

2022

Jaarstukken
Gemeente Borne

Het addendum bij de jaarrekening 2022, d.d. 11 juli 2023

Uit de controlewerkzaamheden op de jaarrekening 2022 zijn nog een aantal aanvullingen en kleine wijzigingen voort gekomen. Het gaat hierbij om de volgende aanvullingen:

Jaarstukken:

Paragraaf grondbeleid – exploitaties van derden blz. 70:

In de paragraaf grondbeleid is nog opgenomen dat er sprake is van een winst bij de RBT. Deze winst is er, er is echter door het RBT het besluit genomen om deze winst opnieuw te investeringen in het regionale bedrijventerrein. Hierdoor is tabel 4 onjuist :

Tabel 4: openstaande exploitaties van derden
bedragen x € 1.000

complex	voorziening per 1-1-2022	mutatie voorziening	voorziening per 31-12-2022	mutatie winstneming	winstneming per 31-12-2022
RBT*	-	-	-	292	464
saldo	**-**	**-**	**-**	**292**	**464**

* op basis van concept jaarstukken 2022, getallen staan voor Borns aandeel

De winstneming had € 0 uit moeten komen.

Jaarrekening

Hoofdstuk 3 - Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat, blz. 78:

In de waarderingsgrondslagen dient de volgende passage nog te worden opgenomen:

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële-verhoudingswet verankerd. Om die reden is de continuïteit van gemeente Borne in voldoende mate gewaarborgd. Tevens zijn in de begroting 2023 of andere besluiten geen stellige voornemens om majeure aanpassingen te doen in beleid, taken, activiteiten of locaties die mogelijk materiele effecten hebben op vermogen of resultaat. Dit leidt er toe dat gemeente Borne onder repressief toezicht van Provincie Overijssel staat.

Hoofdstuk 4.4 Vlottende passiva, overlopende passiva blz. 105

Op blz. 105 van de jaarstukken is een specificatie van de overlopende passiva weergegeven. In deze tabel zijn per abuis in een aantal gevallen de verminderingen en vermeerderingen gesaldeerd. De onderstaande tabel is de juiste tabel. De begin- en eindstand wijkt hierin niet af.

(€ 1.000)*	31 dec '21	Ontvangst/betaling	Besteding	Vrijval	31 dec '22
Rijk:					
E20 Min I&W verkeersveiligheid	2.182	-	138	-	2.044
G4 Min SZW ToZo	590	-80	37	-	473
C55 Min BZK Aanpak energiearmoede	-	421	-	-	421
D14 Min OCW NPO gelden	60	147	4	-	202
D8 Min OCW OAB Middelen	95	120	54	-	161
G10 Min SZW Wet Inburgering 2021	-	148	41	-	107
E84 Min I&W verkeersmaatregelen	-	107	-	-	107
C85 Min BZK Flexwonen	-	72	-	-	72
G2 Min SZW gebundelde uitkering	71	-	18	-	53
H8 Min VWS Sportakkoord	69	38	54	-	52
G13 Min SZW Onderwijsroute	-	20	3	-	17
C1 Min BZK RRE subsidie	217	-	-	217	-
H4 Min VWS SPUK Sport 2020	108	-108	-	-	-
H4 Min VWS SPUK Sport 2021	93	-64	-	29	-
B2 Min FIN Toeslagenaffaire	10	16	-	26	-
F9 RvON Warmtetransitie	21	-	21	-	-
Provincie:					
Asbest 2021	342	-	-	-	342
Vloedbeltverbinding	280	-	-	-	280
Asbest 2022	-	960	754	-	206
IBP Groene Poort	-	78	19	-	59
WUP Wensink Zuid	45	-	-	-	45
Verkeersveiligheid 2022	-	47	16	-	31
Stadsarrangement	31	-	-	-	31
Cultuur aan de basis 2.0	11	-	11	-	-
Overig:					
Totaal	**4.224**	**1.922**	**1.170**	**272**	**4.703**

Hoofdstuk 4.4 Vlottende passiva - Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen, blz. 106

Er is een rechtszitting geweest met een ex medewerker. De gemeente is hierin in het gelijk gesteld. De ex medewerker kan mogelijk nog in beroep gaan. Een gevolg hiervan kan zijn dat de gemeente deze medewerker opnieuw in dienst dient te nemen en een vergoeding dient te betalen.

Hoofdstuk 4.4 Vlottende passiva, gebeurtenissen na balansdatum blz. 107

Het project ’t Wooldrik is in 2023 stopgezet en het contract met de aannemer is opgezegd. Hierdoor is er in 2022 voor € 402.000 aan materiële vaste activa afgeboekt. Dit blijkt ook uit de afwaardering in de materiële vaste activa door € 402.000 op blz. 84 van de jaarstukken.

Inhoudsopgave

Inleiding **7**
Deel A.: Jaarverslag **8**
1 Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen **9**
1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen 9
1.2 Financiële hoofdlijnen 11
2 Programma's **14**
2.1 programma Solidair Borne 15
2.2 programma Duurzaam Borne 23
2.3 programma Verbindend Borne 28
2.4 programma Borne Algemeen 32
3 Paragrafen **36**
3.1 Paragraaf Lokale heffingen 37
3.2 Paragraaf Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 46
3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 48
3.4 Paragraaf Financiering 56
3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering 59
3.6 Paragraaf Verbonden partijen 64
3.7 Paragraaf Grondbeleid 69
Deel B.: Jaarrekening **77**
1 Balans per 31 december 2022 78
2 Overzicht van baten en lasten 2022 74
3 Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat 82
4 Toelichting op de balans per 31 december 2022 87
5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2022 112
6 Incidentele baten en lasten 120
7 Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 123
8 Informatie Wet normering topinkomens 124
9 Begrotingsrechtmatigheid 126
10 Bijlagen 127
Deel C.: Overig **142**
1 Basisgegevens Verbonden partijen 143
2 Verplichte beleidsindicatoren 153

Inleiding

De jaarstukken zijn het instrument waarmee het college verantwoording aflegt aan de Raad over wat er in de Programmabegroting is afgesproken. Het betreft de afronding van de raadsperiode 2018-2022. De jaarstukken vallen uiteen in het jaarverslag (deel A.) en de jaarrekening (deel B.).

Het jaarverslag start met bestuurlijke- en financiële hoofdlijnen die een samenvatting vormen. Daarnaast zijn de verplichte programmaverantwoordingen en de paragrafen opgenomen in het jaarverslag. Het BBV vereist gelijke indeling met de betreffende programmabegroting. Vandaar deze jaarstukken teruggaan naar de vier programma's uit de raadsperiode 2018-2022. De programma's zijn een samenhangend geheel van activiteiten. In deze raadsperiode heeft Borne vier programma's:

- Solidair Borne
- Duurzaam Borne
- Verbindend Borne
- Borne Algemeen

In deze raadsperiode zijn de programma's onderverdeeld in deelprogramma's ook wel thema's genoemd. In de programmaverantwoording worden voor elk programma afzonderlijk de gerealiseerde maatschappelijke effecten beschreven, de wijze waarop die zijn nagestreefd en voorzien van een overzicht van de baten en lasten. Voor een toelichting op de baten en lasten wordt veelal verwezen naar het overzicht van de baten en lasten in de jaarrekening. Die keuze is gemaakt om de zelfstandige leesbaarheid van de jaarrekening te behouden en omdat de programmaverantwoording in principe geen object van de accountantscontrole is terwijl de jaarrekening dat wel is.

Het laatste deel van het jaarverslag bestaat uit de paragrafen. De onderwerpen van de paragrafen zijn voorgeschreven door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het gaat hierbij om de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
- Financieel weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Deze paragrafen worden opgenomen omdat ze grote politieke betekenis hebben, grote financiële impact hebben of van belang zijn voor de uitvoering van de programma's. De onderwerpen in de paragrafen zitten vaak versnipperd in de begroting en jaarrekening. De paragrafen zijn daarom eigenlijk dwarsdoorsnedes van deze onderwerpen.

De jaarrekening bestaat uit de balans en een toelichting op de balans. Het overzicht van baten en lasten per programma en thema en de bijbehorende financiële verantwoording. Ook de incidentele baten, de reservemutaties en informatie over de Wet Normering Topinkomens komen terug in de jaarrekening. Tot slot gaat de jaarrekening in op begrotingsrechtmatigheid.

Tot slot zijn de verplichte beleidsindicatoren, basisgegevens over de verbonden partijen en het overzicht van baten en lasten per taakveld in de bijlage opgenomen.

De bedragen weergegeven in de jaarstukken zijn afgerond op duizendtallen. Door deze afronding wordt de leesbaarheid bevorderd. Het kan echter voorkomen dat er hierdoor afrondingsverschillen in de tabellen ontstaan.

A

Jaarverslag 2022

Gemeente Borne

1 Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Deze jaarstukken hebben betrekking op de verantwoording van de begroting 2022. De begroting 2022 was de laatste begroting die is gebaseerd op de uitgangspunten van het raads- en coalitieakkoord 2018-2022. Het vertrekpunt hierbij was onze visie 'Toekomstvisie 2030: Dynamische Dorpen' (MijnBorne2030).

Visie en prioriteiten

Dynamische dorpen - Toekomstvisie van de Bornse gemeenschap
Welzijn en samenleving in 2030
Gewilde locatie om te wonen. Dorpse identiteit, groene gemeente, stedelijke voorzieningen dichtbij. Zelfstandigheid behouden. Noaberschap en gastvrijheid. Inwoneraantal is gegroeid. Aansprekende voorzieningen voor de jeugd. Centrum ontmoetingsplek voor bewoners. Goede verbindingen van de wijken naar het centrum. Uitnodigende uitstraling van het centrum. Aantrekkelijk voor de jeugd door vele uitgaansgelegenheden en terrasjes. Het Kulturhus is een bindende factor in de gemeenschap. Door culturele activiteiten leren bewoners elkaar beter kennen en integreren nieuwe inwoners makkelijk.

Ruimte en wonen in 2030
De structuur en aanblik van Borne, Hertme en Zenderen is zoveel mogelijk gelijk gebleven. Er zijn nieuwe woningen gebouwd door effectief van de open ruimte in de dorpskernen gebruik te maken. Oude woningen en bedrijfsruimtes zijn indien nodig vervangen door nieuwbouw. Bornenaren in alle leeftijdsfasen wonen gelukkig in Borne. Zorgwoningen voor bewoners die extra zorg behoeven. Levensloop geschikte woningen in de nieuwbouw. Veel senioren uit de omgeving gevestigd in diverse woonservice-zones.

Economie en ondernemen in 2030
De aantrekkingskracht van Borne uit zich in nieuwe bedrijvigheid. Er zijn diverse kennisintensieve zelfstandige bedrijven gevestigd. Ook komen door het groene karakter van de gemeente en de vele culturele activiteiten ieder jaar meer toeristen naar Borne en de kerkdorpen. Er is hierdoor meer werkgelegenheid in de horeca ontstaan.

Duurzaamheid in 2030
Alle nieuwbouw van de afgelopen jaren is gebouwd op basis van duurzame principes. Projectontwikkelaars gebruiken 100% herbruikbaar materiaal voor hun nieuwbouw. De nieuwe woningen zijn energieneutraal. Borne heeft zijn duurzaamheid in een convenant met alle Bornse bedrijven en organisaties vastgelegd. Daarin hebben alle partijen zich verbonden groene energie en minimaal 50% fairtrade producten te gebruiken.

Bestuurlijke agenda 2018-2022
De bestuurlijke agenda 2018-2022 bestond uit het raadsakkoord en het coalitieakkoord. Hierin waren de prioriteiten voor deze raadsperiode benoemd:

- Stimuleren (burger- en overheids)participatie

Solidair Borne

- Sport, welzijn en cultuur
- Veiligheid en Leefbaarheid
- Arbeidsmarkt en werkgelegenheid
- Sociaal Domein
- Centrumontwikkeling
- Spoorveiligheid (coalitieakkoord)

Duurzaam Borne

- Duurzaamheid
- Fietsers en voetgangers
- Elhorst Vloedbelt
- Onderwijshuisvesting/Brede school
- Infrastructuur (coalitieakkoord)
- Wonen (coalitieakkoord)

Verbindend Borne

- Bestuurlijke vernieuwing
- Regisserende gemeente Borne
- Serviceloket/Dienstverlening
- Regionale samenwerking

Prioriteiten en ruimte
De prioriteiten uit het raads- en coalitieakkoord zijn uitgewerkt in concrete voorstellen. Om de voorstellen te kunnen afwegen tegen andere prioriteiten, is voor deze prioriteiten een indicatieve inschatting van de lasten gegeven. Daarnaast is voor een goede afweging inzicht nodig in de beschikbare financiële ruimte.

1.2 Financiële hoofdlijnen

Het gerealiseerde resultaat in 2022 bedraagt € 4.221.000 (V). In onderstaande tabel is dit resultaat weergegeven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
PR1 Solidair Borne	37.646	40.821	41.793	-972	N
PR2 Duurzaam Borne	20.459	13.544	15.596	-2.053	N
PR3 Verbindend Borne	2.479	2.623	2.744	-121	N
PR4 Borne Algemeen	11.537	22.469	20.247	2.222	V
Totaal lasten	**72.121**	**79.457**	**80.380**	**-923**	**N**
Baten:					
PR1 Solidair Borne	9.827	8.924	8.690	-234	N
PR2 Duurzaam Borne	15.015	7.737	10.202	2.465	V
PR3 Verbindend Borne	311	364	739	375	V
PR4 Borne Algemeen	46.968	62.433	64.970	2.538	V
Totaal baten	**72.121**	**79.457**	**84.601**	**5.144**	**V**
Resultaat	**-**	**-**	**4.221**	**4.221**	**V**

In dit boekwerk sluiten de primitieve en actuele begroting steeds op € 0. Tekorten en overschotten worden gestort in de algemene reserves of onttrokken uit de algemene reserves. De wijzigingen tussen de primitieve begroting en de actuele begroting zijn het afgelopen jaar uitgelegd in de bestuursrapportage en in de financiële eindejaarwijzigingen. Deze laatste betrof wel een wijziging van de begroting, maar geen beleidsinhoudelijke wijziging en had ook geen wijziging van het exploitatiesaldo tot gevolg.

In deze jaarstukken worden de wijzigingen uitgelegd tussen deze bestuursrapportage (vastgesteld in september 2022) en de financiële eindejaarwijzigingen (vastgesteld in december 2022) enerzijds en het jaarrekeningresultaat anderzijds. In dit hoofdstuk wordt echter eerst ingegaan op het verloop van het saldo door het jaar heen. Hoe we van de primitieve begroting tot de actuele begroting gekomen zijn alvorens de verschillen in de jaarstukken worden toegelicht.

Verloop van primitieve naar actuele begroting

De primitieve begroting sloot met een voordelig saldo van € 1.016.000. Na vaststelling van de eerste wijziging werd dit € 976.000. In de bestuursrapportage is het overschot bijgesteld naar € 1.963.000. Een aanvullend voordeel van € 987.000. Dit voordeel ontstond vooral door een positieve meicirculaire. Hiertegenover stonden nadelen als een aanvullende afschrijving op het huidige gemeentehuis, het woonplaatsbeginsel, hersteloperaties op het gebied van sport en hogere indexaties en energiekosten. Om inhaalindexaties binnen het sociaal domein op te kunnen vangen is de stelpost Sociaal Domein vrijgevallen. Het overschot is gestort in de algemene reserve beleidsontwikkeling.

Ten opzichte van de bestuursrapportage en het per saldo positieve resultaat van € 1.963.000 wijzigt het saldo nog eens aanvullend met € 4.221.000 positief. Dit is het saldo dat in de jaarstukken wordt verklaard.

Analyse op hoofdlijnen

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen uitgelegd waar het verschil van € 4.221.000 door ontstaat. Een gedetailleerde analyse staat in de jaarrekening. Per programma wordt aangegeven waar de grootste wijzigingen zich hebben voorgedaan.

Solidair Borne

Het programma Solidair Borne sluit op een nadeel van € 1.206.000. Dit nadeel bestaat vooral uit één incidenteel groot nadeel binnen dit programma en veel incidentele voordelen.

Er is voor € 1,1 miljoen uitgekeerd in verband met de eenmalige energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen. Er is door het Rijk voor € 1,7 miljoen aan compensatie gegeven. Dit wordt echter verantwoord binnen het gemeentefonds in het programma Borne Algemeen. In de resultaatbestemming bij het raadsvoorstel wordt voorgesteld om dit verschil over te hevelen naar 2023.

Er wordt kritisch gekeken naar het uitvoeren van het groot onderhoud van ons vastgoed. Doordat niet alles uitgevoerd hoefde te worden ontstaat er een voordeel van bijna € 300.000. Tegenover dit voordeel staat weer eenzelfde nadeel binnen het programma Borne Algemeen, doordat hiervoor de bestemmingsreserve groot onderhoud vastgoed niet is aangesproken. Dit geld blijft daarmee in de toekomst beschikbaar voor het groot onderhoud aan ons vastgoed.

Binnen het thema werk en inkomen zorgen lagere lasten op het gebied van participatie tot een voordeel van € 100.000. En een incidentele afrekening uit een vorig boekjaar zorgde voor een meevaller van bijna € 300.000 binnen het thema Maatschappelijke participatie en voor € 150.000 binnen het thema sport. De bedrijventerreinen leverden een incidentele winst op van per saldo € 161.000.

Duurzaam Borne

Het programma Duurzaam Borne sluit op een voordeel van € 412.000.

Onderbestedingen door onder andere langere aanlooptijden veroorzaken binnen de thema's Duurzaamheid, Mobiliteit en Omgeving en binnen de implementatie van de Omgevingswet per saldo een voordeel van € 680.000. Meer bouwvergunning aanvragen en met een grotere omvang zorgen voor een voordeel van € 600.000. Om alles goed te kunnen afhandelen is er wel voor € 150.000 meer ingehuurd. Het resultaat op de grondexploitaties verminderde met € 609.000. Dit negatieve resultaat wordt vooral veroorzaakt door de winstafslag van ongeveer € 1,2 miljoen op de complexen in de Bornsche Maten.

Verbindend Borne

Het programma Verbindend Borne levert een voordeel van € 255.000 op. Dit wordt verklaard doordat de rekenrente op grond van de pensioenwet voor politieke ambtsdragers is verhoogd, waardoor de voorziening die hiervoor wordt getroffen kan worden verlaagd. Daarnaast laten de leges grafrechten een voordeel zien van € 70.000. Het voordeel is ontstaan door een na-ijleffect op de omzetting van algemene graven in koopgraven twintig jaar geleden. Deze twintig jarige graven liepen in 2022 af en zijn opnieuw verkocht aan de rechthebbenden voor tien jaar in 2022.

Borne Algemeen

Het programma Borne Algemeen sluit op een voordeel van € 4.760.000. Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door onderuitputting op de Oekraïne middelen (€ 2.476.000), maar ook doordat er een voordeel van € 416.000 wordt gerealiseerd doordat de invulling van Maria Mediatrix ingrijpend is veranderd vanwege de Russische invasie in Oekraïne en de daardoor ontstane vluchtelingenstroom. In de resultaatbestemming bij het raadsvoorstel wordt voorgesteld om de onderuitputting op de Oekraïne middelen in een bestemmingsreserve te stoppen.

De september circulaire en december circulaire zijn niet vertaald naar de begroting 2022. In deze circulaires zit voor het jaar 2022 een voordeel van € 2.350.000. In deze middelen zit voor ongeveer € 1.700.000 aan energietoeslag. Hiervan is ongeveer € 1.100.000 uitgegeven binnen het programma Solidair Borne. De overige voordelen binnen het gemeentefonds worden vooral veroorzaakt door taakmutaties. Taakmutaties zijn nieuwe of uitgebreide taken waarvoor het Rijk geld beschikbaar heeft gesteld. Doordat deze middelen pas in september of december ter beschikking zijn gesteld heeft dit nog niet geleid tot extra uitgaven. In de resultaatbestemming bij het raadsvoorstel wordt dan ook voorgesteld om deze middelen over te hevelen naar 2023.

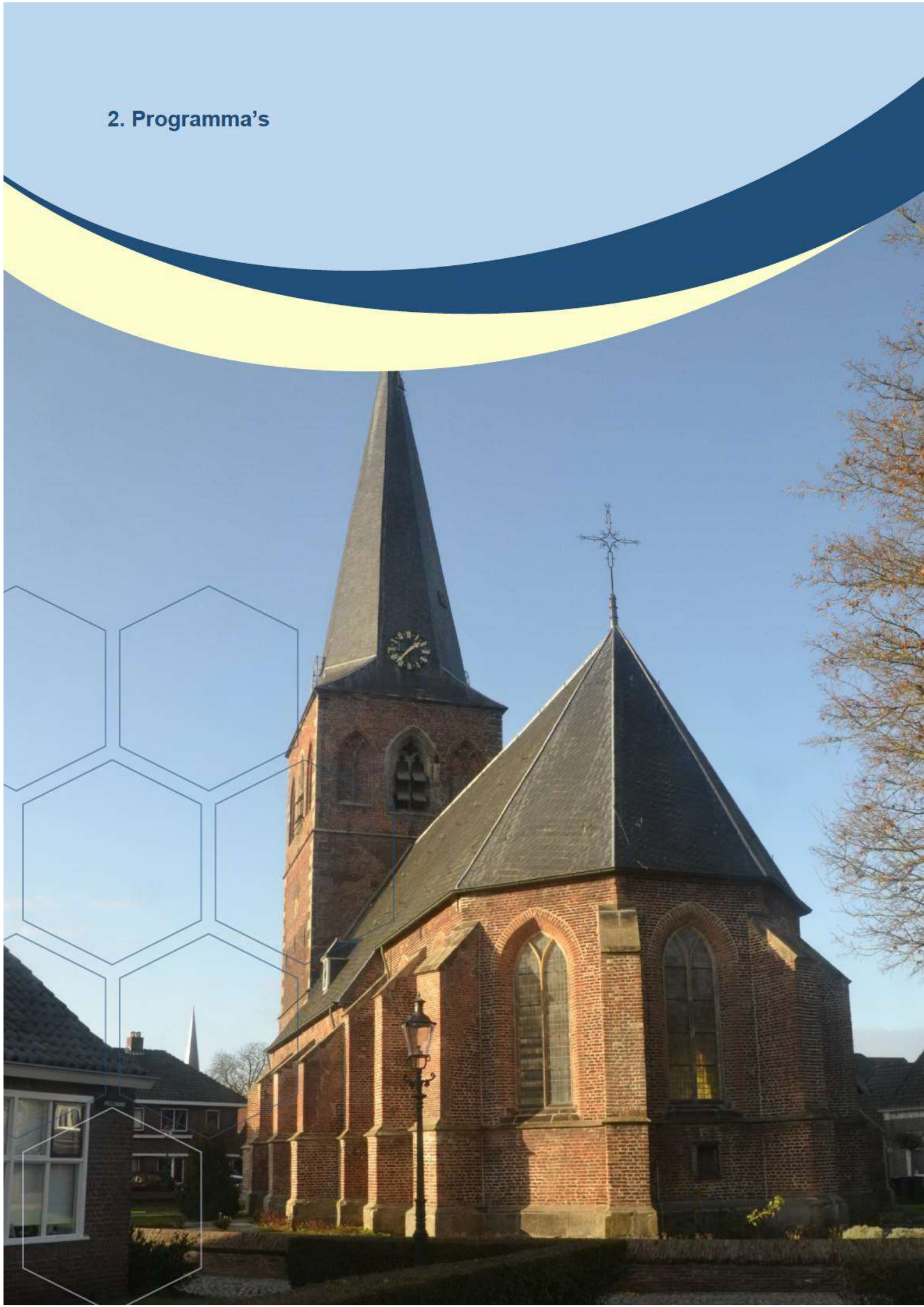
Het restant saldo op de stelposten, coronamiddelen, post onvoorzien en algemene middelen is € 643.000. Ten dele staan hier nadelen in andere programma's tegenover.

Voor de bovenstaande voordelen geldt dat deze specifiek worden betrokken in de resultaatbestemming in het raadsvoorstel en -besluit behorende bij deze jaarstukken. Dit vanwege de onzekerheid en de problematiek die speelt door de Russische invasie in Oekraïne. Denk hierbij bijvoorbeeld aan huisvesting, maar ook hoge indexaties en energietoeslagen en de onzekerheid over de vergoedingen vanuit het Rijk die hier tegenover staan. Hetzelfde geldt voor de middelen vanuit het gemeentefonds doordat er een termijn wordt gehanteerd van één jaar voor het ontwikkelen van beleid op taakmutaties.

Hogere dividend- en OZB-opbrengsten zorgen voor een incidenteel voordeel van € 300.000.

Tegenover alle bovenstaande voordelen staan ook twee grote nadelen:
Er is minder onttrokken aan de bestemmingsreserves dan begroot. Dit zorgt voor een nadeel van € 595.000. Dit wordt veroorzaakt doordat er minder groot onderhoud is gepleegd dan begroot. Hier staat wel voor eenzelfde bedrag aan lagere onderhoudslasten tegenover binnen de overige programma’s en thema’s.
Per 1 januari 2022 zijn de fiscale regels veranderd. Deze wijziging zorgt ervoor dat er gemaakte winsten eerder Vennootschapsbelasting (Vpb) betaald dient te worden. Dit zorgt voor een nadeel van € 770.000 aan Vpb.

2. Programma's

2.1 programma Solidair Borne

2.1.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

Een van onze uitgangspunten is en blijft dat iedereen in Borne in staat moet worden gesteld om volwaardig in onze samenleving mee te doen. Mensen moeten mee willen doen, maar ook ruimte krijgen om daadwerkelijk mee te kunnen doen. Dat vraagt inzet van ons allemaal. Het Sociaal Fonds is een van de middelen om ons doel te bereiken.

THEMA'S PROGRAMMA SOLIDAIR BORNE	Doelen per thema
Cultuur en vrije tijd	Inwoners kunnen zich ontspannen en ontplooien door toegankelijke cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen.
Economie	Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en voorzieningen in de buurt.
Educatie	Kinderen en jongeren kunnen zich ontwikkelen en veilig (op-)groeien naar zelfstandigheid.
Gezondheid	Inwoners zijn zo lang mogelijk gezond.
Maatschappelijke participatie	Inwoners kunnen meedoen aan onze samenleving.
Sport	Inwoners kunnen sporten en bewegen door toegankelijke sport-voorzieningen.
Veiligheid	Inwoners wonen en leven in een veilige leefomgeving
Werk en inkomen	Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving.

Aanvullend zijn voor 2018 - 2022 de volgende resultaatafspraken gemaakt.

Sport, welzijn en cultuur:

- Regie op samenhang tussen cultuur, sport, welzijn. Onderzoek wordt gedaan naar de rol en positie van het welzijnswerk en overige activiteiten binnen het Kulturhus.
- De cultuuragenda wordt uitgevoerd.
- Subsidies zijn makkelijk te vinden en voorwaarden zijn duidelijk voor aanvragers.
- Eerste fase ’t Wooldrik (zwembad, sporthal, beach, duurzaamheid) is in uitvoering.

Veiligheid en leefbaarheid:

- Sluitende aanpak personen met verward gedrag
- Woonoverlast neemt af
- Ondermijning wordt programmatisch aangepakt
- Agendering van Integraal veiligheidsbeleid in 2020

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid:

- Participatiebeleid: doel is iedereen mee laten doen naar vermogen, bij voorkeur in de vorm van betaald werk of als zelfstandige. De werk gerelateerde uitstroom groeit jaarlijks met 15%.
- De vrijetijdseconomie leidt tot een groei van bestedingen en banen in Borne.
- De rol van de accountmanager bedrijven is samen met de BBO structureel geborgd.

Sociaal domein:

- Vroegsignalering van problematische situaties rondom echtscheidingen worden voorkomen. Denk hierbij aan nadelige gevolgen voor kinderen die betrokken zijn bij problematische echtscheidingen.
- In 2020 is minimaal 90% van de sub-doelgroep ‘ouders van kinderen uit armoedegezinnen’ geattendeerd op het Sociaal Fonds.
- In 2020 is een aanpak gerealiseerd waarin expliciete aandacht is voor de groep ‘inwoners met een laag inkomen’ (o.a. eenoudergezinnen met minderjarige kinderen, ouderen en zelfstandigen/ondernemers).
- Begin 2019 wordt gestart met een ‘sociaal makelaar’. De taken van de ‘sociaal makelaar’ zijn meerledig:
    - voorlichting over mogelijkheden in het kader van armoedepreventie/Sociaal Fonds aan doelgroep én intermediairs (b.v. scholen) zodat doelgroep beter wordt bereikt
    - bevorderen van samenwerking tussen verschillende organisaties en initiatieven
    - het algemeen maatschappelijk bewustzijn over armoede vergroten zodat maatschappelijk en sociaal kapitaal wordt vergroot (zie: Movisie, wat werkt bij de aanpak van armoede)
    - effectieve aanpak van achterliggende problemen en versterken van o.a. vaardigheden, zelfbeeld, veerkracht en creativiteit bij de doelgroep.

Aanvullend op het raadsakkoord bereikt het college de volgende resultaten:

- In 2020 is ‘verlengde jeugdhulp’ geborgd opdat de overgang van Jeugdzorg naar Wmo soepel verloopt als een jongere 18 wordt.
- Verlengde ondersteuning van pleeggezinnen tot 22 jaar als een pleegkind thuis woont.
- In 2018 is gestart met een integrale aanpak voor ondersteuning van personen met verward gedrag (inclusief psycholance). Deze aanpak resulteert onder andere in een voorstel over hoe gemeente Borne voldoende passende opvang, zorg en ondersteuning voor personen met verward gedrag zelf en hun omgeving kan organiseren.
- Er is in 2022 een aanpak gerealiseerd voor stageplekken voor de specifieke doelgroepen ‘voormalig Wajongers’ en ‘statushouders’ naar het model ‘Borne Werkt’, maar aansluitend bij doelgroep.

Centrumontwikkeling:

- Strategisch project Centrum Borne is afgerond:
    - Gebied Nijstad / Bakkerssteeg
    - Parkeerterrein De Haven (voor het Kulturhus)
- Besluitvorming over het uitbreiden van autoluw gebied centrum is afgerond.
- Groene componenten zijn in het centrum toegevoegd.

Onderwijshuisvesting/brede school:

- Instroompunten Bornsche Maten, Reuvekamp en Stroom Esch zijn gerealiseerd.
- Visie op Integrale kindcentra is in uitvoering.

Spoorveiligheid:

- Het risicobewustzijn en kennis over het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen bij de inwoners van Borne wordt vergroot.
- Het aantal stremmingen op de spoorwegovergangen in gemeente Borne wordt tot een minimum beperkt.
- Het verkeersgedrag van de weggebruikers in de gemeente is op positieve wijze veranderd.
- Met ProRail zijn afspraken gemaakt over maximale bereikbaarheid, minimale storingen, onbewaakte overwegen en minimale dichtligtijden.
- Daartoe worden in de komende vier jaar in overleg met ProRail zo mogelijk maatregelen genomen.

2.1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hieronder is, per thema, een beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen om de gedefinieerde doelen te behalen.

Cultuur en vrije tijd

In 2022 zijn de culturele activiteiten zoals opgenomen in de Cultuuragenda voortgezet.
Tevens is bij de provincie Overijssel een aanvraag ingediend voor de regeling Cultuurmakelaars, waarmee de gemeente een cultuurmakelaar voor vier uur per week in 2023-2024 wil aanstellen.

In juni 2022 is het Lokaal Muziekakkoord getekend door de stichting Brigantijn, St. Stephanus Zenderen, drie lokale muziekverenigingen, Kulturhus, het Lokaal Fonds Borne, de stichting Meer Muziek in de Klas en gemeente Borne. De ambitie: Structureel muziekonderwijs aan alle groepen van alle basisscholen in de gemeente. 'Meer Muziek in de Klas' heeft binnen acht jaar een plek in het curriculum van het basisonderwijs. Eind 2022 is er een verzoek bij de provincie Overijssel ingediend voor een hogere bijdrage vanuit de regeling cultuureducatie voor de periode 2023-2025. Uitsluitsel hierover wordt verwacht in 2023, deze extra middelen komen ten goede aan de ambitie van het muziekakkoord.

In 2022 is er gewerkt aan een kerkenvisie waarbij in samenspraak met de verschillende kerkgemeenschappen is gesproken over het toekomstperspectief.

Economie

Het centrum van Borne klom uit een diep dal na de coronaperiode. De hoge energiekosten, effecten van de oorlog in Oekraïne en gebrek aan personeel waren drie belangrijke thema's in 2022. In het centrum zijn een aantal nieuwe ondernemers zich gaan vestigen en er hebben weer verschillende evenementen plaatsgevonden na de coronaperiode.

Op bedrijventerrein Molenkamp is veel bedrijvigheid en er is vrijwel geen leegstand. Tevens is hier in 2022 het KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) certificaat behaald. Op het bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp is in 2022 bijna 40.000 m2 grond verkocht. De geactualiseerde concept grondexploitatie op het RBT bedrijventerrein in Almelo sluit op een totale winst van € 11,5 miljoen en verbetert dus met € 3,8 miljoen op eindwaarde. Hiervan is 8% bestemt voor gemeente Borne.

Eind december is er een begin gemaakt aan de economische visie. Deze wordt in 2023 afgerond. De rol van de accountmanager bedrijven/dorpsmanager bewijst zijn waarde in Borne. Ondernemers wisten de weg naar de gemeente veelal via de accountmanager goed te vinden en zijn positief over het ondernemersklimaat.

Educatie

Sinds maart 2022 vangt gemeente Borne Oekraïense vluchtelingen op. In overleg met gemeente Hengelo is een uitbreiding van de nieuwkomersschool De Horizon gerealiseerd aan de Hazenweg in Hengelo, waar kinderen in de basisschoolleeftijd uit de gemeentes Hengelo, Hof van Twente en Borne onderwijs krijgen. Kinderen in de leeftijd van het voortgezet onderwijs ontvangen onderwijs binnen de Internationale Schakelklassen op Het Erasmus in Almelo.

In 2022 is de uitbreiding bij basisschool Beekpark gerealiseerd en in oktober 2022 in gebruik genomen. Tevens is in 2022 gestart met de uitbreiding van basisschool De Vonder en kinderopvang, binnen het plangebied De Horsten in de wijk Bornsche Maten. Ten aanzien van de vervangende nieuwbouw van de basisscholen Jan Ligthart en ’t Oldhof, in de vorm van een kindcentrum, als onderdeel van het project ’t Wooldrik is met de diverse partners verdere uitvoering gegeven aan het technisch ontwerp.

In 2022 is gewerkt aan het maken van afspraken voor de doorgaande leer- en ontwikkellijn tussen kinderopvang en het basisonderwijs. Daarnaast is in 2022 gestart met de uitvoering van de activiteiten onder het Nationaal Programma Onderwijs. De GGD zet de gezonde schoolaanpak in voor een gezonde leefstijl binnen de basisscholen. Binnen de gemeente zijn een extra jeugdconsulent en beleidsmedewerker tijdelijk aangesteld.

In 2022 heeft een accreditatie plaatsgevonden van het Taalhus (bibliotheek). Dit heeft geleid tot een actieplan ter versterking van basisvaardigheden (laaggeletterdheid).

Gezondheid

De afgelopen jaren heeft de coronacrisis laten inzien dat een goede gezondheid en preventie van essentieel belang zijn. In Twente wordt gewerkt vanuit een regionale bestuursagenda publieke gezondheid. Het doel is dat inwoners van Twente minimaal net zo lang in gezondheid leven als inwoners elders in Nederland. In de visie op het sociaal domein van gemeente Borne wordt uitgegaan van positieve gezondheid waarbij de nadruk ligt op veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen. Het gaat om vroegsignalering, accepteren en normaliseren.

Vanuit deze speerpunten is in 2022 is een vervolg gegeven aan de uitvoering van het Lokaal Preventieakkoord. Daarnaast is de JOGG (gezonde jeugd gezonde toekomst) coördinator gestart om een gezonde toekomst voor kinderen te stimuleren. Samen met scholen en lokale partners wordt een integraal netwerk opgezet voor zorg op maat en goede ketenafspraken rondom preventie overgewicht en het stimuleren van een gezonde leefstijl. Zo is gestart met Valpreventie voor 65-plussers. Verder richt het Lokaal Preventieakkoord zich op de thema’s roken (rookvrije generatie) en alcohol, drugs en andere verslavingen. Samenwerking met huisartsen wordt hierbij geïntensiveerd en er is een aanzet gegeven voor de nauwere samenwerking die in 2023 een vervolg krijgt.

Gezondheid hangt samen met andere thema’s en krijgt een steeds prominentere plek in het integrale beleid, waaronder de Omgevingsvisie. Het gaat om het creëren van een gezonde sociale en fysieke omgeving waarin verschillende sectoren (onderwijs, sport, ruimtelijke ordening, sociaal domein, zorg, veiligheid en welzijn) zijn betrokken. Vanuit de verbinding zorg, gezondheid en veiligheid is een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte van ouders/opvoeders om vanuit het platform Loes aan te sluiten bij de Risk Factory, waar alle groep acht leerlingen eens per jaar naar toe gaan. En de trainingen in het kader van destigmatisering en preventie aan vrijwilligers en professionals in het kader van het project Grip op verwardheid dat in 2020 is gestart, is afgerond en geëvalueerd. Er wordt gekeken om een vervolg op maat in te zetten als er behoefte aan is.

Voor de mensen uit Oekraïne bij de opvanglocaties is een netwerk van zorg opgezet, waaronder huisartsenzorg, tandheelkundige zorg, GGZ zorg en vaccinaties en preventie en zorg rondom corona. Dit samen met lokale zorgprofessionals en vrijwilligers op de locaties.

Maatschappelijke participatie

Integrale toegang

Op 1 maart 2022 is het Sociaal Hus voor inwoners geopend: één plek voor alle ondersteuningsvragen waarbij inwoners snel en efficiënt worden geholpen, ongeacht de vraag of de hulpvraag voor de gemeente of voor de maatschappelijke partners is. Het Sociaal Hus is bedoeld om de route naar de best passende ondersteuning zo kort en zo eenvoudig mogelijk te laten zijn. Het is een belangrijk onderdeel van de transformatie binnen het sociaal domein. In het najaar van 2022 heeft er een interne evaluatie van het Sociaal Hus plaats gevonden. De samenwerking met en tussen de maatschappelijke partners is sterker, de lijnen zijn korter en het Sociaal Hus levert een wezenlijke bijdrage aan het werken volgens de Visie van het sociaal domein. Conform de Visie sociaal domein is een beweging 'naar de voorkant in gang gezet', is preventiever gewerkt en is het voorliggende veld versterkt.

Voorliggende voorzieningen

In het najaar van 2022 zijn drie nieuwe voorliggende voorzieningen van start gegaan: een ontmoetingsgroep, de vrijwillige vervoersdienst ANWB Automaatje en een was- en strijkservice.
De ontmoetingsgroep is ondergebracht in de wijk Letterveld en wordt begeleid door vrijwilligers en een professional van Wijkracht. Het gaat om het bieden van een laagdrempelige zinvolle daginvulling waarbij structuur, aandacht en sociale interactie met andere mensen centraal staat. Eind 2022 maakten acht ouderen hiervan gebruik.
Het doel van de vrijwillige vervoersdienst ANWB Automaatje is dat mensen die minder mobiel zijn mee kunnen blijven doen in de samenleving. Zij worden door een vrijwillige chauffeur naar de gewenste plek van bestemming gereden tegen een kleine vergoeding. Deze dienst wordt gecoördineerd door Wijkracht.
Voor het verzorgen van de was zijn bij de herindicatie 34 cliënten (van de 310) overgestapt naar de was- en strijkservice. Voor deze cliënten geldt een overgangstermijn van drie maanden, effectief zullen zij in het eerste kwartaal van 2023 gebruik gaan maken van de was- en strijkservice. Voor 29 inwoners blijft de wasverzorging een maatwerkvoorziening binnen de Wmo2015. Het merendeel van de cliënten heeft er van afgezien om gebruik te maken van de was- en strijkservice.

Jeugdhulp

De coronamaatregelen die in begin 2022 van toepassing waren, heeft de start van de samenwerking met de kinderopvangorganisaties en het basis- en speciaal onderwijs bemoeilijkt. De samenwerking kwam in de tweede helft van 2022 op gang. Er is meer afstemming met externe verwijzers (huisartsen en gecertificeerde instellingen) waardoor zij beter passende zorg hebben ingezet. De overgang tussen jeugdhulp en Wmo-ondersteuning verloopt soepeler zodat jeugdigen ondersteuning blijven ontvangen.
De Regiovisie Jeugdhulp is in 2022 door alle veertien Twentse gemeentes vastgesteld.
In 2022 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de gemeentelijke toegang voor jeugdhulp geïnspecteerd. Onderzocht is de vakbekwaamheid en cliëntgerichtheid bij de probleemanalyse en het gezinsplan. De conclusie van de inspectie was dat de gemeentelijke toegang ruimschoots aan de kwaliteitseisen voldoet.

Cliëntervaringsonderzoeken Wmo en jeugd

De cliëntervaringsonderzoeken (in 2022 afgenomen over de ervaringen in 2021) voor Wmo en jeugd laten een positief beeld zien. Cliënten zijn meer tevreden over het contact met de gemeente ten opzichte van voorgaande jaren. Zij ervaren de medewerkers als vriendelijk, deskundig, empathisch, meedenkend, behulpzaam en begripvol. 90% van de cliënten geeft aan dat de ondersteuning hen verder helpt.

Huisvesting statushouders

Borne heeft in 2022 meer dan voldaan aan de taakstelling. In samenwerking met Welbions en door de tussenlocatie Maria Mediatrix voor statushouders te gebruiken in afwachting van beschikbare woningen, is de taakstelling zoals deze door het Rijk is vastgelegd voor gemeente Borne behaald. Totaal zijn er 29 statushouders geplaatst waarbij er sprake was van veel huishoudens bestaande uit meerdere personen.

Sport

Het afgelopen jaar is gewerkt aan het opstellen en afronden van het Technisch Ontwerp en Bestek voor projectdeel twee van project 't Wooldrik. Het organisatieplan en de meerjarenexploitatiebegroting voor de oprichting van een gemeentelijke BV is in 2022 vastgesteld. Ook heeft de raad wensen en bedingen ten aanzien van de oprichting van een spotbedrijf ingebracht. Het instellingsbesluit van de Bestuurscommissie Lichamelijke Opvoeding en Sport (BLOS) is ingetrokken en in afwachting van de start van het sportbedrijf is een Adviescommissie sport en bewegen benoemd.

In 2022 is uitvoering gegeven aan de vervanging van de toplaag van een kunstgrasveld op Sportpark 't Wooldrik. Ter voorbereiding op de start van 't Wooldrik zijn de beachvelden verplaatst naar 't Sportpark en is de toegang en fietsenstalling van de voetbalvereniging BVV Borne verplaatst. Ook is er een blaashal opgericht. Het volgens het MJOP opgenomen planmatig onderhoud voor 2022 bij sportzaal de Hooiberg en Sportcentrum de Wensinkhof zijn nog niet noodzakelijk gebleken en worden doorgeschoven. De vervanging van het filter in het zwembad is doorgeschoven naar de zomer van 2023 omdat de uitvoering van de werkzaamheden betekenen dat het zwembad drie weken lang niet kan worden gebruikt.

De herijkte visie op sport en bewegen is vastgesteld door de gemeenteraad. Vanuit het Lokale Sportakkoord is een verenigingscoach gestart met de ondersteuning voor vitale sportverenigingen en de uitvoering van het preventieakkoord. Contacten van de buurtsportcoaches met de diverse maatschappelijke partners, kinderopvang , onderwijs en sportverenigingen zorgen voor de gewenste verbindingen om inwoners preventief te stimuleren tot bewegen, een gezonde leefstijl en het aanpakken van bewegingsachterstanden (onder andere door corona).

Veiligheid

Integraal veiligheidsplan 2021-2022

In 2022 is uitvoering gegeven aan verschillende speerpunten uit het Integraal veiligheidsplan 2021-2022. Te denken valt aan de verdere uitrol van de Hulpkaart in samenwerking met het Zelfregieteam, de aanstelling van een tweede procescoördinator zorg en veiligheid voor de aanpak van multiprobleemcasuïstiek, de introductie van Hackshield onder de basisschooljeugd, de verlenging van de pilot bodycams voor onze boa's met een jaar, een dashboard wonen en zorg en afwegingskader voor nieuwe woon-zorginitiatieven voor de woonzorgvisie er en is door de uitvoering en implementatie van de weerbaarheidsscan en het Actieplan Weerbaar Borne de basis nagenoeg op orde bij de Bornse aanpak van ondermijning.
In september is gestart met de actualisatie van het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Hiervoor zijn ook het BornePanel en de dorps- en wijkraden geraadpleegd. Het nieuwe IVP zal in de in raad van februari 2023 worden vastgesteld.
Om de opvang van ontheemden uit Oekraïne veilig te laten verlopen zijn voor het Zwanenhof en Maria Mediatrix veiligheids- en calamiteitenplannen opgesteld, deze zijn getoetst door de veiligheidsregio en beoefend door de brandweer.
Om de overlast van het arrestantencomplex voor omwonenden verder te verkleinen zijn met de Buurtbus, Keolis en politie Oost-Nederland nadere afspraken gemaakt.

Verkeersveiligheid

Om de verkeersveiligheid in Borne verder te vergroten is de maximale snelheid op de Europastraat van 50 naar 30 km/uur gebracht. Bermen in het buitengebied zijn voorzien van brede betonstroken en de schoolomgeving in Hertme is veiliger gemaakt. Daarnaast zijn de inwoners met snelheidsindicatiesystemen bewuster gemaakt van de gereden snelheden in hun wijk en buurt en zijn er verkeerseducatieprojecten voor alle leeftijden georganiseerd.

Spoorveiligheid
Met ProRail is het aanbestedingsdocument opgesteld voor de spoorwegonderdoorgangen. De aanbesteding voor het ingenieursbureau is gedaan en in 2023 wordt het ingenieursbureau gecontracteerd. Met de bedrijven en bewoners rondom de toekomstige spoorwegonderdoorgangen in de Oonksweg en de Bornerbroeksestraat is gesproken en er is een voorlichtingsavond gehouden.
Met ProRail is een bestuurlijk overleg geweest over cameratoezicht op overwegen (in verband met veiligheid) en het station (in verband met zelfdodingen).
Stremmingen zijn tot een minimum beperkt gebleven. Wel is aandacht geschonken over de begeleiding van verkeersregelaars bij een storing.

Werk en inkomen

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid
Participatiebeleid: doel is iedereen mee laten doen naar vermogen, bij voorkeur in de vorm van betaald werk of als zelfstandige. De werkgerelateerde uitstroom groeit jaarlijks met 15%. Absoluut gezien is de werk gerelateerde uitstroom met 1 gedaald in 2022 t.o.v. 2021. Relatief gezien is sprake van een stijging van werk gerelateerde uitstroom van 11 naar 12%. Dit heeft in grote mate te maken met een bestand welke steeds lastiger wordt om uit te stromen naar werk. Een ander aspect dat nog meespeelt is de conjunctuur.

Totale uitstroom 2021 82 waarvan werk gerelateerd 32. (Gemiddeld bestand 282.5) = 11% van het bestand
Totale uitstroom 2022 83 waarvan werk gerelateerd 31. (Gemiddeld bestand 260,5) = 12% van het bestand

Sociaal Domein
In 2022 is bij meer dan 90% van de doelgroep eenmalige energietoeslag (cijfers uitvoeringsorganisatie gemeente Hengelo) verstrekt, waarbij er tevens aandacht is geweest voor het sociaal fonds - Sociaal hus.

In 2022 is vastgesteld dat het realiseren voor stageplekken voor de specifieke doelgroepen 'voormalig Wajongers'en 'statushouders' naar het model 'Borne Werkt', wordt doorgeschoven naar 2023 waarbij bovenstaande onderdeel is van de brede evaluatie ten aanzien van BorneWerkt.

Schuldhulpverlening
In 2022 zijn er naast het project Vroeg erop Af constructieve gesprekken gevoerd met Stadsbank Oost Nederland om de dienstverlening op het gebied van (vroegtijdige) schuldhulp te versterken. Het Sociaal Hus is nauw betrokken bij deze nieuwe implementatie en is het eerste aanspreekpunt voor financiële hulpvragen om zodoende alle voorliggende voorzieningen te kunnen benutten. Doel: versterken voorliggend veld en betere aansluiting vinden bij de inwoner.

Inburgering
In 2022 is er een verhoogde taakstelling vastgesteld door het Rijk voor gemeente Borne voor statushouders. Dit heeft direct gevolgen gehad voor het aantal uitkeringsgerechtigden. Statushouders zijn hiermee een groeiende doelgroep. Statushouders worden zo snel mogelijk begeleidt naar een passende opleiding of baan. In 2022 zijn er voorbereidingen getroffen om de financiële zelfredzaamheid bij statushouders te versterken door middel van financieel ontzorgen zodat er een betere focus kan zijn op werk- en/of leerroutes.

2.1.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Cultuur en vrije tijd	1.555	1.591	1.489	102	V
Economie	3.002	1.358	1.529	-171	N
Educatie	2.323	3.003	2.911	92	V
Gezondheid	1.002	1.050	1.124	-74	N
Maatschappelijke participatie	15.188	16.851	16.889	-38	N
Sport	2.636	4.377	4.531	-154	N
Veiligheid	1.803	1.931	1.808	123	V
Werk en inkomen	10.137	10.661	11.511	-851	N
Totaal lasten	**37.646**	**40.821**	**41.793**	**-972**	**N**
Baten:					
Cultuur en vrije tijd	410	410	437	28	V
Economie	2.631	968	836	-131	N
Educatie	339	486	325	-160	N
Gezondheid	0	20	66	46	V
Maatschappelijke participatie	198	539	863	323	V
Sport	1.085	1.287	1.433	145	V
Veiligheid	0	0	3	3	V
Werk en inkomen	5.165	5.215	4.727	-487	N
Totaal baten	**9.827**	**8.924**	**8.690**	**-234**	**N**
Saldo PR1 Solidair Borne	**-27.819**	**-31.898**	**-33.103**	**-1.206**	**N**

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

2.2 programma Duurzaam Borne

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

Ook lokaal ligt er een grote opgave op het gebied van duurzaamheid. Het is een containerbegrip, dat meer is dan het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen, CO2-uitstoot en restafval. In deze raadsperiode willen we onze doelen concreet maken en stappen zetten om die doelen te bereiken.

THEMA'S PROGRAMMA DUURZAAM BORNE	Doelen per thema
Duurzaamheid	Inwoners leven in een duurzame, klimaatneutrale samenleving.
Mobiliteit	Inwoners kunnen makkelijk en veilig komen waar ze moeten zijn.
Omgeving	Inwoners leven in een schone, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
Wonen	De inwoners wonen in een betaalbare, nette en veilige woning.

Aanvullend zijn voor 2018 - 2022 de volgende resultaatafspraken gemaakt.

Duurzaamheid:

- In 2030 is 30% van het gebruik van elektriciteit in Borne duurzaam opgewekt.
- In 2030 is 20% van de gebouwde omgeving in Borne aardgasvrij.
- De CO2-uitstoot is in 2025 met 25% verminderd ten opzichte van 1990.
- Qua energiebesparing streven we in 2023 naar het niveau van energieverbruik van 1990. Van daaruit streven we naar een verdere jaarlijkse besparing van 2%.
- Qua energielabel zijn alle woningen in 2025 betrouwbaar gelabeld. Voor nieuwbouw gelden vanaf 2020 BENG normen (Bijna Energie Neutraal) en vanaf 2025 dient alles volledig energie neutraal te zijn. Gemeentelijk vastgoed en kantoren vereisen vanaf 2023 een Energielabel C.
- Gemiddeld produceren inwoners van Borne maximaal 120 kg restafval per persoon. Om dit te bereiken wordt het afvalbeleid gemonitord, geëvalueerd en (stapsgewijs) geoptimaliseerd (zonder de lange termijnvisie los te laten). Scenario's met behoud van de zwarte afvalcontainer worden uitgewerkt. Voorlichting blijft essentieel.
- Binnen de Groene Poort blijven we inzetten op o.a. vergroting van het toeristische en recreatieve aanbod, plattelandsontwikkeling (behoud leefbaarheid) en verbetering van biodiversiteit.

- We voeren het vastgestelde 'Plan van aanpak asbestdaken' uit en onderzoeken hierbij de mogelijkheid van een stimuleringsregeling voor particulieren.

Fietsers en voetgangers:

- Fietsplan is gereed en in uitvoering.
- Binnendorps deel F35 is afgerond, inclusief onderdoorgang Bornerbroeksestraat (stapsteen drie van de Totaalvisie).
- Alle wijken zijn duurzaam veilig ingericht (inclusief 30 km zones).

Infrastructuur:

- Een gemeentelijke verbindingsweg met ondertunneling.
- Een goede en duidelijke oplossingsvariant gekozen voor de verkeersproblematiek in Zenderen.
- Blijvende lobby voor knip in de rondweg.

Elshorst-Vloedbelt:

- Uitgangspunt is dat ontwikkelingen op deze locatie de leefbaarheid en veiligheid in Zenderen en het buitengebied niet negatief beïnvloeden, maar juist bijdragen aan versterking hiervan.
- Dit is ook het uitgangspunt met betrekking tot het plan van de eigenaar Twence voor de realisatie van een mestverwaardingsinstallatie op de locatie Elhorst Vloedbelt. Als dit plan wordt doorgezet, moeten kansen worden benut voor de doorontwikkeling van deze locatie en moet de samenleving kunnen profiteren van de energieopbrengst.
- Waar dit mogelijk is en bijdraagt aan de leefbaarheid en veiligheid van Zenderen, zoeken wij de verbinding met infrastructuur en duurzaamheid, in het bijzonder de verkeersafwikkeling en bereikbaarheid van Zenderen en de werklocaties in Twente.
- Bij een nieuwe invulling van de Elhorst Vloedbelt is voor ons een voorwaarde dat op deze locatie - naast eventuele mestverwaarding- geen nieuwe stortactiviteiten en/of opslag van afval c.q. vrijkomende materialen, zoals asbest, meer mogelijk is.

Wonen:

- Een evenwichtige en toekomstbestendige woningvoorraad die past bij de woningvraag van de toekomst. Daarbij vooral kijkend naar specifieke doelgroepen als jongeren, ouderen en statushouders. Het gaat dan bijvoorbeeld niet alleen om levensloopbestendig bouwen, maar ook om aandacht binnen woonomgevingen voor kwetsbaren.
- Duurzaamheid moet de komende jaren ook bij 'wonen' een duidelijker thema worden, waarbij particuliere initiatieven uitdrukkelijk in de afwegingen worden meegenomen.
- Concreet betekent dit voortdurend goed kijken of we de juiste woningen op de juiste plek realiseren.

2.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hieronder is, per thema, een beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen om de, in het vorige onderdeel, gedefinieerde doelen te behalen.

Duurzaamheid

Energietransitie

Na de vaststelling van de Energievisie in 2021 is het programma Energietransitie in uitvoering. Langs drie strategische pijlers is in 2022 aan een veelheid aan projecten en acties gewerkt om de doelen te realiseren. De stip op de horizon is een klimaatneutraal (CO-2 neutraal) Borne in 2050.

Binnen de pijler 'Energiebesparing' zijn stappen gezet om het digitale Energieloket verder te professionaliseren. Mede als gevolg van de sterke stijging van de aardgasprijzen is het bewustzijn onder inwoners gegroeid om energie te besparen. Het aantal Energiecoaches en het aantal adviesgesprekken in 2022 is dan ook verviervoudigd naar acht. Ook is in 2022 gestart met wijkgerichte collectieve inkoopacties, met nadruk op het aanbrengen van isolatiemaatregelen en plaatsen van zonnepanelen. Het zakelijk Energiefonds Borne is in 2022 niet van de grond gekomen doordat het gecontracteerde fondsmanagement en -beheer tekortschoot in de dienstverlening. Uiteindelijk heeft dat geresulteerd in een opzegging van de samenwerking. In 2023 wordt een herstart gemaakt.

In de wijk Wensink-Zuid zijn een aantal wijkbijeenkomsten geweest om draagvlak te creëren om als inwoners zelf de richting te kunnen bepalen hoe de wijk rond 2030 van het aardgas afgekoppeld kan worden. Dit is een langjarig proces dat in 2023 voortgezet wordt. De optie 'warmtenet' kan alleen een duurzaam warmte alternatief voor aardgas worden voor wijken in Borne indien er ook sprake is van een duurzame, betrouwbare en betaalbare warmtebron. Om dat te kunnen bepalen participeert gemeente Borne in een haalbaarheidsonderzoek voor een regionaal warmte transportnet met restwarmte van de afvalverbrandingsinstallatie Twence als voorlopige bron.

Voor de grootschalige duurzame opwek heeft stagnatie plaatsgevonden in het opstellen en vaststellen van specifieke beleidsregels voor zonnevelden. Deze zijn nodig om verzoeken voor de vestiging van zonnevelden te kunnen beoordelen en vergunnen. Wel zijn er weer een aantal grote daken belegd met zonnepanelen, en is vooral het particuliere aandeel zonnepanelen op eigen daken flink gegroeid. Eind 2022 zijn gesprekken begonnen om te komen tot een participatie van inwoners in het eigendom van het zonnepark op de Elhorst-Vloedbelt, een initiatief van Twence. De verwachting is dat in de loop van 2023 een overeenkomst opgeleverd wordt inzake lokaal eigenaarschap in een deel van het te realiseren zonnepark.

Mobiliteit

Samen met de provincie Overijssel, de gemeente Almelo en ingenieursbureau Sweco is er voor de Regionale Randweg (Vloedbeltverbinding) een PlanMER uitgevoerd. In deze PlanMER zijn vier alternatieven beoordeeld. Het alternatief 'bundeling A1/A35' is als meest milieuvriendelijkste alternatief beoordeeld. Na vaststelling van dit alternatief is deze uitgewerkt en is er een scopedocument opgesteld met uitgangspunten voor de nieuwe Vloedbeltverbinding. Hier is ook veel contact geweest met de omgeving. Hierna is er een Provinciaal Inpassingsplan gemaakt. Deze is in 2023 ter inzage gelegd.

De maximale snelheid op de Europastraat is aangepast van 50 naar 30 km/uur. Dit is het voorbeeld hoe we ook andere wegen in Borne klimaataddaptief en duurzaam gaan inrichten.

Er is een regionale laadpalen aanbesteding geweest. Voor Borne is een laadvisie opgesteld inclusief een visiekaart waar de laadpalen komen. Er zijn en worden veel laadpalen geplaatst in de gemeente.

Voor de F35 Noord vanaf de Azelosestraat tot aan de Oonksweg is een integraal ontwerp gemaakt, deze is met de inwoners uit deze omgeving besproken. Het ontwerp is gereed en in 2023 is de aanbesteding van het werk.

Het proces en de vijftien uitgangspunten zijn vastgesteld voor het actualiseren van de Mobiliteitsvisie.

Omgeving

De mestverwaardingsinstallatie is eind 2022 in gebruik genomen. De omgevingsvergunning om een zonnepark van ongeveer 1,5 hectare te realiseren is eind 2022 onherroepelijk geworden.

Voor de Vloedbeltverbinding, een nieuwe weg die met name bedoeld is Zenderen en deel van Borne te ontlasten van te grote verkeersdruk en regionaal verkeer beter te laten doorstromen, is in 2022 de Mileu Effect Rapportage (mer) procedure doorlopen. Het ontwerp PIP (Provinciaal inpassingsplan) Vloedbeltverbinding zal begin 2023 ter inzage worden gelegd.

Begin 2023 komt er een bestuurlijk overleg tussen de provincie, gemeente en Twence met als insteek de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot afspraken over sluiting van de stortplaats Elhorst Vloedbelt.

Wonen

Zowel lokaal als regionaal wordt er middels monitoring en behoefteonderzoek continu gelet op de woningbehoefte, niet alleen in kwantitatieve, maar vooral ook in kwalitatieve zin. Lokaal is er voor onze gemeente een digitale woningmarktmonitor opgesteld, waarmee we ons beleid op het gebied van wonen en volkshuisvesting actueel kunnen houden. Het woningbouwaanbod wordt daarop zo goed mogelijk aangepast. Mede op basis van deze monitor is de ‘Woonvisie gemeente Borne 2018-2028’ geactualiseerd. In navolging daarvan wordt de ‘Woonvisie gemeente Borne 2022+’ in mei 2023 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Met betrekking tot de kwantitatieve en de kwalitatieve behoefte, zijn en worden er op diverse niveaus afspraken gemaakt. Zo is door de provincie en de veertien Twentse gemeenten, de ‘Woondeal Twente’ ondertekend. De basis voor deze Woondeal wordt gevormd door de Regionale Woonagenda Twente. Hierin ligt de focus op de aangewezen sleutelprojecten, waaronder de Bornsche Maten met 400 extra woningen.

Ook de prestatieafspraken met Welbions worden continu gemonitord en worden in 2023 geactualiseerd. In deze prestatieafspraken worden door de corporatie, in samenwerking met de gemeente en met de huurdersvereniging, afspraken gemaakt over betaalbaarheid & beschikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en kwetsbare doelgroepen.

Tenslotte is in 2022 gestart met een traject ten behoeve van de versnelde ontwikkeling van sociale huurwoningen (zowel flexwoningen als permanent) voor een brede doelgroep (jongeren, gescheiden mensen, statushouders, uitstromers uit de maatschappelijke opvang, senioren etc.).

2.2.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Duurzaamheid	4.577	4.810	5.291	-481	N
Mobiliteit	2.211	2.219	2.700	-481	N
Omgeving	2.497	2.541	2.611	-70	N
Wonen	11.174	3.974	4.994	-1.021	N
Totaal lasten	**20.459**	**13.544**	**15.596**	**-2.053**	**N**
Baten:					
Duurzaamheid	4.601	4.749	5.561	813	V
Mobiliteit	26	26	526	500	V
Omgeving	29	29	153	124	V
Wonen	10.359	2.934	3.962	1.028	V
Totaal baten	**15.015**	**7.737**	**10.202**	**2.465**	**V**
Saldo PR2 Duurzaam Borne	**-5.444**	**-5.806**	**-5.394**	**412**	**V**

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

2.3 programma Verbindend Borne

2.3.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

We leven in een complexe wereld waarin alles met elkaar samenhangt. Toch is het niet vanzelfsprekend dat de verbinding wordt gemaakt tussen ontwikkelingen en onderwerpen die met elkaar samenhangen en die elkaar beïnvloeden. De gemeente -bestuur en organisatie- gebruikt regievoering, overheidsparticipatie, samenwerking en bestuurlijke vernieuwing om verbinding te maken en te houden met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
We roepen onze inwoners en organisaties op, om met ons mee te denken over het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en het nemen van initiatieven.

THEMA'S PROGRAMMA VERBINDEND BORNE	Doelen per thema
Bestuur	Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijk opgaven.
Dienstverlening	Inwoners hebben makkelijk toegang tot gemeentelijke diensten, informatie en voorzieningen.

Aanvullend zijn voor 2018 - 2022 de volgende resultaatafspraken gemaakt.

Stimuleren burger- en overheidsparticipatie:

- De blanco paragraaf in het Raadsakkoord biedt ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. Deze initiatieven worden getoetst aan de ambities van het Raadsakkoord en wanneer deze een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van onze doelen, worden ze opgenomen in het Raadsakkoord.
- Deze initiatieven worden ondersteund vanuit de ambtelijke organisatie. Indien wenselijk worden één of meerdere raadsleden/commissieleden gelinkt aan het initiatief (o.a. afhankelijk van de omvang).
- Voor kansrijke initiatieven kan een budget beschikbaar worden gesteld om initiatieven aan te jagen. Initiatiefnemers worden hierbij ook ondersteund in het aanvragen van financieringsmogelijkheden bij externe partijen.
- In 2018 wordt een plan van aanpak ‘Stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven’ ontwikkeld, zodat vanaf begin 2019 gestart kan worden.

- In de komende raadsperiode wordt bestuurlijke vernieuwing beschouwd als twee met elkaar samenhangende processen, te weten:
    - optimalisering van het besluitvormend proces van de gemeenteraad, waarbij inwoners optimaal worden betrokken bij de totstandkoming van beleid (en uitvoering).

- intensivering van activiteiten die bekend staan als overheidsparticipatie, bevorderen van inwonersinitiatieven en vormen van co-creatie en coproductie.

Regisserende gemeente:

- In 2020 kijken we waar we staan in de organisatieontwikkeling en wat er dan nog nodig is aan ontwikkelingen.
- We stellen een koersdocument Omgevingswet op waarbij we uitgaan van de maatschappelijke opgaven en ambities in Borne. In 2020 hebben we het implementatieproces helder. Samenwerking, participatie en ruimte en vertrouwen geven staan centraal, de wettelijke verplichtingen zijn randvoorwaarden. Deregulering maakt deel uit van het koersdocument.
- De inrichting van het gemeentehuis ondersteunt bestuur en organisatie bij bestuurlijke vernieuwing en de organisatieontwikkeling.

Regionale samenwerking:

- De rol van gemeente als deelnemer en als opdrachtgever is voor alle samenwerkingsverbanden zowel ambtelijk als bestuurlijk gescheiden.
- Alle gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen zijn een keer geëvalueerd op basis van de Bornse 'cirkel van sturing'.

Serviceloket/Dienstverlening:

- De verschillende organisaties op het gebied van hulp, welzijn, zorg en inkomen gaan onder één vlag samenwerken aan een gezamenlijk doel: zorgen dat inwoners in Borne zo lang mogelijk mee kunnen doen.
- In 2020 is er een fysiek, laagdrempelig, integraal serviceloket (Bornse Balie) gerealiseerd waar inwoners (maar ook professionals en vrijwilligersinitiatieven) terecht kunnen voor informatie-, advies-, hulp- en zorgvragen op het gebied van o.a. welzijn, hulp, zorg, opgroeien, vervoer, wonen, inkomen.
- Van het uitvoeringsprogramma dienstverlening en informatievoorziening realiseren we deze periode de volgende onderdelen: toegankelijk digitaal loket, archieven zijn digitaal beschikbaar, we voldoen aan informatieveiligheidseisen, we werken volledig digitaal. Het serviceloket sluit goed aan bij de verbouwplannen van de publiekshal (zie regisserende gemeente).

2.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hieronder is, per thema, een beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen om de, in het vorige onderdeel, benoemde doelen te behalen.

Bestuur

Stimuleren burger- en overheidsparticipatie

In het najaar van 2022 heeft het nieuwe college een kennismakingsronde langs de dorps- en wijkraden van gemeente Borne gemaakt. Gesprekken zijn gevoerd met vijf dorps- en wijkraden waarmee een bestuursconvenant is afgesloten. In de coronaperiode heeft dit stilgelegen. De gesprekken krijgen weer jaarlijks opvolging. De wens van het bestuur is om met alle negen dorps- en wijkraden een samenwerkingsovereenkomst te sluiten. Twee wijkraden willen dat graag. De andere twee spreken we in 2023 hierover.

Er zijn gesprekken met Lokaal Fonds Borne om in samenwerking met hen en de wijkcoordinator meer inwonersinitiatieven te ondersteunen. Dit wordt verder opgepakt in 2023.

In 2022 heeft de wijkcoordinator projecten samen met inwoners en collega's opgestart, zoals de vijver Erve Oosterveld in Zenderen (uitvoering 2023), afkoppeling HWA Pellenhof (uitvoering 2023), Coördinatie Borne Schoon met Buurtman Twente Milieu (1e gezamenlijke editie 2023). Initiatieven vanuit de samenleving

beginnen na corona heel langzaam weer te leven, zoals een Pleinfeest op het Mercuriusplein met Koningsdag en ideeën voor het maken en het plaatsen van een bankje aan de Doddegras.

Bestuurlijke vernieuwing

Verkiezingen, het Borns akkoord en participatie

De gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 zijn goed verlopen. In de formatiefase heeft de raad het Borns Akkoord opgesteld, waarin voor deze raadsperiode vijf belangrijke thema's opgenomen zijn. Participatie is onderdeel van één van de vijf benoemde onderwerpen en een cruciale factor bij het verbeteren van vertrouwen, het vergroten van draagvlak en het versterken van de democratie. Ook heeft de raad de ambitie uitgesproken om een betrouwbare en servicegerichte overheid te zijn. Deze elementen moeten hun weerslag vinden in het nog op te stellen programma Bestuur en Samenleving.
Na de verkiezingen is een begin gemaakt met de sterkere positionering van communicatie en participatie binnen de gemeentelijke organisatie met als doel bewustwording van de meerwaarde hiervan, voor de inwoners, belanghebbenden en de organisatie. Tevens is gestart met het ontwikkelen van participatiebeleid waarin de denkwijze, richtlijnen en visie op het gebied van participatie vorm gaan krijgen.

Herijking MijnBorne2030

In 2022 heeft een herijking plaatsgevonden van MijnBorne2030. 75 partners, waaronder inwoners, mensen van Welbions, Kulturhus, Duurzame Initiatieven Borne, Bundeling Bornse Ondernemers, Trivium Meulenbelt, Wijkracht, Brigantijn en gemeente Borne hebben hierin meegedacht. Een prachtige resultaat van participatie. De herijkte toekomstvisie MijnBorne2030 geldt als leidraad bij het opstellen van beleid.

Bestuurlijke agenda

Op basis van het Borns Akkoord, het coalitie-werkprogramma en de programmabegroting is een bestuurlijke termijnagenda opgesteld. Deze termijnagenda heeft haar beslag gekregen in de raadsplanning en in de werkwijze van de agendacommissie.

Regisserende gemeente Borne

Huisvesting

Als het om het Huis van Borne gaat stond 2022 in het teken van planvorming. Het voorontwerp en het definitief ontwerp zijn in 2022 vastgesteld. De projectgroepen werken hun plannen verder uit en het bestemmingsplan wordt vastgesteld.

Regionale samenwerking

De gewijzigde wet gemeenschappelijke regelingen vergroot de participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen. Ook is de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden versterkt.

Dienstverlening

In 2022 is de integrale toegang het Social Hus gerealiseerd. Inwoners kunnen met al hun ondersteuningsvragen in het sociaal domein terecht bij één centrale integrale toegang, zowel fysiek, telefonisch als digitaal. In 2022 zijn de gemeenteraadsverkiezingen succesvol georganiseerd.

In 2022 heeft het college verder invulling gegeven aan het verbeteren van de online dienstverlening, middels het digitaliseren en via internet beschikbaar stellen van meer dan 20.000 bouwvergunningen van gemeente Borne over de periode 1905 (invoering Woningwet) tot 2010. Waar nu slechts een aantal klikken nodig is om inzicht te krijgen in de oude bouwvergunningen, was voorheen een soms tijdrovende zoektocht in het papieren gemeentearchief nodig. De volledige bouwdossiers van 1951 tot en met 2010 zijn online op te vragen via archieven.nl of via de website van gemeente Borne.

Ook is in het laatste kwartaal van 2022 begonnen aan de inventarisatie en het schonen van het archiefblok 1961-2000. Delen daarvan worden binnen de inventaris gedigitaliseerd, zoals de verleende

hinderwetvergunningen. Ook deze zullen op termijn online beschikbaar komen. Tenslotte is eind 2022 het project gestart voor het digitaliseren van het bevolkingsarchief, waarmee op termijn alle openbare bevolkingsregisters (1830-1920) digitaal raadpleegbaar worden. De afronding hiervan is voorzien medio 2023.

2.3.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Bestuur	1.302	1.395	1.475	-80	N
Dienstverlening	1.177	1.228	1.269	-41	N
Totaal lasten	**2.479**	**2.623**	**2.744**	**-121**	**N**
Baten:					
Bestuur	0	0	267	267	V
Dienstverlening	311	364	472	108	V
Totaal baten	**311**	**364**	**739**	**375**	**V**
Saldo PR3 Verbindend Borne	**-2.168**	**-2.260**	**-2.005**	**255**	**V**

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

2.4 programma Borne Algemeen

2.4.1 Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:
We beseffen ons dat de wensen de (financiële) mogelijkheden overstijgen en er keuzes gemaakt moeten worden. Bij nieuwe beleidsontwikkelingen verwachten we van het college een goede inhoudelijke en financiële onderbouwing. Op basis hiervan wordt er besloten om geld beschikbaar te stellen. Voor de dekking hebben wij telkens een afweging gemaakt tussen het inzetten van bestaande middelen, nieuwe middelen, middelen van derden en belastingverhoging. De gemeentelijke belastingen zijn uitsluitend ingezet voor ontwikkelingen die rechtstreeks ten goede komen aan een groot deel van onze inwoners.

THEMA'S PROGRAMMA BORNE ALGEMEEN	Doelen per thema
Vastgoed	De gemeente exploiteert een kostendekkende vastgoedportefeuille die aansluit op de maatschappelijke vraag.
Bedrijfsvoering	De gemeente faciliteert met zijn bedrijfsvoering de dynamische relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
Middelen	De gemeente is open over inkomsten en uitgaven zodat het bestuur kan sturen en verantwoording kan afleggen aan de samenleving.

2.4.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bedrijfsvoering

In 2022 is met behulp van het organisatiejaarplan gestuurd op het realiseren van de ambities van de bedrijfsvoering Een aantal belangrijke onderdelen voor 2022 waren:

- Organisatiejaarplan 2022 (sturen in ambities versus capaciteit): het organisatiejaarplan is vertaald in een organisatieplanning waarbij zicht is gehouden op de realisatie.
- Optimaliseren van processen (efficiëntie en borgen van informatie) en data analyse (lerende organisatie): dit gebeurt organisatiebreed en is een continue proces. In de bedrijfsvoering processen is met name gefocust op het in- door- en uitstroomproces van medewerkers, waarbij verbeteringen in diverse aanverwante ICT, HR en financiële processen zijn doorgevoerd.
- Ontwikkeling van managementinformatie (gerichter presteren met meer focus): de focus lag vooral op het optimaliseren van processen hiervoor. Eind 2022 waren de afspraken zodanig gereed dat in 2023 de resultaten voor managementinformatie (met name op het gebied van personeel, loonsom en financiën) zichtbaar worden.
- Uitvoeren budgethouderschap (doelen realiseren binnen beschikbare middelen): dit is een continu proces. De ontwikkeling van het vorige punt zal hieraan bijdragen.
- Sociaal domein, processen en managementinformatie (vanuit het vervolgtraject ‘DOEN, met nieuw elan’): dit is binnen het programma sociaal domein uitgevoerd en is zichtbaar geworden in de monitor sociaal domein.
- Personeelsbeleid (wendbare en lerende organisatie): dit is een continu proces.

Middelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vastgesteld bestedingsdoel en zijn daarmee vrij besteedbaar.

Algemene uitkeringen
De ramingen binnen de algemene uitkering worden geactualiseerd op basis van de gemeentefondscirculaires van het Rijk. Onderdelen van de raming zijn de aantallen van de verdeelmaatstaven, de uitkeringsfactor en de diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen.

Woonplaatsbeginsel Jeugdwet
Vanaf 2022 wordt het woonplaatsbeginsel toegepast. Dit betekent dat de gemeente waar de jeugdige met een voogdijmaatregel en jeugdigen van 18 jaar of ouder is ingeschreven, verantwoordelijk is. Met ingang van 2022 is het budget reeds veranderd.

Lokale heffingen
De onroerendezaakbelasting (OZB) is een algemeen dekkingsmiddel. De tarieven worden jaarlijks bij het vaststellen van de belastingverordeningen gecorrigeerd voor inflatie op basis van de Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Plan Bureau (CPB). Een nadere toelichting op de lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen. Daarnaast hebben reinigingsrechten, afvalstoffenheffing, rioolrechten en reclamebelasting een vastgesteld bestedingsdoel.

Dividend
Jaarlijkse dividenden c.q. winstuitkeringen ontvangen we van onder andere Cogas, Enexis, Bank Nederlandse Gemeenten, Twente Milieu en Twence. Dividenden en winstuitkeringen begroten we op basis van historische gegevens en/of bestuursbesluiten.

Saldo van de financieringsfunctie
Dit is het saldo van betaalde rente over leningen en aangetrokken middelen in rekening courant min de ontvangen rente over de uitzettingen. Kortom het verschil tussen betaalde en ontvangen rente.

Overhead
In de begroting zijn, conform het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de baten en lasten van overhead apart inzichtelijk gemaakt. Het BBV definieert overhead als ‘alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces’. Overhead is hiermee min of meer hetzelfde als de klassieke bedrijfsvoeringsfuncties. Het betreft zowel materiële als personele kosten zoals het gemeentehuis, verzekeringen, opleidingen en automatisering en leidinggevenden en de meeste functies in de bedrijfsvoering.

Doorberekening aan grondexploitaties, voorzieningen en investeringen
In het BBV is voor de grondexploitaties, investeringen en voorzieningen een uitzondering gemaakt voor wat betreft het centraal begroten en verantwoorden van overheadkosten. Toerekening overhead aan heffingen en tarieven Overhead wordt betrokken bij de berekening van kostendekkende heffingen en tarieven. Deze berekening vindt extracomptabel (buiten de boekhouding om) plaats en maken onderdeel uit van de in dit onderdeel gepresenteerde kosten van overhead. Aan heffingen die 100% kostendekkend zijn wordt overhead toegerekend. Deze toerekening heeft geen invloed op het overzicht ‘Overhead’.

Vennootschapsbelastingplicht (Vpb)
Gemeenten zijn per 1 januari 2016 Vpb-plichtig voor zover sprake is van een onderneming. Onder andere over de grondexploitaties heeft er overleg met de Belastingdienst plaatsgevonden en zijn er vanwege de vermindering in 2017 van het aantal te realiseren woningen in de Bornsche Maten afspraken gemaakt over een fiscaal verlies in 2017. Dit verlies heeft de gemeente na 2017 gebruikt om te verrekenen met de winsten die zijn behaald in grondexploitaties. Hierdoor was er over deze jaren nog geen Vpb verschuldigd. Omdat per 1 januari 2022 de fiscale regels omtrent verliesverrekening landelijk zijn veranderd, wordt gemeente Borne hier ook mee geconfronteerd. Deze wijzigingen zorgen er voor dat gemeente Borne eerder in de tijd Vpb gaat

betalen, maar per saldo niet meer Vpb gaat betalen over de looptijd van de grondexploitaties dan in de situatie van voor de gewijzigde verliesverrekening. Het betreft derhalve enkel een verschuiving in de tijd. Daarnaast leidt de uitbreiding van het aantal woningen in de Bornsche Maten er ook toe dat gemeente Borne voor het eerst Vpb gaat betalen.

Onvoorzien
De wettelijk verplichte post 'onvoorzien' is bedoeld als dekking voor uitgaven die door het college gedaan kunnen worden en onuitstelbaar en onvermijdbaar worden aangemerkt en waarvoor in de begroting verder geen raming is opgenomen. Voor deze onvoorziene uitgaven neemt Borne € 14.000 op in de begroting. Deze is in 2022 niet aangewend.

Vastgoed
De gemeente exploiteert een kostendekkende vastgoedportefeuille die aansluit op de maatschappelijke vraag.

Onderhoud kapitaalgoederen
Het onderhoud van kapitaalgoederen is te splitsen in regulier onderhoud en groot onderhoud c.q. investeringen, waarbij de eerste ten laste van de exploitatie komt en de anderen worden gedekt uit de reserve egalisatie onderhoud. In 2022 is bij het gemeentehuis, het Kulturhus en 't Wooldrik het hoogst noodzakelijke onderhoud uitgevoerd in verband met de huidige plannen. Daarnaast is veel tijd en energie besteed aan het gereed maken van de opvang van ontheemden aan de Bornebroeksestraat 103. De hoogstnoodzakelijke onderhouds- en vervangingswerkzaamheden zijn uitgevoerd.

2.4.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Bedrijfsvoering	7.268	8.679	8.722	-43	N
Middelen	3.840	12.678	10.763	1.915	V
Vastgoed	429	1.112	762	350	V
Totaal lasten	**11.537**	**22.469**	**20.247**	**2.222**	**V**
Baten:					
Bedrijfsvoering	56	84	196	112	V
Middelen	46.795	62.232	64.590	2.359	V
Vastgoed	118	118	184	66	V
Totaal baten	**46.968**	**62.433**	**64.970**	**2.538**	**V**
Saldo PR4 Borne Algemeen	**35.431**	**39.964**	**44.723**	**4.760**	**V**

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Vieste

3.1 Paragraaf Lokale heffingen

Inkomsten

Inkomsten

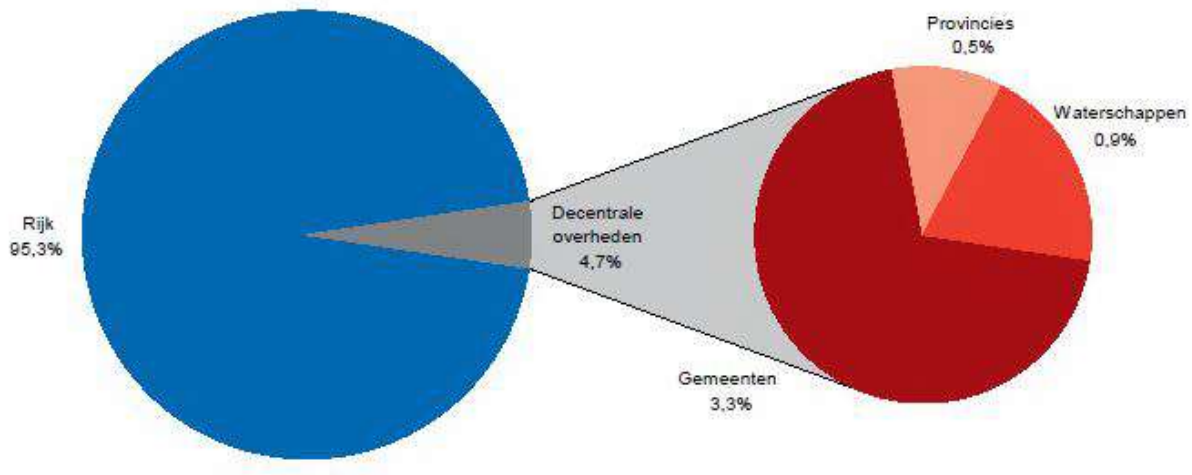
Met lokale heffingen verwerft de gemeente eigen middelen om de uitvoering van taken te dekken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellenverordening te geschieden. De verordeningen waarin de tarieven voor 2022 zijn opgenomen, zijn door de gemeenteraad op 14 december 2021 vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in ongebonden en gebonden heffingen. Ongebonden heffingen (onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en reclamebelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat de besteding hiervan niet gebonden is aan een bepaalde taak. De gemeente is dus vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). Gebonden heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) zijn juist wel gebonden aan de uitvoering van een bepaalde taak.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Het beleid is gericht op het zoveel mogelijk beperken van de kosten en op een rechtvaardige verdeling. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Inkomsten lokale heffingen

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2022 3,3% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,7% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,3%.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2022

Type belasting (bedragen x € 1.000)	Soort belasting	begroot 2022	werkelijk 2022
Algemene belastingen	OZB	-6.911	-7.225
	Reclamebelasting	0	0
Totaal Algemene belastingen		**-6.911**	**-7.225**
Bestemmingsbelastingen	Afvalstoffenheffing	-2.009	-1.926
	Rioolheffing	-1.678	-1.766
Totaal Bestemmingsbelastingen		**-3.687**	**-3.692**
Leges en rechten	Begraafplaatsrechten	-122	-193
	Leges Burgerzaken	-172	-182
	Leges Omgevingsvergunning	-453	-1.075
	Leges overig	-90	-84
	Marktgelden	-46	-21
Totaal leges en rechten		**-883**	**-1.555**
Eindtotaal		**-11.481**	**-12.472**

Beleid

Het beleid betreffende de lokale heffingen in 2022 is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- Het raadsprogramma 2018-2022 en het raadsakkoord 2022-2026;
- landelijke wet- en regelgeving.

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De OZB-tarieven zijn met 2,3% gestegen. Op deze tarieven is de waardeontwikkeling van de woningen (12,4%) en niet woningen (2,7%) gecorrigeerd. De voor 2022 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten zijn gestegen met een inflatiecorrectie, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd. Op basis van het Centraal Economisch Plan is uitgegaan van 2,3%.

Ontwikkeling in wetgeving

Waterzorgheffing: wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading.

Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de publieke ruimte. Gemeentes moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Duurzaam
Daar waar mogelijk hebben we geprobeerd door tariefstellingen en vrijstellingsbepalingen een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Hervorming lokaal belastinggebied
De staatssecretaris van Financiën heeft op 18 mei 2020 het syntheserapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport over de uitbreiding bevat meerdere varianten en ondersteunt de door de VNG uitgesproken wens om te komen tot een uitbreiding van het eigen belastinggebied. In het meest recente regeerakkoord van 15 december 2021 staat dat ten aanzien van de financiering van lokale overheden het huidige kabinet voorlopig vast wil houden aan de bestaande financieringssystematiek. Een uitbreiding van het lokaal belastinggebied lijkt er dan in ieder geval tot 2025 niet te komen.

Bezwaar en beroep bij kwijtschelding
Tegen beschikkingen over uitstel van betaling en kwijtschelding van belastingen is op dit moment alleen administratief beroep mogelijk. In de toekomst is in beide gevallen eerst bezwaar bij de invorderingsambtenaar mogelijk en is daarna de fiscale rechter bevoegd (rechtbank in eerste aanleg, gerechtshof in hoger beroep en Hoge Raad in cassatie). De Invorderingswet is hiervoor al eerder aangepast, voor inwerkingtreding is alleen nog een Koninklijk Besluit nodig. Het voorstel maakt onderdeel uit van de stroomlijning van de invorderingsregelgeving voor belastingschulden en toeslagschulden door de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft aangegeven hier meer tijd voor nodig te hebben. Er zijn politieke geluiden dat de invoering mogelijk per 2024 wordt ingevoerd.

Verhoging proceskosten bestuursrecht
Bij Besluit van 8 december 2020 is uiteindelijk bepaald dat per 1 juli 2021 de waarde per punt voor een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand in de beroeps- en hoger beroepsfase met 40% is verhoogd van € 534 naar € 748. Deze verhoging gold niet voor WOZ-taken. Echter heeft de Hoge Raad op 27 mei 2022 uitspraak gedaan dat dit in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Hierdoor geldt de verhoging nu ook voor (hoger) beroep en cassatie in WOZ-procedures.

De Omgevingswet en leges
Op 1 januari 2022 zou de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) in werking treden. Dit is echter inmiddels uitgesteld tot 1 januari 2024. Dit geeft het Rijk, gemeentes, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties meer ruimte om de implementatie van de wet op een zorgvuldige en verantwoorde wijze af te ronden.

Overzicht

Gemeentes zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. De tarieven van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedroeg in 2022 2%. De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2022 in Borne werden geheven zijn:

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerende-zaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Reclamebelasting	Leges en rechten
	Rioolheffing

Onroerende zaakbelastingen
Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeentes onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De

opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

Vanaf 2020 is een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb, de macronorm).

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar. Belastingplichtigen zijn eigenaren van woningen; eigenaren van niet-woningen; gebruikers van niet-woningen. Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.

De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

Reclamebelasting
Op grond van artikel 227 van de Gemeentewet kunnen gemeentes reclamebelasting heffen. Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Het gaat om aankondigingen in letters, symbolen, voorwerpen kleuren of een combinatie daarvan. Voorbeelden zijn gevelreclame, bestickering ramen, posters, vlaggen, uithangborden, luifels of spandoeken. De reclamebelasting is in overleg met ondernemers ingevoerd. Besloten is om de opbrengst van de reclamebelasting, na aftrek van de kosten, beschikbaar te stellen voor de verbetering van leefbaarheid, veiligheid en attractiviteit van winkelgebieden en bedrijventerreinen.

Gebonden belastingen
Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. Bij de toepasselijke heffingen zijn de lastenbatenoverzichten en specifieke beleidsuitgangspunten vermeld. Naast de lasten die direct uit de taakvelden zijn af te leiden, mogen ook overheadkosten en BTW worden toegerekend. De overheadkosten moeten op een consistente wijze worden toegerekend, de gemeente mag de methodiek zelf bepalen en moet deze opnemen in de financiële verordening.

Leges en rechten
De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel bezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Bij de introductie van de Wabo in 2010 (omgevingsvergunning, zie Titel 2 van de Legesverordening) ging de wetgever ervan uit dat kruissubsidiëring tussen het cluster omgevingsvergunning en andere in de legesverordening opgenomen dienstverleningen niet mogelijk is. De wens van de wetgever is echter niet in een wettelijke bepaling vastgelegd, zodat in principe artikel 229b van de Gemeentewet onverkort geldt. Er wordt echter uitgegaan van maximaal 100% kostendekkendheid binnen titel 2. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Begraafrechten
Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen. De tarieven worden jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie.

Begraafrechten (*€ 1.000)	Realisatie 2022
Lasten	280
Totale lasten	**280**
Baten taakvelden excl. heffingen	0
Opbrengst heffingen	-193
Totale baten	**-193**
Dekkingspercentage	**68,9%**

Marktgelden
Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een recht heffen voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een deel van de openbare ruimte die gebruikt wordt voor een markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld.

Marktgelden (*€ 1.000)	Realisatie 2022
Lasten taakvelden	19
Toe te rekenen overhead	5
Totale lasten	**24**
Baten taakvelden excl. heffingen	-2
Opbrengst heffingen	-21
Totale baten	**-23**
Dekkingspercentage	**95,8%**

Rioolheffing
De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen.

Reinigingsheffing (*€1.000)		Realisatie 2022
Lasten taakvelden	Riolering	1.282
	Straatreiniging	49
	Water	98
	Inkomensregelingen	63
	Toevoeging aan voorziening	61
Toe te rekenen lasten	Overhead	206
	BTW	193
Totale lasten		**1.953**
Baten exclusief heffingen		-31
Opbrengst heffingen		-1.902
Totale baten		**-1.934**
Dekkingspercentage		**99,0%**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, inclusief de kosten voor de heffing en invordering van de rioolheffing.

Afvalstoffenheffing
De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt sinds 1996 uitgevoerd door Twente Milieu. De verwerking van met name restafval en GFT vindt plaats bij Twence. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Sinds 1 januari 2020 werkt Borne met Diftar. Diftar staat voor gedifferentieerde tarieven. Dit houdt in dat inwoners naast een vast bedrag, per keer betalen voor het ledigen van hun grijze restafvalcontainer of voor het wegbrengen van afval naar een ondergrondse restafvalcontainer. Dit volgens het principe 'afval scheiden loont'. Afvalstoffenheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

Afvalstoffenheffing		Realisatie 2022
Lasten taakvelden	Afval	1.953
	Inkomensregelingen	63
Toe te rekenen lasten	Overhead	166
	BTW	369
Totale lasten		**2.552**
Baten exclusief heffingen		-138
Beschikking over voorziening		-488
Opbrengst heffingen		-1.926
Totale baten		**-2.552**
Dekkingspercentage		**100,0%**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 2,0 miljoen). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het bedrijfs- en huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Omdat er ook bedrijfsafval op het taakveld is opgenomen worden niet alle kosten van het taakveld meegenomen. Dit is inclusief de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken het versturen van aanslagen aan de juiste personen.

Daarnaast wordt er € 166.000 begroot voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing hebben voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling geleid:

Woonlasten Borne	2019	2020	2021	2022
OZB eigenaar	381	397	483	531
Afvalstoffenheffing	212	251	195	207
Rioolheffing	177	165	167	176
Totale woonlasten	**770**	**813**	**845**	**914**

In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de woonlasten 2022 ten opzichte van 2021 van alle Twentse gemeentes weergegeven:

bruto woonlasten	éénpersoons-		meerpersoons-		stijging in % tov 2021	
eigenaar-gebruiker woning	2021	2022	2021	2022	1-pers	meerpers
Almelo	845	943	886	986	11,60%	11,20%
Borne	820	884	845	914	7,80%	8,10%
Dinkelland	773	879	797	908	13,70%	13,90%
Enschede	818	927	852	962	13,30%	12,90%
Haaksbergen	908	973	956	1.021	7,10%	6,70%
Hellendoorn	876	902	938	902	3,00%	-3,80%
Hengelo	755	860	795	901	13,90%	13,40%
Hof van Twente	808	832	840	872	3,96%	4,81%
Losser	880	960	898	990	9,10%	10,30%
Oldenzaal	761	828	797	864	8,90%	8,40%
Rijssen-Holten	594	615	636	667	3,60%	4,90%
Tubbergen	695	784	723	813	12,70%	12,40%
Twenterand	785	916	822	957	16,70%	16,40%
Wierden	798	863	825	892	8,10%	8,10%
Overijssel	764	835	796	868	9,30%	9,00%
Nederland	737	826	811	904	12,10%	11,50%

Kwijtschelding

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor het vaste bedrag en voor een gedeelte van het variabele deel (ledigingen) wordt voor de afvalstoffenheffing kwijtschelding verleend. Voor de rioolheffing wordt alleen kwijtschelding verleend voor een grondslag < 500 m3;
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;

- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

3.2 Paragraaf
Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Eén van de factoren om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen is het in kaart brengen van het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken, de beschikbare weerstandscapaciteit, om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. De financiële kengetallen geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken. Uitgangspunt van deze paragraaf is de Nota risicomanagementbeleid 2009 en de Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen 2019.

Bevoegdhedenstructuur

De gemeenteraad stelt het Risicomanagementbeleid vast en stelt bij de besluitvorming over de jaarstukken mede de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing vast. Het college van B en W is eindverantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en daarmee ook voor de uitvoering van het Risicomanagementbeleid. Het college is verantwoordelijk voor het halen van de bestuurlijke doelstellingen en de risico's die hiermee gepaard gaan. Met management (directie en teamleiders) zijn verantwoordelijk voor het identificeren, analyseren en het beheersen van de risico's binnen de bedrijfsvoering.

Control ondersteunt het management bij de:

- Identificatie van risico's;
- Analyse van risico's;
- Analyse van beheersmaatregelen;
- Ontwerpen en uitvoeren van actieplannen (vermijden, verminderen, overdragen, accepteren);
- Meten, controleren en rapporteren;
- Resultaten integreren in besluitvormingsprocessen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Toelichting

Structurele weerstandscapaciteit
Middelen die permanent (structureel) kunnen worden ingezet om tegenvallers in de begroting (exploitatie) op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

- Onbenutte belastingcapaciteit
  In gemeente Borne is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Gezien de OZB norm artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit nihil. Ten aanzien van rioolrechten, afvalstoffenheffing, geldt dat deze max 100% kostendekkend mogen zijn. Bij overige heffingen of leges die niet 100% kostendekkend zijn is een verhoging van het tarief niet reëel, waardoor ook op deze onderdelen geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

- Begrotingsoverschot komende jaren

Incidentele weerstandscapaciteit
Het vermogen om calamiteiten en andere éénmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het te gelden niveau.

- Algemene reserve
  De Algemene reserve kan volledig worden gezien als buffer om financiële tegenvallers op te vangen. Wel zijn door de raad afspraken gemaakt over het doel en het gebruik van de reserve.

- Algemene reserve grondexploitatie
  Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel worden voorziene verliezen in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Vanwege dit uitgangspunt wordt de stand van de reserve gehanteerd in de berekening van de weerstandscapaciteit.

- Reserve beleidsontwikkeling
  De Reserve beleidsontwikkeling kan, uitgezuiverd van verplichtingen, gebaseerd op door de raad genomenbesluiten, volledig worden meegenomen als weerstandscapaciteit.

- Post onvoorzien
  De algemene post onvoorzien is, op basis van een bedrag per inwoner, begroot voor spoed uitgaven die voldoen aan de drie o's (onvoorzienbaar, onontkoombaar, onuitstelbaar).

In onderstaande tabel 1 wordt inzicht gegeven in het verloop van de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve, algemene reserve grondexploitatie en reserve beleidsontwikkeling) en de benodigde weerstandscapaciteit (risico’s) over de jaren 2018 tot en met 2022.

De cijfers uit tabel 1 worden grafisch gepresenteerd in grafiek 1.

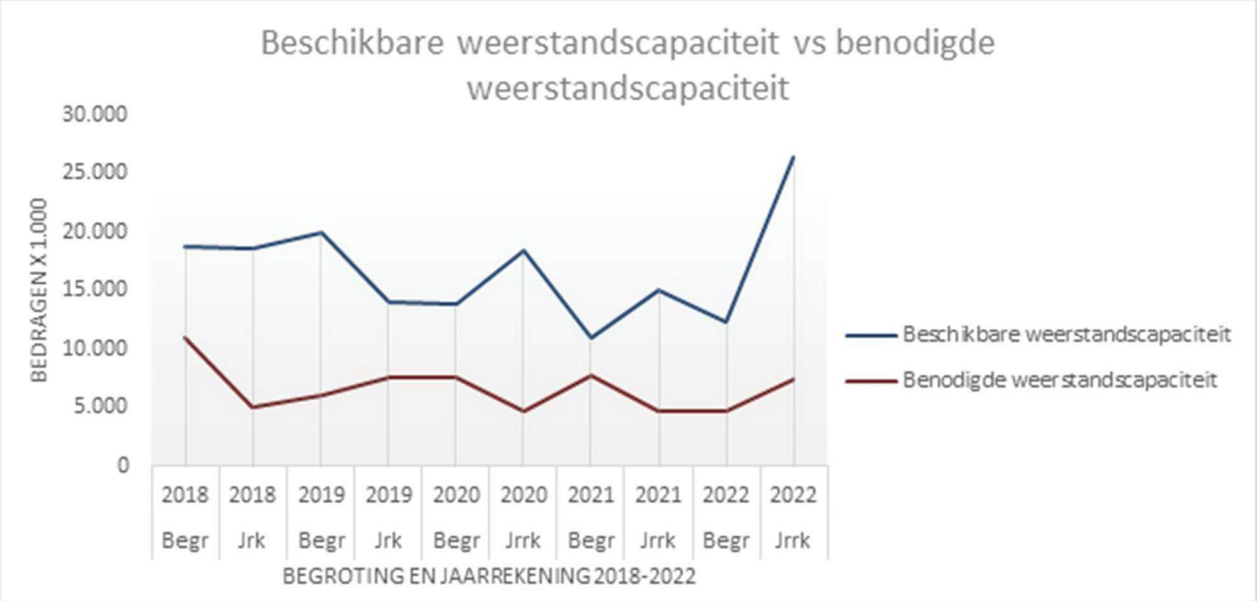
Tabel 1

Opbouw weerstandsvermogen in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit

Weerstandsvermogen	Begr	Jrk	Begr	Jrk	Begr	Jrk	Begr	Jrrk	Begr	Jrrk
	2018	2018	2019	2019	2020	2020	2021	2021	2022	2022
Algemene reserve	5.695	5.729	5.729	5.628	5.628	16.577	9.090	8.944	6.121	7.705
Reserve grondexploitatie	5.796	6.052	6.052	5.551	5.551	1.817	1.817	3.840	3.840	2.704
Reserve beleidsontwikkeling	2.638	3.145	3.749	2.816	2.628	0	65	2.281	2.281	15.899
Stille reserves	4.611	3.707	4.400	0	0	0	0	0	0	0
Rekeningsaldo voor bestemming										
Totaal weerstandsvermogen	18.740	18.633	19.930	13.995	13.807	18.394	10.972	15.065	12.242	26.308
Bestemmingsreserves	20.961	22.126	20.987	22.126	17.787	9.721	8.598	10.892	7.882	9.189
Totaal reserves	39.701	40.759	40.917	36.121	31.594	28.115	19.570	25.957	20.124	35.497
Totaal weerstandsvermogen	18.740	18.633	19.930	13.995	13.807	18.394	10.972	15.065	12.242	26.308
Benodigde weerstandscapaciteit	10.871	4.920	6.057	7.505	7.531	4.693	7.755	4.691	4.686	7.459

Grafiek 1

Beschikbare versus benodigde weerstandscapaciteit 2018 – 2022

Benodigde weerstandscapaciteit

Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de

vermogenspositie van de organisatie.

Een risico is te definiëren als een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met negatieve gevolgen op het behalen van de doelstellingen van onze gemeente.

Periodiek worden de risico's van de organisatie beoordeeld. In deze cyclus ontvangen de teamleiders (of de proceseigenaren) een verzoek om de gebruikelijke stappen als risico-identificatie, risicoanalyse, het ontwerpen en het implementeren van maatregelen te doorlopen. Het resultaat van deze uitvraag wordt gemonitord door control en verwerkt in het risicomanagementsysteem Naris. Twee keer per jaar wordt het risicobeeld door middel van een risicomanagementrapportage gedeeld met de directie en het MT.

Vanwege het bedrijfsgevoelige karakter liggen de top tien risico's van zowel de lijnorganisatie en projecten als de grondexploitatie ter inzage bij de griffie en worden ze niet verwerkt in de openbare jaarstukken. Het geactualiseerde gemeentebrede risicobeeld laat ten opzichte van de jaarrekening 2021 een flinke stijging zien. Er is sprake van een verschuiving van het risicobeeld tussen de lijn/ projecten enerzijds en de grondexploitaties anderzijds. Een lijn die vanaf de jaarrekening 2021 is ingezet.

Het totale maximale geldgevolg van de gekwantificeerde risico's bedraagt per 31/12/22:

Lijn en projecten	€ 21.934.000	(31/12/21: € 8.876.000)
Grondexploitaties	€ 10.067.000	(31/12/21: € 10.304.000)
Totaal	€ 32.001.000	(31/12/21: € 19.180.000)

Het feit dat de grondexploitatie Veldkamp de komende jaren afgerond wordt maakt dat de risico's rondom de Veldkamp nagenoeg geheel zijn vervallen. Het perspectief van de Bornsche Maten is ten opzichte van 2021 verder verbeterd. Verder zijn risico's van enkele kleinere complexen komen te vervallen. De economische ontwikkelingen zoals de gestegen rente en de doorwerking daarvan zijn aanleiding om een risico op te voeren waarbij sprake is van toekomstige grondprijsdalingen. Het maximum geldgevolg van de risico's van de grondexploitaties blijft hierdoor nagenoeg gelijk.

De investeringen in de ambities maken dat de projecten nadrukkelijker in beeld komen bij het risicobeeld. De actualisatie van risico's van het Huis van Borne en 't Wooldrik dragen bij aan dit verhoogde risicobeeld bij de projecten. Ten aanzien van de risico's 't Wooldrik merken we op dat dit het risicobeeld per 31/12/22 is. Dit risicobeeld zal worden aangepast aan de ontwikkelingen op dit gebied.
Voor de lijn geldt met name dat risico's rondom informatieveiligheid en gemeentefonds zijn toegenomen.

Op basis van het volledige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald met een statistisch rekenmodel. Dit model gaat er vanuit dat niet alle risico's op hetzelfde moment en in volledige vorm plaats vinden. Hiervoor gebruiken we een zekerheidspercentage van 90%. Op basis van de meest recente risico-inventarisatie en simulatie is de benodigde weerstandscapaciteit € 7.459.000 (31/12/21: € 4.691.000).

Weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio Weerstandsvermogen

A. Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 26.308.000
B. Benodigde weerstandscapaciteit	€ 7.459.000

De ratio weerstandsvermogen is met 3,52 nog steeds uitstekend te noemen. De weerstandsratio van 3,52 is gebaseerd op het jaarrekeningresultaat voor bestemming. De minimale norm die met de raad is afgesproken ligt tussen 1,0 tot 1,4.

De ratio's weerstandsvermogen over de jaren 2018 – 2022 bedroegen (ratio jaarrekening):
2018 3,79
2019 1,86
2020 3,92
2021 3,21
2022 3,52

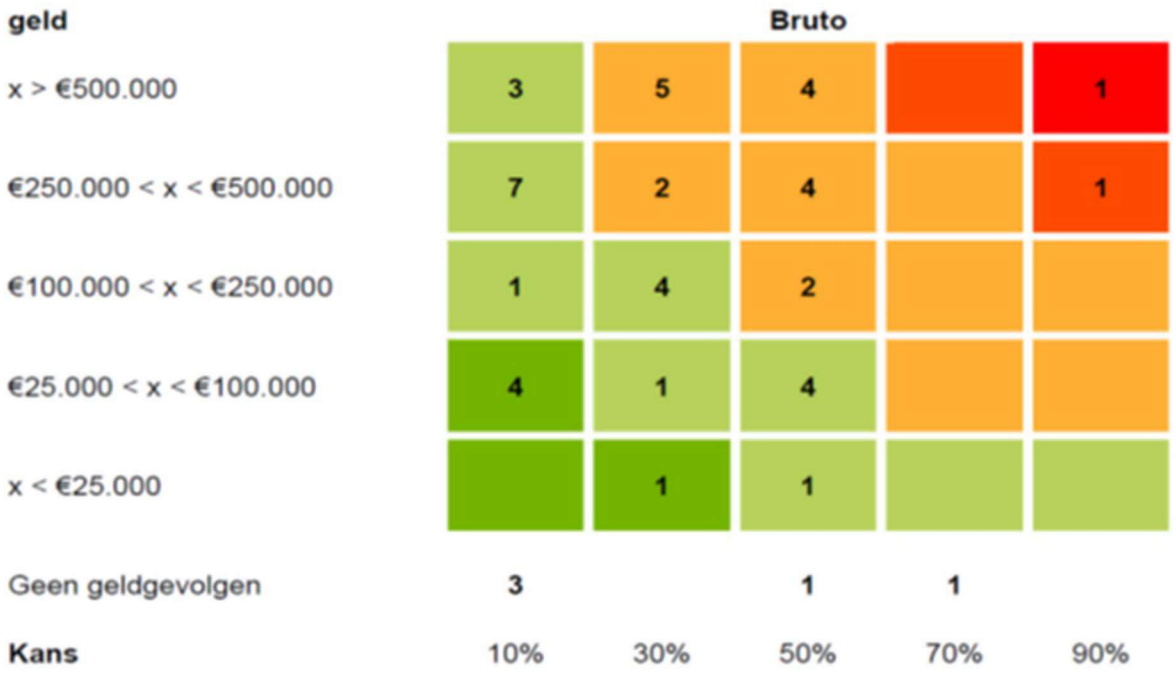
Tabel 2

Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht.

Kengetallen

Financiële kengetallen (* €1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1a Netto schuldquote	84%	124%	79%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	84%	124%	79%
2 Solvabiliteitsratio	28%	16%	31%
3 Grondexploitatie	62%	89%	53%
4 Structurele exploitatieruimte	1%	2%	3%
5 Belastingcapaciteit	104%	104%	107%

Netto schuldquote
De schuldquote is een maat voor de hoeveelheid schulden ten opzichte van het eigen vermogen. Afhankelijk of een gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de netto schuldquote hoger of lager. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. De VNG geeft als leidraad dat, wanneer de netto schuldquote boven de 130% komt, dit een punt van aandacht moet zijn. De schuldquote in Borne is hoog vanwege de aangetrokken middelen voor de grondexploitaties.

Solvabiliteit
De solvabiliteitsratio laat zien hoe groot het deel van het balanstotaal uit het eigen vermogen bestaat. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het eigen vermogen in verhouding is. Vanuit de VNG is gesteld dat een solvabiliteitsratio onder de 20% onwenselijk is en dat een norm van boven de 30% goed is.

Grondexploitatie
Dit kengetal geeft aan hoe groot de balanswaarde van de gronden is, ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Een lager kengetal betekent een kleinere balanswaarde van de gronden en dus minder (mogelijke) risico's. Bij risico's valt te denken aan kosten die gemaakt zijn voor het bouwrijp maken van de gronden maar waarbij de kavels niet verkocht worden. Door wijzigingen in de BBV richtlijnen moet tussentijds winst genomen worden wanneer deze wordt verwacht, de zogenaamde percentage of completion methode (POC methode). Daarnaast zijn de opbrengsten door de verkoop van kavels hoger dan de kosten die de gemeente maakt.

Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte wordt aangegeven als een percentage op basis van de structurele baten en lasten. Hoe hoger het percentage, hoe meer structurele ruimte. Het percentage van 3% geeft een enigszins vertekent beeld, daar bepaalde baten als structureel zijnde gekenmerkt dienen te worden, terwijl het een eenmalige inkomst betreft. Meer informatie hierover is te vinden in de jaarrekening onder de incidentele baten en lasten.

Gemeentelijke belastingcapaciteit
Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten binnen de gemeente zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De gemiddelde woonlasten liggen 7% boven het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van de regionale gemeenten bevindt Borne zich rond het gemiddelde.

3.3 Paragraaf
Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de gemeentelijke begroting gemoeid. Kapitaalgoederen zijn nodig om de programmadoelen van de gemeente te realiseren en zijn het 'gezicht' van de gemeente. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is een instrument voor de raad om jaarlijks de kader-stellende en controlerende taak uit te kunnen voeren. Zij kan algemene kaders stellen over welke kapitaalgoederen de gemeente moet hebben en hoe zij met haar kapitaalgoederen omgaat, invloed uitoefenen op afzonderlijke investeringsbeslissingen en de kwaliteit van de aanwezige kapitaalgoederen bewaken en zo nodig bijsturen.

Nota kapitaalgoederen

Op basis van een in 2019 uitgevoerd onderzoek is een kapitaalgoederenfonds ingesteld dat in de komende periode gefaseerd wordt opgebouwd, en vanaf 2025 structureel wordt gevoed met € 500.000 per jaar. Hiermee wordt geanticipeerd op de verwachte piek van groot onderhoud als gevolg van veroudering van in de vorige eeuw aangelegde wijken. In de praktijk zal uitvoering van groot onderhoud niet altijd afdoende zijn en is een renovatie of herinrichting nodig om te kunnen voldoen aan de eisen van deze tijd. Daarbij valt te denken aan verkeersveilige en duurzame inrichting, klimaatadaptatie en het stimuleren van biodiversiteit in de openbare ruimte. Een plan van aanpak voor een integrale en gefaseerde herinrichting van de verouderde wijken valt buiten het bestek van de nota kapitaalgoederen, maar het kapitaalgoederenfonds kan wel worden beschouwd als één van de pijlers van deze kostbare, maar noodzakelijke operatie.

In de openbare ruimte hebben we te maken met verschillende kapitaalgoederen:
1. Wegen
2. Openbare verlichting
3. Straatmeubilair
4. Civieltechnische kunstwerken
5. Riolering en water
6. Openbaar groen
7. Gebouwen

Kapitaalgoederen

Hieronder wordt per type kapitaalgoed ingegaan op de ontwikkelingen, het beheer en de vervangingen die in 2022 zijn uitgevoerd.

***1.** Wegen*
In 2022 zijn diverse kleinere asfaltreparaties uitgevoerd en zijn er op diverse locaties door de hele gemeente heen asfaltscheuren gedicht. Aan de Bornerbroeksestraat, Ambachtstraat, Hanzestraat en Gildestraat is er een oppervlaktebehandeling toegepast. Het groot onderhoud aan asfaltwegen vond plaats aan de Weerselosestraat, in het buitengebied, de Azelosestraat. Het fietspad Hertmerweg is buiten de bebouwde kom vervangen en binnen de bebouwde kom is de deklaag vervangen. Tevens is de deklaag van een strook asfalt op de Bornsche Beeklaan vervangen. Voor elementenonderhoud is een deel van de Schaepmanstraat herstraat.

In 2021 is het nieuwe GBI beheersysteem geïnstalleerd. Vanaf maart 2022 is dit systeem operationeel in gebruik genomen. Hiermee is er een goed overzicht ontstaan op de onderhoudssituatie en kan het onderhoud in de tijd worden weggezet.

Door Twente Milieu is in 2022 vanuit het DVO contract weer klein onderhoud uitgevoerd op basis van de halfjaarlijkse inspecties. Hiermee wordt ingezet op het handhaven van de veiligheid voor voertuigen, fietsers en voetgangers. Tevens houden zij de markeringen bij.

2. Openbare verlichting
In 2022 is de vervanging van de openbare verlichting afgerond. Borne is daardoor voorzien van een moderne OV installatie met LED verlichting en een dimfunctie. De verlichting in Oud Borne was al in een eerder stadium omgebouwd naar LED verlichting, maar de klassieke masten waren elektrotechnisch niet goed beveiligd. Dit is binnen het vervangingsplan hersteld. Inwoners kunnen storingen eenvoudig melden via een QR-code op de masten. Deze meldingen komen terecht bij de aannemer.

3. Straatmeubilair
Het straatmeubilair is 2022 op de gebruikelijke manier onderhouden. Dit betrof klein onderhoud, schoonmaakonderhoud en een enkele vervanging. De noodzakelijke grootschalige vervanging van borden is aan de orde gesteld in de nota kapitaalgoederen 2021- 2024. Op grond hiervan heeft de raad medio 2021 € 70.000 ter beschikking gesteld voor herstel van het bordenbestand. In 2021 is gestart met de voorbereidingen. De uitvoering hiervan is in 2022 gedaan en is in 2023 voortgezet. Medio maart 2023 wordt dit werk opgeleverd. De bio-gebaseerde borden voor de Spanjaardswijk worden geplaatst na de herinrichting van de wijk.

4. Civiele kunstwerken
De staat van de bruggen en tunnels is na de grootschalige reparaties in de afgelopen jaren redelijk goed te noemen. De jaarlijkse onderhoudsinspectie van afgelopen zomer bracht een aantal bijzonderheden aan het licht. De uitvoering aan de hand van deze inspectie wordt in 2023 uitgevoerd.

5. Riolering en Water
Tijdens de jaarlijkse controle en inspectie verkeren de riolering en de pompgemalen in redelijke tot goede staat. Bij verouderde drukrioolgemalen zijn na inspectie de nodige vervangingen uitgevoerd en zijn gebreken herstelt. Bij de riolering wordt jaarlijks een deel geïnspecteerd. Vervanging is gebaseerd op de levensduur en de schadebeelden van de rioolinspectie. Vervanging en reparatie van riolering en de pompgemalen is jaarlijks gecalculeerd in het vigerende Watertakenplan 2022-2026. Om de kosten van uitvoeringswerken laag te houden is meeliften met overige beheerwerken en integraal werken een vereiste. Bijeenkomsten en overleggen zijn gepland om de koppeling tussen beleid, beheer en uitvoering goed te coördineren.

De rioleringstaken voor beheer en onderhoud wordt uitgevoerd conform de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Twente Milieu. Een beheeronderzoek is gestart om het riooldataverkeer uit te wisselen. Gezocht wordt naar een optimale samenwerking tussen de gemeente en Twente Milieu waarbij onder andere wederzijds beheer van data mogelijk wordt gemaakt.

Op regionale schaal wordt samengewerkt in Twents waternet (TWN). Naast de veertien Twentse gemeentes en waterschap Vechtstromen nemen provincie Overijssel en Vitens deel. Gewerkt wordt aan verduurzaming van het waterbeheer en van elkaar te leren. In 2022 is de Twentse waterweek georganiseerd en hebben de meeste gemeentes deelgenomen aan het NK-tegelwippen. Ook is de drinkwaterproblematiek in Twente veel onder aandacht geweest, niet alleen op communicatiegebied maar ook zoekende naar oplossingsgerichte maatregelen. Daarnaast is door buurtbewoners van Oosterveld te Zenderen intensief geparticipeerd in de omvorming van dicht geslibte en overwoekerde vijver naar een aantrekkelijke klimaat robuuste uitvoering.

6. Openbaar groen
Door personeelswisselingen is het groenbeleidsplan, waar in de nota kapitaalgoederen geld voor beschikbaar is gesteld, wat later dan gepland in voorbereiding genomen. In 2022 zijn bewoners via wijkschouwen in heel Borne gevraagd naar wat zij belangrijk vinden in hun groene omgeving. Daarnaast zijn instanties en de raad betrokken bij de opzet van het plan. Begin 2023 is verder gewerkt aan het plan, dat later in het jaar aan het bestuur zal worden voorgelegd.

De bestrijding van de eikenprocessierups in Borne is in 2022 opnieuw preventief aangepakt, waardoor de overlast beperkt bleef. De biologische bestrijdingsmethode kenmerkt zich door het gebruik van nematoden (aaltjes). Daarnaast is er een beperkte inzet van Xentari (een biologisch, maar niet selectief bestrijdingsmiddel) op plaatsen waar veel mensen samenkomen, zoals op sportvelden en speelplaatsen.

Een toenemend probleem zijn de zogenaamde invasieve exoten, planten en kruiden die door hun herkomst en groeiwijze niet passen in de inheemse flora en daardoor problemen kunnen opleveren in de openbare ruimte. In 2022 is het probleem voor Borne geïnventariseerd. Op basis van dit onderzoek wordt een bestrijdingsvoorstel gemaakt.

In 2022 is in aanvulling op de herinrichting van de Europastraat de groenstrook hoek Grotestraat/Europastraat aangepakt.

Bomen
De veiligheid en de conditie van bomen wordt bijgehouden in de periodieke boomveiligheidscontroles. Het onderhoud van de bomen in 2022 was gebaseerd op de bevindingen uit deze controles. Vanuit de nota kapitaalgoederen waren daar middelen voor beschikbaar gesteld.

Dit is in 2022 besteed aan de volgende boomprojecten:
- Herplant van diverse bomen (al dan niet kapvergunning plichtig), verdeeld over de kom van Borne;
- Aanplant extra bomen in de Bornse Maten;
- Aanplant bomen op Erve Stroomboer, Ennekerdijk en de Van Heekgaarde;
- Boomfeestdag op het speeleiland in Wensink Zuid.

7. Gebouwen
Conform het MJOP wordt het onderhoud uitgevoerd behoudens de gebouwen gemeentehuis, Kulturhus en sporthal ’t Wooldrik. Voor deze drie gebouwen is enkel het hoogst noodzakelijk onderhoud uitgevoerd om de bedrijfsvoering te kunnen voortzetten.

Voor Maria Mediatrix heeft een herstelronde plaatsgevonden in verband met de veiligheid en de veilige opvang van ontheemden. In het algemeen heeft er veel herstel en correctief onderhoud plaatsgevonden, bestaande uit het oplossen van storingen, brandveiligheid en reactief onderhoud aan installaties. Daarnaast is het legionella beheer opgezet en geïmplementeerd.

Overzicht onderhoudskosten

In de onderstaande tabel staat per categorie weergeven wat er begroot is in 2022, hoeveel er is gerealiseerd en welke verschillen er zijn.

Resultaat onderhoud kapitaalgoederen	Begroting 2022	Realisatie 2022
1. Wegen	982.500	1.191.608
2. Openbare Verlichting	54.500	30.092
3. Straatmeubilair	28.500	23.119
4. Civieltechnische kunstwerken	64.000	50.351
5. Riolering en water	649.500	742.877
6. Openbaar groen	1.525.000	1.486.051
7. Gebouwen	1.109.500	417.826
Eindtotaal	**4.413.500**	**3.941.922**

In totaliteit is de afwijking van de realisatie ten opzichte van de begroting € 472.000. De belangrijkste verschillen worden veroorzaakt door een hogere last op het gebied van wegen en riolering en een onderuitputting op het gebied van gebouwen.

Wegen en Riolering
In het onderhoud van wegen is er meer uitgegeven dan begroot. Hier staan echter ook baten vanuit de voorziening achterstallig onderhoud en vanuit de verzekering (voor het ongeval op de Kluft) tegenover. Hetgeen meer uitgegeven is op het gebied van riool wordt ook meer onttrokken vanuit de voorziening Riolering.

Gebouwen
Conform het MJOP wordt het onderhoud uitgevoerd behoudens de gebouwen gemeentehuis, Kulturhus en sporthal ’t Wooldrik. Voor deze drie gebouwen is enkel het hoogst noodzakelijk onderhoud uitgevoerd om de bedrijfsvoering te kunnen voortzetten.

Voorziening achterstallig onderhoud
Er is bij de jaarrekening 2020 een voorziening voor achterstallig onderhoud ingesteld. De hoogte van de voorziening bedraagt per 01-01-2022 € 1.900.000. Hier is in 2022 voor € 356.000 aan onttrokken en voor € 200.000 aan indexaties in opgenomen. Achterstallig onderhoud is weggewerkt bij de Azelosestraat, de Shaepmanstraat en de Weerselosestraat.

3.4 Paragraaf Financiering

Inleiding

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarin decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering en handhaving van de positie op de kapitaalmarkt.

Renterisiconorm

Het renterisico is gelijk aan de som van het bedrag aan herfinanciering van vaste schuld (betaalde aflossingen) en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld (renteherziening op leningen). Dit komt neer op het totale bedrag van langlopende leningen waarvan het te betalen rentepercentage wijzigt. Voor gemeentes is de norm vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal.
In 2022 was geen sprake van overschrijding van de renterisiconorm.

Renterisiconorm (* €1.000)	Begroot 2022	Realisatie 2022
Begrotingstotaal	71.105	79.326
Renterisiconorm in procenten	20%	20%
Renterisiconorm in bedrag	**14.221**	**15.865**
Renteherzieningen op leningen	0	0
Betaalde aflossingen	11.093	11.126
Renterisico	**11.093**	**11.126**
Ruimte (+) / overschrijding (-) renterisiconorm	**3.128**	**4.739**

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet (* € 1.000)	Begroting 2022	Realisatie Q1	Realisatie Q2	Realisatie Q3	Realisatie Q4
Begrotingstotaal	71.105	79.326	79.326	79.326	79.326
Kasgeldlimiet in procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	**6.044**	**6.743**	**6.743**	**6.743**	**6.743**
Omvang vlottende schulden	0	-14.955	-10.655	-7.246	-6.690
Omvang vlottende middelen	0	4.231	13.557	6.539	3.104
Netto vlottende schuld	**-**	**-10.724**	**2.902**	**-707**	**-3.586**
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet	**6.044**	**-3.981**	**9.645**	**6.036**	**3.157**

De kasgeldlimiet is bedoeld om de kortlopende schuld te beheersen en wordt ieder kwartaal getoetst. Indien de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij overschreden dreigt te worden dient een langlopende financiering te worden geregeld voor het deel dat de kortlopende schuld de limiet overschrijdt. Voor gemeentes is de norm vastgesteld op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

In 2022 was slechts in het eerste kwartaal sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet.

Financiering en rente

Renteschema	Jaarrekening 2022
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.375.431
De externe rentebaten (idem)	246.559
Saldo rentelasten en rentebaten	**1.128.871**
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	703.836
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
Saldo	**703.836**
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**425.035**
Rente over eigen vermogen	27.633
Rente over voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**452.668**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 0,5%)	**317.564**
Renteresultaat op het taakveld Treasury	**135.105**

Het renteschema is conform BBV richtlijnen uit de notitie Rente 2017 opgesteld en biedt inzicht in de rentelast en op welke wijze de rente wordt toegerekend.

De boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari bedraagt € 63,5 miljoen. De aan taakvelden toegerekende rente bedraagt 0,5% over € 63,5 miljoen = € 317.564. De afwijking tussen de werkelijke rentelasten € 452.668 en de toegerekende rentelasten € 317.564 bedraagt € 135.105.

Er had 29,8% meer rente moeten worden toegekend aan de taakvelden dan dat er is gedaan. Bij een afwijking van meer dan 25% moet dit volgens de BBV worden gecorrigeerd. Er is voor gekozen om dat nu niet te doen, omdat de correctie leidt tot veel marginale verschuivingen en vergen veel ambtelijke inzet.

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op de stand van zaken en op de beleidsvoornemens van onze bedrijfsvoeringstaken. Een goede bedrijfsvoering bestaat uit de ondersteunende taken en is een belangrijk middel om de resultaten die de gemeente wil bereiken ook daadwerkelijk te realiseren. De paragraaf Bedrijfsvoering omvat de intern gerichte beleidsterreinen zoals organisatieontwikkeling, Personeel, Inkoop, (interne) Communicatie, Juridisch, Informatieveiligheid, Informatisering en Automatisering, Financiën, Control en Kwaliteit.

Besturingsfilosofie

Doorontwikkeling organisatie 'De weg vooruit'

Begin 2022 is de afronding van het programma en het Meerjarenplan De weg vooruit gepresenteerd aan college en raad. Gemeente Borne mag, mede gezien de dynamiek van de afgelopen jaren, tevreden zijn met hetgeen er in die periode is bereikt. Dat betekent geen stilstand. Bij de afronding van het programma is tegelijkertijd gewerkt aan de doorontwikkeling van onze organisatie en is gebouwd aan het meerjarenplan 'De weg vooruit 2022-2024'. Hiermee is de organisatieontwikkeling voor de komende jaren geborgd en hebben zijn er het afgelopen jaar de eerste stappen gezet in leiderschaps-, team- en persoonlijke ontwikkeling. In 2022 hebben de termen 'professionaliteit, integraliteit, eigenaarschap en werkdruk (verminderen)' meer vorm en inhoud gekregen maar deze zijn nog niet volgroeid. Het komende jaar wordt hiermee verder gegaan. Ook is extra aandacht geschonken aan het opnieuw organisatiebreed verbinding leggen na de coronaperiode.

Personeel

In 2022 hebben is er geïnvesteerd op toekomstgerichtheid in de organisatie en aantrekkelijk werkgeverschap. Onderdelen hiervan zijn onder andere:

- Uitvoeren medewerkeronderzoek en uitzetten acties o.b.v. de uitkomsten;
- Optimalisatie en vastlegging werkprocessen rond In-, door- en uitstroom (IDU) ;
- Bijdragen aan het vormgeven aan project Huis van Borne en hybride werken;
- Invulling geven aan de formatie & bezetting o.b.v. de begroting;
- Sturen op arbeidskosten, verzuim, verlof e.d. (management- en sturingsinformatie).

Medewerkeronderzoek

Met de uitvoering van een medewerkeronderzoek is invulling gegeven aan de behoefte vanuit de organisatie, zowel het MT als de medewerkers, de peilstok in de organisatie te steken. Met een respons van boven de 80%, kan gesproken worden van een succes. Een deel van de uitkomsten is meegenomen in het ontwikkelprogramma 'De weg vooruit' en voor overige resultaten wordt in 2023 gekeken waar de mogelijkheden liggen om stappen te zetten.

IDU

Onder begeleiding van een procesbegeleider is gestart met de optimalisatie van het IDU-proces. Middels brownpaper sessies zijn de werkprocessen in kaart gebracht en zijn de knelpunten en risico's benoemd. Van

daaruit zijn acties uitgevoerd om de processen efficiënter en effectiever in te richten op het gebied van HR, ICT en financiën. Naast een verbetering van de werkprocessen draagt dit traject ook bij aan het realiseren van eigenaarschap en het dichter bij elkaar brengen van de verschillende teams binnen bedrijfsvoering. In 2023 heeft het traject een vervolg gekregen met interne begeleiders.

Huis van Borne
Met het besluit om intrek te nemen bij het Kulturhus in Borne, is de noodzaak ontstaan om na te denken over wat dit betekent voor de organisatie en wat dit vraagt van de medewerkers. Corona en alle ontwikkelingen op dat vlak spelen hier ook een rol in. Er is een projectleider benoemd, die een projectgroep om zich heen heeft geformeerd. Daarnaast is een start gemaakt met de aanbesteding om ook externe kennis binnen te halen op dit onderwerp. In 2023 wordt op de verschillende onderdelen een definitieve start gemaakt.

Formatie & bezetting
Jaarlijks wordt in Borne een personeelsbegroting vastgesteld voor dat jaar, welke gekoppeld is aan de formatie en bezetting. Hiervoor was nog geen eenduidig en samenhangend proces bepaald. In 2022 is veel energie gestoken in het komen tot een sluitend werkproces rondom de financiële en personele onderdelen als input voor het sturen en voor de managementrapportages. In 2023 wordt dit doorontwikkeld.

Vacatures
Één van de maatregelen in de organisatie vanuit eerdere afspraken is dat niet iedere vacature automatisch wordt vervuld. Per vacature wordt al vooraf steeds kritisch beoordeeld hoe deze op te volgen. Soms is dat één op één vervanging, soms is dit in hetzelfde werkveld maar met een geactualiseerd takenpakket (bijvoorbeeld als gevolg van nieuwe taken) en soms wordt besloten de functie niet open te stellen en de vacatureruimte elders in de organisatie in te zetten. In 2022 is hiernaar gehandeld en heeft er daarnaast een groei plaatsgevonden binnen de organisatie. De ontstane vacatures zijn op de meeste plekken ingevuld, een aantal is moeilijker in te vullen. De gemeente Borne ontkomt ook niet aan de situatie op de arbeidsmarkt.

Financien, control en kwaliteit

Financiën
In 2022 is uitvoering gegeven aan de beleidsdocumenten die in 2020 en 2021 zijn vastgesteld. Dit betreffen onder andere de budgethoudersregeling, de financiële verordening en het treasurystatuut. Hierbij is vooral aandacht geschonken aan verder professionaliseren van het budgethouderschap en het sturen en monitoren op budgetten. In 2022 is de financiële verordening gewijzigd. Deze wijziging heeft effect vanaf 2023.
Naast het uitvoering geven aan de beleidsdocument en het opnieuw vaststellen van de financiële verordening is in 2022 een financieel systeem aanbesteedt en geïmplementeerd. In 2023 wordt de doorontwikkeling voorbereid.

Control
In 2022 is de onafhankelijke professionele en faciliterende rol van control verder doorontwikkeld. De interne controlewerkzaamheden zijn in de teams ondergebracht. Dit heeft geleid tot een bewustwording wat controlewerkzaamheden inhouden en hoe dit vorm te geven in het primaire proces. Door de invoering van deze werkwijze is er sprake van een lichte stijging in de kwaliteitsverbetering in 2022 ten opzichte van 2021. Het proces inkoop- en aanbesteding en het sociaal domein is hier een voorbeeld van.

Kwaliteit
In 2022 is een verdere stap richting procesbeheersing gezet. Om dit te kunnen realiseren is het volgende in kaart gebracht:

- Bedrijfsprocessen. Hierbij is onder meer onderscheid gemaakt in: besturende processen, primaire processen en ondersteunende processen. Deze processen zijn naar risico ingedeeld.
- Gegevensverwerkende systemen (applicaties, applicatiebeheerders en samenhang tussen applicaties). Hiermee is inzicht verkregen ('wat doen we') welke processen risicovol zijn en in hoeverre dezelfde

informatie (bijv. BRP en BAG) in verschillende applicaties onafhankelijk van elkaar zijn vastgelegd. Met deze kennis wordt toegewerkt naar een volgende stap om onze informatie beter te stroomlijnen.
- Het ontwikkelen van templates (gestandaardiseerd) ten behoeve van interne controle (IC) werkzaamheden in de lijn.
- Daarnaast zijn er op aanvraag diverse data-opdrachten uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de feiten waarop beslissingen worden gebaseerd, zoals de beheersmaatregelen Sociaal Domein, energiekansen, Spanjaardswijk, werkdruk/formatie analyse Sociaal Domein.

Verbeteragenda

De Integrale Verbeteragenda is een intern monitoringsinstrument. Actiepunten uit verschillende interne rapportages ter verbetering van onze bedrijfsvoering worden hierin opgenomen. Denk hierbij aan rapportages inzake interbestuurlijk toezicht (provincie), informatieveiligheid, interne controle memo's en de management-/ boardletter van de accountant. Eén van de speerpunten in 2022 was het verminderen van het aantal openstaande punten uit de management-/boardletter. Een deel van de openstaande acties kon tot afronding worden gebracht. Daarnaast is in overleg met de accountant besloten om een aantal actiepunten op te schonen. Dit betreft actiepunten met een lage materialiteit (omvang in geld) en een laag risico. Ook in 2023 blijft afronding van openstaande punten een speerpunt.

Frauderisico analyse

De organisatie heeft een verantwoordelijkheid voor het vermijden en ontdekken van fraude. Jaarlijks vindt een inventarisatie plaats van de frauderisico's en de aanwezige dan wel noodzakelijke/wenselijke beheersmaatregelen.

De frauderisico analyse is in 2022 vernieuwd, deels geactualiseerd en wordt verder doorontwikkeld. De frauderisicoanalyse bestaat uit een aantal onderwerpen waaronder de thema's en activiteiten staan uitgesplitst. Per thema/activiteit is een definitie van het frauderisico opgenomen en is een risico-inschatting gemaakt voorzien van beheersmaatregelen. Jaarlijks vindt monitoring plaats waarbij geoordeeld wordt of beheersmaatregelen afdoende vorm gegeven zijn en of de werking voldoende is. Deze monitoring leidt tot een rapportage aan Directie en MT.

In 2022 zijn er op de terreinen zoals uitkeringen, zorgfraude, aanbestedingen, corruptie, betalingen, management override etc. geen materiële fraudes aan het licht gekomen.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

In de meerjarenbegroting 2022-2025 werd melding gemaakt van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording met ingang van het verslagjaar 2022. Dit onder het voorbehoud dat de hiervoor benodigde wetswijziging tijdig zou worden afgerond. Uiteindelijk is het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' op 31 mei 2022 aangenomen door de Tweede Kamer. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van dit wetsvoorstel. De Eerste Kamer heeft op 27 september 2022 het wetsvoorstel aanvaard. De rechtmatigheidsverantwoording wordt hiermee ingevoerd vanaf het verslagjaar 2023. De jaarrekening voor het verslagjaar 2023 wordt in het kalenderjaar 2024 vastgesteld.
Als gevolg van de wetswijziging dienen de verordeningen 212 (de financiële verordening), 213 (de controleverordening) en 213a (de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid) te worden aangepast. Eind 2022 heeft de VNG hiervoor drie nieuwe modelverordeningen opgesteld en gepubliceerd. In 2023 worden deze verordeningen voor onze gemeente aangepast.

Juridisch

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo), die op 1 mei 2022 in werking is getreden, voorziet in een opener overheid dan de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), bijvoorbeeld door actieve openbaarmaking van informatie verplicht te stellen. Het gaat om de volgende elf informatiecategorieën: wet- en regelgeving (verordeningen e.d.), organisatiegegevens, raadsstukken, bestuurstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen en klachten.
Het college heeft als ambitieniveau voor het 'basis'-niveau gekozen. Dit betekent dat de landelijk vastgestelde lijn voor de gefaseerde implementatie van de genoemde informatiecategorieën wordt gevolgd. Het college wil daar op korte termijn niet op vooruitlopen en wil geen eigen categorieën toevoegen.
Door de minister van Binnenlandse Zaken is bepaald dat in 2022/2023 de volgende vier informatiecategorieën openbaar moeten worden gemaakt: Woo-verzoeken, raadsstukken, convenanten en organisatiegegevens.
In 2023 zijn is er gestart om op de website van gemeente Borne de ontvangen Woo-verzoeken en de genomen Woo-besluiten openbaar te maken. Ook zijn de organisatiegegevens van de gemeente op de website geplaatst. De raadsstukken werden al openbaar gemaakt. In de loop van 2023 zullen de convenanten volgen. Hier vallen bijvoorbeeld samenwerkingsovereenkomsten onder.

Informatisering en automatisering

In 2022 is er vorm gegeven aan de doelstellingen die benoemd zijn in de visie op informatievoorziening (I-Visie 2020-2024). Zo is onder meer de website van de gemeente vernieuwd, is er het financiële systeem naar de cloud gebracht en wordt er via Microsoft Teams gebeld.
Ook is er een verdere professionalisering begonnen van de I&A-organisatie door portfolio gestuurd werken in te voeren en is er een start gemaakt met werken onder architectuur. Deze zaken zijn belangrijk om tot een efficiënt en effectief ingerichte organisatie te komen en op de juiste manier verder te digitaliseren.

Verder is er verdere invulling gegeven aan de huidige visie op informatievoorziening, welke in 2023 herijkt zal worden. Deze visie kent zes speerpunten:

1. Optimale inrichting van de digitale dienstverlening;
2. Verdergaande digitalisering van de werkprocessen;
3. Data gestuurd werken realiseren;
4. Efficiënte en effectieve inrichting van de infrastructuur en de beheerorganisatie;
5. Informatievoorziening is van strategisch belang voor bedrijfsvoering en dienstverlening van de gemeente;
6. Cybersecurity.

Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging

Voor 2022 lag de prioriteit op het gebied van informatiebeveiliging bij het verder implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het overheid brede normenkader voor Informatiebeveiliging. Daarnaast zijn onderstaande plannen succesvol uitgevoerd:

- ENSIA verantwoording (Zelfonderzoek BAG, BGT en BRO);
- Digid en Suwinet audit
- Implementatie nieuwe XDR endpoint security software
- Implementatie BIO audit software

Privacy en gegevensbescherming

Als gemeente worden er veel persoonsgegevens van inwoners, medewerkers en derden verwerkt. Een zorgvuldige omgang met en bescherming van deze gegevens is essentieel. De Algemene Verordening

Gegevensbescherming (AVG) ziet toe op de bescherming van persoonsgegevens. Als het gaat om politiegegevens, waar de boa's mee te maken kunnen hebben, is dit de Wet Politiegegevens (Wpg).
Sinds 2021 wordt er jaarlijks een AVG compliance meting uitgevoerd met behulp van het VNG borgingsproduct. Dit product is gekoppeld aan een volwassenheidsniveau van één (minimaal) tot vijf (optimaal). De directie/het MT heeft de ambitie uitgesproken in 2024 volwassenheidsniveau drie te willen behalen en in 2026 volwassenheidsniveau vier.
In 2022 zijn onder andere de volgende stappen gezet in de richting van volwassenheidsniveau drie:

- Het verwerkingenregister is doorgenomen en overgezet naar een privacy information management system (LIAS ISMS);
- Er is een werkproces opgesteld voor het houden van DPIA's en er is gestart met het houden van DPIA's conform een planning;
- Er zijn 'privacy ambassadeurs' voorgedragen;
- Er zijn diverse acties uitgevoerd met betrekking tot bewustwording en kennisoverdracht en er zijn diverse hulpmiddelen geplaatst op intranet.

Met betrekking tot de Wpg heeft in 2022 de eerste verplichte externe audit plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze resultaten is een verbeterplan opgesteld, dat in 2023 zal worden uitgevoerd. Dit houdt onder andere in het opstellen van beleid en eventuele werkinstructies voor de Wpg, en het inrichten van de benodigde administraties zoals een verwerkingenregister.

Interne communicatie

In 2022 is ingezet op de coachende en adviserende rol vanuit communicatie. Dit gebeurt o.a. door binnen de verschillende afdelingen actief te werken aan een stevige positionering van communicatie en participatie binnen de gemeentelijke organisatie met als doel bewustwording van de meerwaarde van dit onderdeel.

Daarnaast wordt actief ingezet op het betrekken van communicatie aan de voorkant van processen. Hiermee realiseren we dat, voor communicatie daadwerkelijk wordt opgestart, er bewustwording is van de communicatieve impact van bepaalde keuzes.

Het afgelopen jaar is er eveneens veel aandacht besteed aan de positionering van Beezzz (sociale intranet). Meer en meer medewerkers maken zelfstandig gebruik van dit sociale intranet. Dit draagt bij aan een grotere betrokkenheid, verbinding tussen de verschillende medewerkers én afdelingen en het vergroot organisatie breed de kennis en kunde (kennisdeling).

Inkoop

In 2022 is verder uitvoering gegeven aan de professionalisering van inkoop. De volgende resultaten zijn in 2022 bereikt:

- De aanbestedingsprocedures voor diverse werken, leveringen en diensten zijn correct uitgevoerd, waardoor de onrechtmatigheid op alle inkopen aanzienlijk is verminderd. Veel aanbestedingen zijn door de gemeente zelf uitgevoerd.
- Vanwege de start van de oorlog in Oekraïne is in maart 2022 het Maria Mediatrix en het Zorghotel en Retraitehuis Zenderen als opvanglocatie voor vluchtelingen ingericht. Hiervoor zijn veel aanbestedingen met dwingende spoed uitgevoerd.
- In oktober 2022 is de eerste inkoopanalyse aan het MT gepresenteerd.
- De contractenregistratie is up-to-date en wordt bijgehouden waardoor een lager risico is op onnodige verlengingen. Eind 2022 waren 295 contracten geregistreerd (een toename van 18%).
- In 2022 is het 'Convenant inkoopsamenwerking 14 Twente gemeenten' geëvalueerd. Conclusie van deze evaluatie is dat de samenwerking goed op gang is gekomen. Het nakomen van de afspraken is nog een aandachtspunt en is er behoefte om de samenwerking meer verdieping te geven.

3.6 Paragraaf
Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Participatie in verbonden partijen levert gemeenten niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's. Om voordelen optimaal te benutten en risico's te beheersen, is grip en sturing op verbonden partijen belangrijk. Deze paragraaf geeft een beeld van de doelstellingen van onze verbonden partijen, de behaalde resultaten en de wijze waarop deze resultaten bijdragen aan het beleid en belang van Borne.

De Nota samenwerking, vastgesteld in 2017, dient als houvast voor de samenwerking met partners zoals verbonden partijen en andere samenwerkingen (zoals subsidierelaties) en voor de raad als hulpmiddel om sturing te houden op wat op afstand gebeurt. In de nota staat omschreven hoe raad, college en ambtelijke organisatie kunnen sturen op het behalen van beleidsdoelen en maatschappelijke effecten met de verbonden partijen en andere samenwerkingspartners volgens de Bornse 'cirkel van sturing'.

In 2022 is er onder andere veel aandacht geweest voor de wijziging van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen. Met deze wijziging wordt de betrokkenheid van gemeenteraden bij het bestuur van een samenwerkingsverband verbeterd. Zo krijgt de gemeenteraad meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling. Met deze wetswijziging worden de mogelijkheden van volksvertegenwoordigers om de eigen controlerende en kaderstellende rol bij gemeenschappelijke regelingen te versterken aangepast en uitgebreid. Ook wordt de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo'n samenwerkingsverband vergroot. Voorbeelden zijn het recht een zienswijze in te dienen (onder meer bij het treffen van een regeling en bij besluiten), het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden en afspraken hoe om te gaan met burgerparticipatie. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer invloed op het functioneren van een regeling, bijvoorbeeld via verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en de verplichting om afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers.

Overzicht verbonden partijen

Onderstaand zijn alle verbonden partijen opgenomen, verdeeld in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties en organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang.

Overzicht gemeentelijke verbonden partijen (per 31 december 2022)

Naam verbonden partij	Juridische vorm	Vertegenwoordiging/ aandeelhouderschap	Verplichte samenw.
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Euregio	Openbaar Lichaam	College	NEE
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Recreatieschap Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
SamenTwente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Stadsbank Oost Nederland	Openbaar Lichaam	College	NEE
Twente Board	Openbaar Lichaam	College	NEE
Veiligheidsregio Twente	Openbaar Lichaam	College	JA
Omgevingsdienst Twente	Openbaar Lichaam	College	JA
Werk en Inkomen Borne, Hengelo & Haaksbergen	Centrumgemeente regeling	College	Nee
2. Vennootschappen en coöperaties			
COGAS	N.V.	College	NEE
Enexis	B.V.	College	NEE
Bank Nederlandse Gemeenten	N.V.	College	NEE
Twence Holding	B.V.	College	NEE
Twente Milieu	N.V.	College	NEE
Vitens	N.V.	College	NEE
Wadinko	N.V.	College	NEE
3. Stichtingen en verenigingen			
Stichting Beheer Dierenpark Borne	Stichting	College	NEE

Gemeenschappelijke regelingen

Overzicht gemeenschappelijke regelingen (per 31 december 2022)

naam vennootsch/ coöperatie	(in €) Bijdrage Borne	(in mln €) Eigen Vermogen per 01/01	(in mln €) Eigen Vermogen per 31/12	(in mln €) Vreemd Vermogen per 01/01	(in mln €) Vreemd Vermogen per 31/12	(in €) resultaat 2022
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	0	1,55	1,91	0,00	0,00	361.432
Euregio	6.863	2,52	2,52	12,19	30,29	126.108
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	507.869	0,55	0,76	8,93	7,41	207.000
Recreatieschap Twente	107.320	0,74	0,72	3,83	0,40	147.000
Regionaal Bedrijventerrein Twente	0	6,58	6,87	113.444,00	82.842,00	4.744.544
SamenTwente	1.260.500	12,79	15,78	1,42	1,52	31.000
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	54.000	5,67	5,01	1,05	0,86	-1.000.000
Stadsbank Oost Nederland	158.000	0,97	1,35	11.124,70	11.546,00	365.900
Veiligheidsregio Twente	1.442.000	0,06	0,09	0,01	0,07	703.000
Omgevingsdienst Twente	464.500	2,35	1,73	1,78	2,93	399.169

Hieronder per gemeenschappelijke regeling een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen voor 2022 en verder. In de laatste alinea van deze paragraaf treft u per gemeenschappelijke regeling een detailoverzicht aan, waarin de algemene gegevens en de specifieke risico's worden benoemd.

1. Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Het OLCT heeft tot doel om zorg te dragen voor de continuïteit van een crematoriumvoorzieningen ten behoeve van het verzorgingsgebied. Hierbij wordt de kwaliteit van de crematoriumvoorziening gehandhaafd op het huidige niveau. De raad heeft het OLCT in december 2021 geëvalueerd en er is geen aanleiding geweest om het belang in deze gemeenschappelijke regeling te wijzigen of stoppen.

2. EUREGIO

EUREGIO is geen verbonden partij in de zin van de Wet Gemeenschappelijke regelingen, maar is een openbaar lichaam. Dit betekent dat voor EUREGIO niet dezelfde verplichtingen gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan de deelnemende gemeentes. De EUREGIO werkt aan het strategieproces EUREGIO 2030: welke visies en strategische doelen zullen de komende jaren aan de basis staan van het werk van de EUREGIO als organisatie en waar komt de inhoudelijke focus te liggen?

3. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

In het strategieplan GBTwente 2020-2022 heeft GBTwente haar missie en visie herijkt. Omdat GBTwente belastingen persoonlijk en begrijpelijk wil maken, gaat de doorontwikkeling de komende jaren vooral over de menselijke maat en het vermogen om de visie uit te laten dragen door onze medewerkers. Het gaat dus over de wijze waarop de medewerkers in staat zijn om het proces van waarderen, heffen en innen van de gemeentelijke belastingen persoonlijk en begrijpelijk te maken. Voor zowel gemeentes als de inwoners van die gemeentes.

Met name het aantal no cure no pay bureaus op de markt die mensen stimuleren bezwaar te maken tegen hun belastingaanslag heeft forse impact op GBTwente gehad.

4. Recreatieschap Twente

Als gevolg van de ontvlechting van de Regio Twente per 2022 is in 2021 het Recreatieschap Twente opgericht. Recreatieschap Twente is een uitvoeringsorganisatie van en voor de veertien Twentse gemeentes. In opdracht van deze gemeentes exploiteert zij de recreatieparken, fietspaden en routesystemen.

5. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

Port of Twente bundelt alle krachten van logistiek Twente om de sector te versterken, te verduurzamen en de Twentse economie te ondersteunen. Port of Twente is belangenvereniging, havenbeheerder, grondbedrijf en vestigingsloket in één. Gronden worden in erfpacht uitgegeven. Kopers hebben de keuze tussen het ineens afkopen van de erfpacht of jaarlijks betalen van erfpacht. Deze keuze heeft veel invloed op de snelheid waarmee de middelen terugvloeien in de GR. De risico's, dat erfpachters de opstallen verkopen en de GR met problemen opzadelen zijn in de overeenkomsten ondervangen.

Op het gebied van acquisitie wordt samengewerkt met Oost en de NFIA (agentschap voor buitenlandse investeringen). Dit heeft geleid tot goede contacten met beleggers en ontwikkelaars in logistiek vastgoed.

6. SamenTwente

De Regio Twente is per 2022 ontvlochten in drie delen. Hierdoor is er ook een gemeenschappelijke regeling ontstaan met de focus op gezondheid. SamenTwente is een overkoepelende organisatie voor: GGD Twente, Veilig Thuis Twente (VTT) en Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT).

7. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB)

De SWB is het samenwerkingsverband van Hengelo, Borne en Hof van Twente die uitvoering geeft aan de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, nieuw Beschut Werk en is het ontwikkelbedrijf waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteund en begeleid worden naar betaald werk. Deze resultaten zullen in

2022 beter meetbaar zijn aan de hand van eenduidig gedefinieerde KPI's. Hierbij ligt de focus op kwaliteit, tevredenheid en rendement.

8. Stadsbank Oost Nederland (SON)

Het openbare belang dat wordt behartigd: De bank (oorspronkelijke naam: Intergemeentelijke Kredietbank) is een kredietbank als bedoeld in artikel 6 van de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel om vanuit bedrijfseconomische en maatschappelijke optiek een verantwoord pakket van (financiële) dienstverlening aan te bieden aan de ingezetenen van haar rechtsgebied. Het gaat hier om deelnemen aan kredietransacties, budgetbeheer, bewindvoering en dergelijke. Er zijn geen veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente heeft in de verbonden partij.

9. Twenteboard

De Regio Twente is in 2021 ontvlochten en per 1 januari 2022 is Twenteboard operationeel. Twenteboard is een unieke samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid. Samen hebben is er één belang en dat is het versterken van de economie in Twente. Dit wordt gedaan door mee te denken en te investeren in kansrijke en innovatieve projecten.

10. Veiligheidsregio Twente (VRT)

De VRT opereert in heel Twente. De brandweer beschikt over 29 kazernes met materieel verspreid over Twente. Vanuit deze kazernes staat de brandweer 24/7 paraat, met zowel beroeps als vrijwilligers, voor de inzet bij incidenten. Daarnaast maakt de crisisorganisatie gebruik van vele medewerkers van alle gemeentes en van overige organisaties. Rekeninghoudend met de landelijke ontwikkelingen, het regionaal risicoprofiel en de wettelijke kaders, is het nieuwe Beleidsplan 2021-2024 'Stabiele factor in tijden van verandering' opgesteld, inclusief het dekkingsplan brandweer.

11. Omgevingsdienst Twente (ODT)

Het ODT streeft naar een model van outputfinanciering, waarbij de vraag gesteld kan worden of dit voor een deel van het werkgebied van de ODT de juiste prikkel is. Bij outputfinanciering is het immers zo dat er geldstromen zijn op basis van productie. Voor het onderdeel vergunningverlening is dit een reële optie, maar bij de vraag naar toezicht lijkt deze financieringsvorm niet passend met het oog op de maatschappelijke resultaten.

12. Werk en Inkomen Borne, Hengelo & Haaksbergen (vm SMS - Samenwerken Maakt Sterker)

Door de centrumgemeente-constructie is er geen sprake van een zelfstandige verantwoording van de gemeenschappelijke regeling, ook al worden er voor de onderlinge kostenverdelingen wel een begroting en een jaar(af)rekening opgesteld. De documenten maken integraal onderdeel uit van de begroting en jaarrekening van de gemeente Hengelo en zijn nog niet beschikbaar.
Inzet in 2022 was, naast het verstrekken van rechtmatige uitkeringen, dat iedereen naar vermogen deelneemt aan de samenleving met de focus op werk (meeprofiteren van de economische groei), ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

Vennootschappen en coöperaties

Hieronder een overzicht van alle vennootschappen en coöperaties waarin Borne aandelen in haar portefeuille heeft. Het overzicht laat zien wat het belang van Borne is en hoe de vermogenspositie er uit ziet. In de laatste alinea treft een u per vennootschap of coöperatie een detailoverzicht aan, waarin nader wordt ingegaan op onder andere risico's en belangrijkste ontwikkelingen.

Overzicht vennootschappen en coöperaties (per 31 december 20							
naam vennootsch/ coöperatie	(x € 1.000) Financieel belang	Aandeel Borne op totaal	(in mln €) Eigen Vermogen per 1-jan	(in mln €) Eigen Vermogen per 31-dec	(in mln €) Vreemd Vermogen per 1-jan	(in mln €) Vreemd Vermogen per 31-dec	(in mln €) Resultaat 2022
COGAS	190,5	7,50%	145	142	117	111	2
ENEXIS	32,5	0,02%	4.241	5.441	5.154	4.907	1.300
Bank Nederlandse Gemeenten	268	0,19%	5.062	4.615	143.995	107.459	300
Twence Holding	27,9	2,79%	150	176	15	12	32
Twente Milieu	40,5	5,36%	13	13	20	17	0
Vitens	25,5	0,44%	600	650	1.388	1.317	8
Wadinko	5,5	2,30%	74	83	7	9	13

Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang

Stichting Beheer Dierpark Borne

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar er wel sprake is van een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht) én een bestuurlijk belang, beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties, gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico’s, toch op te nemen in deze paragraaf.

Bijlage 1 is een detailoverzicht van stichting beheer dierenpark Borne, waarin nader wordt ingegaan op onder andere risico's en ontwikkelingen.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Gemeente Borne wil sturing geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vanuit een regisserende rol. De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeentes de mogelijkheid om in geval van particuliere initiatieven de regie te voeren op de inhoud. De gemeente kan daarnaast op basis van de Wro kosten verhalen die zij maakt vanwege particuliere initiatieven. Ondanks dat de gemeente over een effectief instrumentarium beschikt om ontwikkelingen over te laten aan de markt, kunnen er situaties zijn waarin de gemeente zelf de ontwikkeling oppakt. Een actief grondbeleid kan bijvoorbeeld aangewezen zijn indien de markt de ontwikkeling niet oppikt. Per situatie wordt bezien welke vorm van grondbeleid en welke in te zetten instrumenten het beste passen bij de te realiseren doelen van het ruimtelijk beleid. De exploitatie van bouwgrond wordt jaarlijks gerapporteerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG).

Doelstellingen

Grondbeleid is een instrument dat wordt ingezet om doelstellingen op andere beleidsvelden te kunnen realiseren. Vanuit de beleidsvelden volkshuisvesting, economie & werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer & vervoer worden de zogenaamde w-vragen (wat, waar en wanneer?) ingevuld en vastgelegd in de Structuurvisie. In juni 2015 heeft de gemeenteraad de structuurvisie Borne 2030 vastgesteld.

Relaties met overig beleid: bovenlokaal beleid

Provinciale doelstellingen van het grondbeleid vertonen slechts een gedeeltelijke overlap met het gemeentelijk grondbeleid. Provinciaal beleid is gericht op de aanleg van nieuwe natuur, wegen, recreatie- en bedrijventerreinen.

Op 12 juli 2012 heeft de bestuurlijke conferentie van de Netwerkstad opdracht gegeven om te komen tot een verdergaande samenwerking. Concreet heeft dit geleid tot een Ontwikkelagenda Netwerkstad en de kantoren- en bedrijventerreinenvisie. Begin 2016 hebben de provincie Overijssel en de gemeentes in Twente woonafspraken ondertekend. Uitgangspunt van deze afspraken was dat alle gemeentes bouwen voor eigen behoefte. In verdere afspraken, maart 2017, was de groei in de Bornsche Maten beperkt van 2700 tot 2300 woningen. Begin 2021 is echter de Regionale Woonagenda Twente 2021 – 2025 ondertekend. Hierin wordt onder andere ingegaan op de verschillende ambities op de Woonagenda met bestandsdelen en uitwerkingen daarvan. Met de huidige woningcrisis zijn de plafonds voor woningbouw opgeheven en kan er in Bornsche Maten ook weer gebouwd worden voor de regio.

Relaties met overig beleid: lokaal beleid

De hoofdlijnen van het lokale grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2011-2015 die op 31 mei 2011 door de gemeenteraad is vastgesteld. Voor verdere toelichting op het grondbeleid wordt verwezen naar

deze nota. De Nota Grondbeleid zal worden herijkt. Zolang er geen nieuwe nota grondbeleid is vastgesteld blijft de huidige nota van kracht.

Grondprijzen

Jaarlijks moeten de te hanteren grondprijzen worden herzien. Dit gebeurde middels de nota grondprijzen waarin jaarlijks werd uitgelegd hoe de prijzen tot stand waren gekomen. Om dit te vereenvoudigen is het grondprijsbeleid 2022-2026 geschreven wat eenmaal in de vijf jaar moet worden herzien. Hierin zijn de uitgangspunten beschreven voor de totstandkoming van de grondprijzen. Hiernaast is een grondprijsbrief opgesteld waarin jaarlijks op basis van het grondprijsbeleid uitsluitend de grondprijzen bekend worden gemaakt. Met het grondprijsbeleid wordt nu voor alle categorieën rekening gehouden met de Floor Space Index (FSI). Wanneer deze groter wordt dan één wordt de grondprijs berekend over het bruto vloeroppervlak (bvo) in plaats van over de kavel. Ook wordt nu rekening gehouden met een index gedurende het jaar.

Beheer

Tijdelijk beheer

Aangekocht onroerend goed wordt zo mogelijk verhuurd of verpacht tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Hierbij worden zoveel als mogelijk is marktconforme prijzen gerekend. Indien verhuren of verpachten niet tot de mogelijkheden behoort, wordt het onroerend goed onderhouden tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Opbrengsten komen ten gunste van het betreffende project, kosten ten laste ervan. De opbrengsten en uitgaven worden verantwoord in de betreffende grondexploitaties.

Permanent beheer

In voorkomende gevallen wordt onroerend goed permanent beheerd. Hierbij moet met name gedacht worden aan erfpacht, opstalrecht en permanente verhuur.

Overzicht te verwachten planresultaten

In de onderstaande tabel ‘complexen in exploitatie’ worden de planresultaten per 1 januari 2022 van de vastgestelde grondexploitaties weergegeven en vergeleken met de planresultaten per 1 januari 2022. Hierbij betekent boekwaarde het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten, bij een negatieve boekwaarde zijn er dus meer opbrengsten dan kosten geweest.

Tabel 1: complexen in exploitatie

alle bedragen x € 1.000

complex	boek-waarde 1-1-2022	grondexploitatie per 1-1-2022		mutaties boek-waarde 2022	boek-waarde 31-12-2022	grondexploitatie per 1-1-2023		
		eind per 31-12	NCW per 1-1-2023***			eind per 31-12	NCW per 1-1-2023	verschil NCW***
Bedrijventerreinen								
Bedrijventerrein Veldkamp*	38.382	2030	-23.599	-6.061	32.321	2025	-24.155	-556
Woningbouw								
De Veste	413	2024	1.922	89	502	2025	1.211	-711
Eschwonen de Maten I	-4.745	2025	6.478	1.198	-3.547	2026	6.544	66
Eschwonen de Maten II	14.584	2028	486	-5.033	9.551	2028	3.017	2.532
Kollergang	-1.305	2023	1.498	-11	-1.317	2023	1.490	-8
Wijkerslocatie Olde Engberink**	4.857	2030	2.305	74	4.931	2030	1.760	-544
Uitbreiding Hertme II	-210	2026	1.406	38	-171	2026	515	-891
saldo	**51.977**		**-9.505**	**-9.706**	**42.270**		**-9.618**	**-113**

* Bedragen voor gehele project weergegeven; 35/115 aandeel Borne, overige 80/115 aandeel Hengelo

** Bedragen voor gehele project weergegeven; 50% aandeel Borne, overige 50% aandeel Hengelo

*** de netto contante waarde (NCW) per 1-1-2022 is, voor de vergelijkbaarheid, met 2% verhoogd tot de NCW 2022 per 1-1-2023

Netto Contante Waarde, disconteringsvoet en rente

De Netto Contante Waarde (NCW) wordt gebaseerd op de eindwaarde. De eindwaarde is het geheel van alle geboekte en geprognosticeerde kosten en opbrengsten, inclusief rentetoerekening en effecten van indexering in de toekomst (de kosten- en de opbrengstenstijging). Die eindwaarde wordt teruggerekend door middel van de disconteringsvoet, een percentage dat jaarlijks 'terug' verrekend wordt om de waarde van het complex op de peildatum (1-1-2023) te bepalen. Voor tekort exploitaties betekent dit dat voor de NCW een voorziening wordt getroffen. Deze voorziening wordt geacht zonder verdere maatregelen te groeien naar de eindwaarde, zodat bij afsluiting van het complex de voorziening het uiteindelijke tekort dekt. Tot enkele jaren geleden was het gangbaar om de disconteringsvoet gelijk te stellen aan de rente. Immers, de voorziening zou dan 'vanzelf' de benodigde groei generen door rente inkomsten. Sinds enkele jaren schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor dat de te hanteren disconteringsvoet 2% moet zijn. Zo lang de prognose van de rentetoerekening aan de grondexploitaties gelijk aan of hoger dan de disconteringsvoet was, leverde dit geen problemen op. Het toe te rekenen rentepercentage is gebaseerd op de leningenportefeuille van de gemeente en regelgeving die daarop betrekking heeft. Per 1 januari 2021 werd voor het eerst een rente toegerekend die lager is dan de voorgeschreven disconteringsvoet. Zodoende daalt de NCW ten opzichte van de eindwaarde meer dan op basis van de rente te verantwoorden is. Om aan wet- en regelgeving te voldoen, ligt de NCW 2% ten grondslag aan de getroffen voorzieningen. Ook is deze NCW gebruikt voor de vergelijking met de grondexploitaties van vorig jaar.

De boekwaarden per 31 december 2022 liggen ten grondslag aan het begrote resultaat per 1 januari 2023 op NCW. De boekwaarden per 31 december 2022 zijn verwerkt in de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2023. Deze zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2023. De MPG 2023 wordt aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling, voorafgaand aan de jaarstukken 2022.

Om de resultaten op NCW 1-1-2022 te vergelijken met die per 1-1-2023, zijn deze met de disconteringsvoet (2%) verhoogd. De voorlaatste kolom in tabel 1 geeft de verschillen van de NCW per 1-1-2023 weer met de NCW 2022 per 1-1-2023. Zodoende blijkt dat de grondexploitaties gezamenlijk (op 100% basis, dus inclusief de aandelen Hengelo in De Veldkamp en Wijkerslocatie Olde Engberink) met circa € 113.000 zijn verslechterd.

Voor de Veste is het resultaat afgenomen met ca. € 0,7 miljoen door wijziging in het programma waarbij minder appartementen worden gebouwd en de aanleg van de parkeerplaatsen die nu door de gemeente gerealiseerd worden omdat deze openbaar moeten blijven. Voor Eschwonen de Maten I en II is het resultaat toegenomen door het hanteren van marktconforme prijzen. De projectontwikkelaars hebben ondanks de gelegenheid daartoe nog geen reactie gegeven op de door de gemeente Borne vastgestelde prijzen. In afwachting van de reactie van de projectontwikkelaars heeft Borne uit oogpunt van voorzichtigheid een afslag genomen op de winst die in 2022 op grond van de POC-methode genomen mag worden.

Voor Wijkerslocatie Olde Engberink wordt het verschil voornamelijk veroorzaakt door lagere overige opbrengsten (agrarische grond) door een herziene taxatie. Het verschil voor Hertme wordt veroorzaakt door de uitbreiding van het gebied met een groot deel groen. Nadere toelichting op de grondexploitaties is te vinden in de MPG 2023.

Wanneer een grondexploitatie een tekort vertoont, moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Deze voorziening moet worden getroffen zodra het tekort bekend is. Conform wet- en regelgeving wordt per 31-12 winst genomen op basis van de Percentage of Completion (POC) methode. Deze winstneming wordt, net als de verliesvoorziening, niet verrekend in de boekwaarde van het betreffende complex en is in de jaarrekening terug te vinden in de exploitatie en op de balans. De ontwikkelingen in 2022 van de voorzieningen en de winstnemingen worden weergegeven in de volgende tabel:

Tabel 2: complexen in exploitatie, voorzieningen en winstnemingen

alle bedragen x € 1.000

complex	voorziening per 1-1-2022	winstneming en per 1-1-2022	mutatie winst-neming 31-12-2022	winstneming totaal per 31-12-2022	mutatie voor-ziening per 31-12-2022	voorziening per 31-12-2022
Bedrijventerreinen						
Bedrijventerrein Veldkamp*	7.041				310	7.352
Woningbouw						
De Veste		1.100	-385	715		
Eschwonen de Maten I		5.202	546	5.747		
Eschwonen de Maten II		4	502	506		
Kollergang		1.062	16	1.078		
Wijkerslocatie Olde		345	-66	279		
Uitbreiding Hertme II		197	-121	76		
saldo	**7.041**	**7.910**	**491**	**8.401**	**310**	**7.352**

* De weergegeven verliesvoorziening is voor het Bornse aandeel in het tekort, Hengelo treft een voorziening voor het overige deel

** Winstneming vindt 100% plaats, 50% daarvan wordt afgedragen aan Hengelo

De voorziening per 31-12-2022 is getroffen op basis van de NCW per 1-1-2022. Indien er geen enkele wijziging in de grondexploitatie zou zijn opgetreden, en in het boekjaar 2022 precies de prognose van de grondexploitatie 2022 was gevolgd, dan zou nog steeds de voorziening verhoogd moeten worden naar de NCW 2022 per 1-1-2023 in tabel 1.

Exploitaties derden

Onderstaande tabel 'Exploitaties van derden' is bestemd voor particuliere exploitaties waarvoor de gemeente een complex heeft geopend en een boekwaarde heeft opgebouwd. Deze boekwaarden worden normaal gesproken middels kostenverhaal volledig op de exploitant verhaald. In een aantal gevallen zijn de kosten niet (geheel) te verhalen. De boekwaarden van deze complexen worden geheel gedekt door de getroffen voorzieningen. Dit laat onverlet dat een zo groot mogelijk deel van de kosten zal worden verhaald. De aldus te verkrijgen inkomsten worden als zodanig in het betreffende complex geboekt en zullen leiden tot (gedeeltelijk) terugstorten van de getroffen voorziening in de Reserve Grondexploitatie. Per 1-1-2023 is er binnen gemeente Borne geen sprake van een dergelijk complex. Wel is de gemeente deelnemer in de grondexploitatie RBT (XL Businesspark Twente).

Het RBT staat voor Regionaal Bedrijventerrein Twente en is een gezamenlijk initiatief van de provincie Overijssel en de gemeentes Almelo, Hengelo, Enschede en Borne. In dit plan worden bedrijvenkavels groter

dan 2 hectare gerealiseerd. De samenwerking en de werkwijze van de projectorganisatie is vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. Het project wordt geheel uitgevoerd door een eigen projectorganisatie, aangestuurd door een algemeen en een dagelijks bestuur. In beide is Borne vertegenwoordigd. Gemeente Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie. Het resultaat is positief en er zal voor de tweede keer winst uitgekeerd worden aan de deelnemers, op basis van de in de gemeenschappelijke regeling vastgelegde verdeelsleutel. Volgens de Gemeenschappelijke Regeling moet de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie vóór 15 juli zijn vastgesteld door het algemeen bestuur, na kennisgeving aan de betrokken raden en staten. Het resultaat hiervan staat nog niet vast. In onderstaande tabel is uitgegaan van het resultaat van de meest actuele versie van de concept grondexploitatie 2022. Indien noodzakelijk op basis van de definitieve grondexploitatie zal de winstneming worden aangepast.

Tabel 3: openstaande exploitaties van derden
bedragen x € 1.000

complex	boek-waarde 1-1-2022	grondexploitatie per 1-1-2022		mutaties boek-waarde 2022	boek-waarde 31-12-2022	grondexploitatie per 1-1-2023		
		eind per 31-12	NCW per 1-1-2023**			eind per 31-12	NCW per 1-1-2023	verschil NCW**
RBT*	50.388	2025	7.417	-41.566	8.822	2025	10.870	3.454
saldo	**50.388**		**7.417**	**-41.566**	**8.822**		**10.870**	**3.454**

* op basis van concept jaarstukken 2022

** de netto contante waarde per 1-1-2022 is met 2% verhoogd tot de NCW 2022 per 1-1-2023

Tabel 4: openstaande exploitaties van derden
bedragen x € 1.000

complex	voorziening per 1-1-2022	mutatie voorziening	voorziening per 31-12-2022	mutatie winstneming	winstneming per 31-12-2022
RBT*	-	-	-	292	464
saldo	**-**	**-**	**-**	**292**	**464**

* op basis van concept jaarstukken 2022, getallen staan voor Borns aandeel

Het RBT komt, als Gemeenschappelijke Regeling, ook aan bod in de paragraaf Verbonden Partijen van deze jaarstukken.

Verliesvoorziening

Per 1-1-2023 kent Borne nog één grondexploitatie met een verliesvoorziening, namelijk bedrijventerrein Veldkamp. Het resultaat en de verliesvoorziening hiervan zijn onderstaand weergegeven. Met name door planinhoudelijke wijzigingen (kavels 34-35 van de Groene Wig) nemen de kosten toe en opbrengsten af, waardoor het resultaat afneemt en de verliesvoorzieningen moet worden aangevuld.

Tabel 5: verliesvoorzieningen
bedragen x € 1.000

complex	grondexploitatie per 1-1-2023			voorziening per		mutatie	voorziening
	eind per 31-12	NCW per 1-1-2023	eindwaarde	31-12-2021	31-12-2022	voorziening	einddatum
In exploitatie							
Bedrijventerreinen							
Bedrijventerrein Veldkamp*	2025	-7.352	-7.802	7.041	7.352	310	2.374

* getallen staan voor het Bornse aandeel

Af te sluiten complexen

Per 31 december 2022 worden drie grondexploitaties afgesloten omdat deze projecten (nagenoeg) zijn afgerond. Dit zijn Oosterveld Zenderen, Bornsche Flieren en Kernrand Borne-West. Voor Oosterveld Zenderen en Bornsche Flieren volgen nog enkele afrondende werkzaamheden welke in de lijnwerkzaamheden van afdeling fysieke leefomgeving uitgevoerd zullen worden. Resterende agrarische grond in Kernrand Borne-West is overgeboekt naar de materiële vaste activa.

Af te sluiten grondexploitatie	Boekwaarde
Oosterveld Zenderen	-2.822.187
Bornsche Flieren	2.422.399
Kernrand Borne-West	220.172
Totaal	-179.616

Het resultaat van de af te sluiten grondexploitaties bedraagt in totaal circa € 0,2 miljoen. Hiermee kunnen ook de getroffen voorzieningen van de grondexploitaties Bornsche Flieren en Kernrand Borne-West komen te vervallen, deze zullen worden ingezet om verliezen op te vangen.

Nagekomen kosten / opbrengsten afgesloten projecten

In 2022 zijn geen nagekomen kosten of opbrengsten in verband met afgesloten projecten geboekt.

Algemene Reserve Grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) is de reserve waarmee winsten uit grondexploitaties worden verrekend en verliezen uit grondexploitaties worden gedekt.
Conform wet- en regelgeving worden verliezen gedekt/voorzien in het jaar waarin het verlies tot uitdrukking komt (onafwendbaar is). Dit is meestal het jaar waarin de exploitatie wordt vastgesteld of het jaar waarin een boekwaarde is ontstaan die nog niet is verantwoord middels een grondexploitatie. Voorzieningen worden getroffen voor het resultaat op startwaarde (contante waarde) van de betreffende grondexploitatie. Door de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie en op basis daarvan aanpassing van de voorziening, groeit deze mee naar de benodigde eindwaarde. Aangezien aan de ARG jaarlijks rente op de ARG en de voorzieningen wordt toegevoegd, zijn de benodigde toevoegingen geborgd.

Naast de verrekening van winsten en verliezen speelt de ARG een belangrijke rol in de dekking van risico. De ARG dient te worden beschouwd als de buffer voor de risico's waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. De hoogte van de ARG wordt uitgedrukt als percentage van de boekwaarde voor zover gemeente Borne het risico draagt. Dit betekent dat boekwaarden van de projecten De Veldkamp (35/115) en Wijkerslocatie Olde Engberink (50/50) alleen worden meegewogen voor het Bornse aandeel, al staan deze projecten in hun geheel in de boeken. Anderzijds betekent dit dat de boekwaarde RBT, niet in de gemeentelijke rekening terug te vinden, voor de 8% die Borne daaraan deelneemt, moet worden meegewogen. Ten slotte worden tussentijdse winstnemingen sinds 2017 niet meer ten laste gebracht van de boekwaarde van de complexen. Zodoende moeten deze worden verrekend met de boekwaarde om een realistisch beeld te verkrijgen.

In de volgende tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene Reserve Grondexploitatie in 2022 weergegeven:

Tabel 6 : Mutaties ARG	Bedrag
Saldo ARG 1-1-2022	3.839.812
Resultaatbestemming 2021	-1.136.214
Saldo ARG 31-12-2022	**2.703.598**

Het saldo per 1 januari 2022 van de ARG bedroeg € 3,8 miljoen. Ultimo 2022 bedraagt de reserve € 2,7 miljoen. Bij de resultaatbestemming na de jaarstukken worden winsten en verliezen verrekend zodat het saldo van de ARG conform de afspraken rondom het weerstandsvermogen 10% van de boekwaarde is.

B

Jaarrekening 2022
Gemeente Borne

1. Balans per 31 december 2022

ACTIVA (* € 1.000)	31 december 2022	31 december 2021
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	**65.329**	**62.874**
Investeringen met een economisch nut	49.310	47.171
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	4.861	4.969
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	11.157	10.733
Financiële vaste activa	**4.119**	**4.161**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	738	738
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	-	-
Leningen aan deelnemingen	108	108
Overige leningen u/g	3.273	3.316
Overige langlopende uitzettingen	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	**69.447**	**67.035**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	**42.097**	**53.095**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	42.097	53.095
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**2.659**	**3.581**
Vorderingen op openbare lichamen	280	234
Overige vorderingen	2.379	3.348
Liquide middelen	**13**	**31**
Banksaldi	6	27
Kassaldi	6	4
Overlopende activa	**12.612**	**6.614**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	6.594	4.754
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	6.018	1.860
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**57.381**	**63.320**
TOTAAL ACTIVA	**126.828**	**130.355**

PASSIVA (* € 1.000)	31 december 2022	31 december 2021
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	**39.717**	**36.720**
Algemene reserves	26.307	15.065
Bestemmingsreserves	9.189	10.892
Gerealiseerde resultaat	4.221	10.763
Voorzieningen	**6.019**	**8.172**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.249	4.704
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	1.770	3.468
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	**58.489**	**59.614**
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	58.484	59.577
Door derden belegde gelden	-	33
Waarborgsommen	5	5
TOTAAL VASTE PASSIVA	**104.225**	**104.506**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**12.284**	**15.082**
Overige kasgeldleningen	8.000	9.000
Banksaldi	1.923	2.939
Overige schulden	2.361	3.142
Overlopende passiva	**10.320**	**10.768**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.615	6.541
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	4.703	4.224
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1	3
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**22.603**	**25.850**
TOTAAL PASSIVA	**126.828**	**130.355**
Gewaarborgde geldleningen	**95.537**	**94.342**
Garantstellingen	**940**	**943**

2. Overzicht van baten en lasten 2022

In onderstaande tabel wordt het overzicht van baten en lasten conform BBV voorschriften gepresenteerd.
De algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en de reservemutaties maken in de programmaverantwoording deel uit van programma Borne Algemeen.

OVERZICHT BATEN EN LASTEN 2022 (* € 1.000)	Primitieve begroting 2022			Actuele begroting 2022			Realisatie 2022			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma's										
Solidair Borne	37.646	9.827	27.819	40.821	8.924	31.898	41.391	8.690	33.103	
Duurzaam Borne	20.459	15.015	5.444	13.544	7.737	5.806	15.596	10.202	5.394	
Verbindend Borne	2.479	311	2.168	2.623	364	2.260	2.744	739	2.005	
Borne Algemeen	429	117	312	7.932	7.218	714	5.431	7.602	-2.171	
Subotaal programma's	**61.013**	**25.270**	**35.743**	**64.920**	**24.242**	**40.678**	**65.564**	**27.233**	**38.331**	
Algemene dekkingsmiddelen										
Algemene uitkering	17	36.654	-36.638	17	40.275	-40.258	17	42.622	-42.605	
Lokale heffingen	300	7.338	-7.038	301	7.169	-6.868	368	7.285	-6.917	
Dividend	-	1.087	-1.087	-	1.087	-1.087	-	1.292	-1.292	
Saldo financieringsfunctie	234	228	6	306	222	85	360	248	112	
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.027	256	1.771	914	256	659	258	195	63	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**2.577**	**45.562**	**-42.985**	**1.539**	**49.008**	**-47.469**	**1.004**	**51.643**	**-50.639**	
Overhead	7.268	56	7.212	8.679	84	8.595	8.722	196	8.526	
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	770	-	770	
Onvoorzien	15	-	15	15	-	15	15	-	15	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**70.872**	**70.888**	**-16**	**75.152**	**73.333**	**1.819**	**76.075**	**79.072**	**-2.997**	
Mutaties reserves	1.249	1.233	16	4.305	6.124	-1.819	4.305	5.529	-1.224	
Gerealiseerde resultaat	**72.121**	**72.121**	**0**	**79.457**	**79.457**	**0**	**80.380**	**84.601**	**-4.221**	**V**

3. Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeentes daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de december circulaire van het boekjaar.

Eigen bijdrage op grond van de WMO: een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.
Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Algemeen
Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Warme gronden
Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als ‘warme gronden’. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze ‘warme gronden’ sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- De visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of Rijk;
- Er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of Rijksoverheid;
- Het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- Periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle

investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.
Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde (tegen 2,472%) van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4. Toelichting op de balans per 31 december 2022

4.1 Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	65.329	62.874
Financiële vaste activa	4.119	4.161
Totaal	**69.447**	**67.035**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Investeringen met een economisch nut	49.310	47.171
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	4.861	4.969
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	11.157	10.733
Totaal	**65.329**	**62.874**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '21	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Des-investeringen	Afwaardering	Boekwaarde 31 dec. '22
Economisch nut:							
Gronden en terreinen*	13.238	1.371	139	127	-	-	14.342
Bedrijfsgebouwen	29.640	3.627	-	2.106	-	402	30.759
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	51	-	-	4	-	-	47
Machines, apparaten en installaties	2.636	400	-	373	-	-	2.662
Overige materiële vaste activa	1.607	-	-	106	-	-	1.501
Totaal economisch nut	**47.171**	**5.398**	**139**	**2.716**	**-**	**402**	**49.310**
Economisch nut, dekking door heffing:							
Gronden en terreinen	340	53	-	19	-	-	375
Bedrijfsgebouwen	42	-	-	2	-	-	40
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.587	1.538	1.397	282	-	-	4.446
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Totaal economisch nut, dekking door heffing	**4.969**	**1.591**	**1.397**	**303**	**-**	**-**	**4.861**
Maatschappelijk nut vóór 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.949	-	-	81	-	-	1.869
Overige materiële vaste activa	12	-	-	1	-	-	11
Subtotaal	*1.961*	-	-	*82*	-	-	*1.880*
Maatschappelijk nut vanaf 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.695	3.037	2.225	295	-	-	9.212
Overige materiële vaste activa	77	-	-	11	-	-	66
Subtotaal	*8.772*	*3.037*	*2.225*	*306*	-	-	*9.278*
Totaal maatschappelijk nut	**10.733**	**3.037**	**2.225**	**388**	**-**	**-**	**11.157**
Totaal	**62.874**	**10.026**	**3.761**	**3.407**	**-**	**-**	**65.329**

* In de jaarrekening 2021 zijn vanuit de Bornsche Maten strategische gronden overgeheveld vanuit de voorraden naar de materiële vaste activa. De waarde van deze gronden bedraagt € 10.410.426. Op het moment dat er een plan wordt ontwikkeld kunnen deze gronden weer worden overgeheveld naar de voorraden. Zie ook de alinea warme gronden onder de waarderingsgrondslagen.

In onderstaande tabel worden alle door de raad beschikbare kredieten weergegeven en wat er tot en met 31-12-2022 is besteed. Uitgangspunt is dat elke investering binnen de door de raad beschikbaar gestelde kredieten plaats kan vinden. Overschrijdingen dienen te worden toegelicht. Investeringen waarbij vertraging is opgelopen in de uitvoering en daarom nog niet kunnen worden afgesloten dienen ook te worden toegelicht.

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2021	Besteed 2022	Resterend krediet	Afsluiten (ja/nee)
Renov. en energiebesp. maatregelen zwembad	1-1-2019	300	71	64	165	nee
Voorbereidingskrediet 't Wooldrik	1-1-2020	2.210	968	1.283	-41	ja
Uitbreiding Beekpark	15-12-2020	1.100	110	935	55	nee
Voorbereiding nieuwbouw Bornsche Maten	15-12-2020	400	201	22	177	nee
Reuvekamp 't Wooldrik	29-6-2021	5.215	-	-	5.215	nee
Kinderopvang 't Wooldrik	29-6-2021	1.200	-	-	1.200	nee
Sportcomplex 't Wooldrik	29-6-2021	17.334	-	262	17.072	nee
Vervanging 2 kunstgrasvelden (Neo 4 / BVV)	16-11-2021	685	203	475	7	ja
Bouw De Horsten	1-1-2022	7.473	-	2.003	5.470	nee
Grond/Infra De Horsten	1-1-2022	559	-	-	559	nee
OLP/meubilair De Horsten	1-1-2022	360	-	-	360	nee
Vervanging 1 kunstgrasveld (Neo 1)	24-5-2022	340	-	376	-36	ja
Totaal programma 1 Solidair Borne		***37.176***	***1.553***	***5.420***	***30.203***	

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2021	Besteed 2022	Resterend krediet	
Herinrichting Europastraat	10-3-2020	995	735	202	58	ja
Bundeling A1/A35	25-5-2021	5.000	-	-	5.000	ja
Oonksweg onderdoorgang	25-5-2021	4.100	62	62	3.976	nee
Bornerbroeksestraat fietsonderdoorgang	25-5-2021	864	-	-	864	nee
F35: Parallelweg-Oonksweg	25-5-2021	368	43	78	247	nee
Bomen 2021	29-6-2021	280	12	162	106	nee
Wegen 2021	29-6-2021	100	-	94	6	ja
Verkeersborden 2021	29-6-2021	70	-	65	5	ja
Speeltoestellen 2021	29-6-2021	42	-	20	22	ja
GRP kredieten 2022	1-1-2022	1.411	-	1.413	-2	ja
Wegen 2022	1-1-2022	100	-	-	100	nee
Bomen 2022	1-1-2022	240	-	-	240	nee
Speeltoestellen 2022	1-1-2022	42	-	-	42	nee
Herinrichting Spanjaardswijk	1-1-2022	2.600	-	95	2.505	nee
Aanleg groen Spanjaardswijk	1-1-2022	250	-	-	250	nee
Vervanging verkeerstellers	26-4-2022	30	-	30	-	ja
Parkeervoorzieningen rondom Eschschool	26-4-2022	200	-	7	193	nee
Herinrichting Bussemakerstraat	26-4-2022	30	-	26	4	ja
Totaal programma 2 Duurzaam Borne		***16.722***	***852***	***2.254***	***13.616***	

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2021	Besteed 2022	Resterend krediet	
Natuurlijk begraven	1-1-2022	50	-	53	-3	ja
Totaal programma 3 Verbindend Borne		***50***	***-***	***53***	***-3***	

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2021	Besteed 2022	Resterend krediet	
Huis van Borne : verbouwing	20-4-2021	5.200	102	201	4.897	nee
Huis van Borne : inrichting	20-4-2021	348	-	-	348	nee
ICT: Hulpmiddelen Raad	26-4-2022	80	-	56	24	ja
ICT: Hulpmiddelen Organisatie	26-4-2022	57	-	52	5	ja
Totaal programma 4 Borne Algemeen		***5.685***	***102***	***309***	***5.274***	

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2021	Besteed 2022	Resterend krediet	
Totaal		59.633	2.507	8.036	49.090	

Hieronder wordt per programma een toelichting gegeven op de overschrijdingen en worden bijzonderheden gemeld.

Solidair Borne

Renovatie en energiebesparende maatregelen zwembad
De resterende investeringen zijn gepland in 2023.

Voorbereidingskrediet 't Wooldrik
De overschrijding heeft te maken met een BTW nadeel op het onderwijsgedeelte.

Vervanging 1 kunstgrasveld (NEO 1)
De overschrijding wordt veroorzaakt doordat de lasten hoger uitvielen dan begroot.

Duurzaam Borne

Bundeling A1/A35 (Vloedbeltverbinding)
Bij het vaststellen van de meerjarenbegroting 2023-2026 op 8 november 2022 is besloten om het krediet om te zetten in een éénmalige exploitatielast in 2023.

Bomen 2021
Alles is in het werk gesteld om de restantmiddelen te besteden in 2022. Helaas liep de uitvoering vertraging op doordat de bomen pas geplant kunnen worden als de bladeren van de bomen zijn. Door een vorstperiode in december 2022 lukte dat niet meer. De opdrachten zijn al wel uitgezet bij de aannemers, zodat de uitvoering in 2023 gaat plaatsvinden.

Verbindend Borne

Geen bijzonderheden

Borne Algemeen

Geen bijzonderheden

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	738	738
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	-	-
Leningen aan deelnemingen	108	108
Overige leningen u/g	3.273	3.316
Overige langlopende uitzettingen	-	-
Totaal	**4.119**	**4.161**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

(€ 1.000)*	Boekw. 31 dec. '21	Invest. / Verstr.	Des-invest.	Afschr. / Afl.	Afwaard.	Boekw. 31 dec. '22
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	738	-	-	-	-	738
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	-	-	-	-	-	-
Leningen aan deelnemingen	108	-	-	-	-	108
Overige leningen u/g	3.316	441	-	484	-	3.273
Overige langlopende uitzettingen	-	-	-	-	-	-
Totaal	**4.161**	**441**	**-**	**484**	**-**	**4.119**

Verstrekkingen:
Er is in 2022 voor € 441.000 aan startersleningen verstrekt.

Aflossingen:
Er is voor € 55.000 aan hypothecaire geldleningen afgelost en voor € 429.000 aan startersleningen afgelost.

4.2 Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Voorraden	42.097	53.095
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.659	3.581
Liquide middelen	13	31
Overlopende activa	12.612	6.614
Totaal	**57.381**	**63.320**

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden bestaan uit onderhanden werk, gespecificeerd naar bouwgronden in exploitatie. In onderstaand overzicht wordt het verloop van de boekwaarde per complex weergegeven:

Grex (€ 1.000)*	Bkw 31-12-21	Rente	Invest.	Opbrengst	Bkw 31-12-22	Winstn.31 dec. '21	Mutatie winstn.	Winstn. 31 dec. '22	Winst-afslag	Voorz. 31 dec. '21	Mutatie voorz.	Voorz. 31 dec. '22	Balansw. 31-12-22
Bedrijventerrein De Veldkamp	38.382	518	302	6.881	32.321		-	-	-	7.041	310	7.352	24.970
De Veste	413	6	83	-	502	1.100	-385	715	-	-	-	-	1.216
Eschwonen de Maten I	-4.745	-64	1.505	243	-3.547	5.202	546	5.747	-547	-	-	-	1.653
Eschwonen de Maten II	14.584	197	889	6.119	9.551	4	502	506	-676	-	-	-	9.381
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.857	66	16	7	4.931	345	-66	279	-	-	-	-	5.210
Oosterveld Zenderen	-2.791	-38	7	-	-2.822	2.724	98	2.822	-	-	-	-	-
Kernrand Borne West	580	8	12	380	220	-	-	-	-	226	-5	220	-
Kollergang	-1.305	-18	6	-	-1.317	1.062	16	1.078	-	-	-	-	-238
Knooperf Blenke	2.370	32	20	-	2.422	-	-	-	-	2.408	15	2.422	-
Uitbreiding Hertme	-210	-3	41	0	-171	197	-121	76	-	-	-	-	-95
Totaal	**52.136**	**704**	**2.882**	**13.631**	**42.091**	**10.633**	**590**	**11.223**	**-1.223**	**9.675**	**319**	**9.994**	**42.097**

Afgesloten grondexploitaties

De grondexploitaties van Oosterveld Zenderen, Kernrand Borne West en Knooperf Blenke (Bornsche Flieren) zijn per 31-12-2022 afgesloten. De boekwaarden worden gedekt door de tussentijds genomen voorzieningen en winstnemingen.

Winstafslag

In de grondexploitaties Eschwonen de Maten I en II wordt voorzichtigheidshalve een winstafslag gehanteerd. De bedragen waar in deze exploitaties en in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2023 mee wordt gerekend betreft een inschatting. Op dit moment wordt er gesproken over de grondprijzen. De door het college vastgestelde marktconforme grondprijs wordt niet voetstoots geaccepteerd door de wederpartijen.

Ter voorbereiding van en ter aanvulling op het vaststellen van de marktconforme grondprijzen hebben wij ondermeer, een advocaat gevraagd om de haalbaarheid van grondverkopen buiten de bouwclaim om te onderzoeken en STEC onderzoek laten doen naar de marktconformiteit van deze prijzen.

Bornsche Maten

Binnen de Bornsche Maten hebben 2 ontwikkelaars een bouwclaim. Deze bouwclaims kunnen ingelost worden met de nog te realiseren woningbouw. De oorspronkelijke afspraken over de prijzen zijn per 1-1-2022 vervallen. Inmiddels zijn de nieuwe prijzen bestuurlijk vastgesteld en is de beroep en bezwaartermijn vervallen waarmee deze prijzen nu van kracht zijn. In fase Eschwonen de Maten 1 (3A) ligt nog een perceel van een ontwikkelaar die zelf wil realiseren. Dit perceel ligt over een deel van de gronden die de gemeente zelf wil realiseren. De ontwikkelaar kan zonder een grondruil met de gemeente zijn plan ook niet realiseren. De onderhandelingen met deze ontwikkelaar zijn in een vergevorderd stadium.

Bedrijventerrein de Veldkamp

Gemeente Borne en gemeente Hengelo ontwikkelen samen het Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp. Gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115e deel van het resultaat en Borne voor 35/115e deel. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Zodoende is het tekort op de volgende wijze voorzien:

tekort Grex per 1-1-2023 :	€ 24.155.264
voorziening Borne	€ 7.351.602
voorziening Hengelo	€ 16.803.662

De boekwaarde is geheel belegd bij gemeente Borne. Jaarlijks worden de grondexploitaties herzien en worden de beide voorzieningen door Borne en Hengelo aangepast naar rato van het aandeel in het actuele becijferde tekort op startwaarde (netto contante waarde). Bij afsluiting van het complex zal de gemeente Hengelo, conform de samenwerkingsovereenkomst, de Hengelose voorziening inzetten om 80/115e deel van het resterende tekort overmaken aan gemeente Borne.

Parameters

De volgende parameters worden gehanteerd in de grondexploitaties:

Parameters Borne									
Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kostenstijging									
Plankosten	4,00%	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Verwerving	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Bouw-en woonrijpmaken	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Opbrengstenstijging									
Vrije kavels	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Projectmatig	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Bedrijventerreinen	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Kantorenkavels	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Kavels voor winkels	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Overig	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rente	1,34%	1,34%	1,34%	1,34%	1,34%	1,34%	1,34%	1,34%	1,34%

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '22	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Nominaal eindresultaat	Eindresultaat contante waarde
Bedrijventerrein De Veldkamp	32.321	2.308	8.995	25.634	24.155
De Veste	502	612	2.400	-1.286	-1.211
Eschwonen de Maten I	-3.547	611	4.147	-7.083	-6.544
Eschwonen de Maten II	9.551	8.752	21.701	-3.398	-3.017
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.931	1.118	8.112	-2.063	-1.760
Kollergang	-1.317	104	307	-1.520	-1.490
Uitbreiding Hertme	-171	914	1.301	-558	-515
Totaal	**42.270**	**14.419**	**46.963**	**9.726**	**9.618**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaand overzicht worden de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	Voorziening	31 dec. '22	31 dec. '21
Vorderingen op openbare lichamen	280	-	280	234
Overige vorderingen	3.147	-769	2.379	3.348
Totaal	**3.427**	**-769**	**2.659**	**3.581**

De vordering op openbare lichamen is als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '22	Boekwaarde 31 dec. '21
Gemeente Hengelo	233	111
Gemeente Hellendoorn	11	37
VNG	10	-
GGD Twente	10	-
GBT	9	81
Gemeente Hardenberg	8	-
Gemeente Hof van Twente	-	3
Gemeente Twenterand	-	1
Gemeente Losser	-	1
Totaal	**280**	**234**

De overige vorderingen zijn als volgt te specificeren:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '22	Boekwaarde 31 dec. '21
Debiteuren	1.050	1.532
Belastingdebiteuren	361	449
Debiteuren bijstandsverlening	1.736	2.075
Totaal	**3.147**	**4.056**
Af: Voorziening voor oninbaarheid	769	708
Totaal	**2.379**	**3.348**

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige kasmiddelen bij het Rijk te stallen. Hiervoor geldt een drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. De liquide middelen boven deze drempel dienen dagelijks bij 's Rijks schatkist aangeboden te worden. In onderstaande tabel is weergegeven welk bedrag gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist is gehouden:

(€ 1.000)*	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Aangehouden middelen op dagbasis	-	25	-	5
Drempelbedrag	593	593	593	593
Ruimte onder drempelbedrag	593	568	593	588
Overschrijding van drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn de volgende posten opgenomen:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Kassaldi	6	4
Banksaldi	6	27
Totaal	**13**	**31**

De banksaldi betreft een rekening bij de Rabobank. Het saldo is vrij opneembaar.

Overlopende activa

De post overlopende activa wordt als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	6.594	4.754
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	6.018	1.860
Totaal	**12.612**	**6.614**

In de overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen zit ten opzichte van vorig jaar een afwijking van € 4,2 miljoen. Dit komt doordat er eind 2022 een bedrag van € 4,3 miljoen is betaald voor de bouw van de school De Horsten, waarvan de werkzaamheden begin 2023 zijn uitgevoerd.

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '21	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	31 dec. '22
Rijk:				
Belastingdienst	4.281	4.934	4.281	4.934
Gemeentefonds	262	612	262	612
ToZo	36	-	36	-
Provincie:				
Subsidie Grotestraat Zuid	63	-	63	-
Subsidie Europastraat	-	948	-	948
Subsidie Waterbeheer Wensink Zuid	-	15	-	15
Overig:				
Waterschap Vechtstromen-Wensink Zuid	75	-	75	
Gemeente Rijssen-Holten	30	-	30	
Gemeente Hengelo	7	6	7	6
Gemeente Enschede	-	32	-	32
UWV	-	45	-	45
SWB	-	1	-	1
GBT	-	1	-	1
Totaal	**4.754**	**6.594**	**4.754**	**6.594**

4.3 Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Eigen vermogen	39.717	36.720
Voorzieningen	6.019	8.172
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	58.489	59.614
Totaal	**104.225**	**104.506**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Algemene reserves	26.307	15.065
Bestemmingsreserves	9.189	10.892
Gerealiseerde resultaat	4.221	10.763
Totaal	**39.717**	**36.720**

Het verloop in 2022 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '21	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat-bestemming	Dekking afschrijving	Boekwaarde 31 dec. '22
Algemene reserves						
Algemene reserve	8.944	2.003	160	-3.082	-	7.705
Reserve beleidsontwikkeling	2.281	-	916	14.533	-	15.899
Algemene reserve grondexploitatie	3.840	-	-	-1.136	-	2.704
Totaal algemene reserves	**15.065**	**2.003**	**1.076**	**10.315**	**-**	**26.307**
Bestemmingsreserves						
Reserve gezondheidscentrum	691	28	72	-	-	647
Reserve verplichtingen exploitatie	179	-	78	-	-	101
Reserve verplichtingen kapitaallasten	4.766	-	-	-	521	4.244
Reserve budgetoverheveling	3.060	1.470	3.508	448	-	1.470
Reserve onderhoud vastgoed	946	205	17	-	-	1.134
Reserve Programma Organisatie	910	-	243	-	-	667
Reserve decentralisaties sociaal domein	268	-	-	-	-	268
Reserve Totaalvisie	73	-	-	-	-	73
Reserve Bomenplan	-	200	15	-		185
Reserve Noodfonds	-	400	-	-	-	400
Totaal bestemmingsreserves	**10.892**	**2.303**	**3.933**	**448**	**521**	**9.189**

Nota reserves en voorzieningen

In 2019 is de nota reserves en voorzieningen geactualiseerd. Deze is van toepassing op 2022.

Algemene reserves

Algemene reserve

De algemene reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers.

Reserve beleidsontwikkeling

Deze reserve dient voor het bekostigen van éénmalige uitgaven die voortvloeien uit het beleidsplan.

Algemene reserve grondexploitatie

De belangrijkste functie van de reserve grondexploitatie is het vormen van een financiële buffer voor niet voorziene resultaten binnen de grondexploitaties.

Bestemmingsreserves

Gezondheidscentrum

Bij de opheffing van de stichting Gezondheidscentrum Borne is het saldo van €500.000 van de stichting aan gemeente Borne geschonken onder voorwaarden. Deze voorwaarden zijn:

1. De middelen blijven apart inzichtelijk onder 'Fonds Gezondheidszorg';
2. Uit dit fonds kunnen bijdragen worden toegekend aan projecten die de volksgezondheid binnen de gemeentegrenzen bevorderen indien overheid, verzekeraars ofwel anderen hiervoor geen verantwoordelijkheid dragen;
3. Het is mogelijk om voor projecten waarvoor de verantwoordelijkheid ligt bij voornoemde partijen bijdragen toe te kennen binnen de ruimte van een minimale en maximale uitvoering;
4. Aan het fonds dient een jaarlijkse rente van 4% te worden toegevoegd.

Verplichtingen exploitatie

Zodra er dekking wordt gezocht voor een nieuwe incidentele verplichting vanuit de algemene reserve beleidsontwikkeling wordt het bedrag vanuit de reserve beleidsontwikkeling overgeheveld naar de reserve verplichtingen exploitatie. Vanuit deze reserve wordt er dan jaarlijks een bedrag gedoteerd conform besluitvorming.

Verplichtingen kapitaallasten

Wat voor de bestemmingsreserve verplichtingen exploitatie geldt, geldt ook voor deze bestemmingsreserve. Alleen hier wordt een bedrag vanuit de reserve beleidsontwikkeling overgeheveld voor een investering en worden de jaarlijkse kapitaallasten onttrokken uit deze bestemmingsreserve.

Budgetoverheveling

Deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks gebruikt om budgetten die voldoen aan de spelregels rondom budgetoverheveling over te hevelen en een jaar later vrij te laten vallen.

Onderhoud vastgoed

Het groot onderhoud van ons vastgoed kan hieruit worden gedekt.

Programma organisatie

Deze bestemmingsreserve is in 2021 ingevoerd voor de uitvoering van de resterende onderdelen vanuit het programma organisatie.

Decentralisaties Sociaal Domein

In deze bestemmingsreserve zitten incidentele middelen om de decentralisaties vanuit het Sociaal Domein mee te bekostigen.

Totaalvisie
De totaalvisie op de verkeersinfrastructuur van Borne bestond uit een aantal stapstenen. Hierbij ging het onder andere om de verbindingsweg. Inmiddels is de Totaalvisie gewijzigd. Voor de eerste stapstenen is deze bestemmingsreserve ingesteld.

Bomenplan
Bij de begrotingsbehandeling 2022 en de integrale afweging nieuw beleid is een amendement aangenomen om tot aanplanting te komen van 23.374 bomen. Voor de eerste fase hiervan is € 200.000 beschikbaar gesteld.

Noodfonds
Eind 2022 is er een bestemmingsreserve ingericht met een omvang van € 400.000 om inwoners te kunnen ondersteunen in noodsituaties.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn over het algemeen gevormd voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs valt in te schatten. Kenmerkend voor een voorziening is dat de hoogte afgestemd moet zijn op de omvang van de achterliggende verplichtingen of verliezen.

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.249	4.704
Voorziening voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	1.770	3.468
Totaal	**6.019**	**8.172**

De voorzieningen zijn als volgt nader te specificeren:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '21	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31 dec. '22
Verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening wet APPA	2.237	29	189	46	2.030
Voorziening wachtgeld wethouders	230	-	-	61	169
Voorziening ToZo	62	-	-	62	-
Voorziening onderhoud kapitaalgoederen	1.900	200	-	387	1.713
Voorziening verlofsaldo	275	-	-	2	273
Voorziening IKB verlofsparen	-	63	-	-	63
Totaal	**4.704**	**292**	**189**	**558**	**4.249**
Middelen van derden met bestemming					
Voorziening riolering	2.076	62	-	1.272	866
Voorziening reiniging	1.392	-		488	904
Totaal	**3.468**	**62**	**-**	**1.760**	**1.770**
Totaal	**8.172**	**354**	**189**	**2.318**	**6.019**

Voorziening wet APPA

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De Appa-pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Gemeenten hebben de taak een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. Door de stijgende levensverwachting is de pensioenrichtleeftijd in de Appa met ingang van 1 januari 2018 vastgesteld op 68 jaar. De voorziening pensioenverplichtingen ten behoeve van de wethouders is op contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Het rentepercentage waarmee de voorziening contant wordt gemaakt bedraagt 2,472% (2021: 0,528%). De rentestijging heeft een gunstig effect op de voorziening. Die daalt in 2022 met € 206.000.

Voorziening wachtgeld wethouders

In 2022 zijn er twee wethouders gestopt, hier is in 2021 een voorziening voor gecreëerd. Op dit moment wordt er wachtgeld uitbetaald. De stand ultimo 2022 bedraagt € 169.000.

Voorziening ToZo
In 2020 is van het Rijk een forfaitair bedrag ontvangen voor de administratieve afwikkeling van de ToZo aanvragen. Dit bedrag is in 2022 volledig uitgegeven waardoor de voorziening kan worden afgesloten.

Voorziening onderhoud kapitaalgoederen
Voor het achterstallige onderhoud op (voornamelijk) wegen is € 387.000 uit de voorziening gehaald om het gepleegde onderhoud in 2022 te dekken. Daarnaast is de voorziening met € 200.000 geïndexeerd, vanwege de gestegen prijzen.

Voorziening verlofsaldo
Er is sprake van een overmatig spaarsaldo van verlofuren, waardoor er geen sprake meer is van een jaarlijks vergelijkbaar volume.

Voorziening IKB verlofsparen
Daarnaast is het mogelijk om via het IKB verlof te sparen. Voor het opgebouwde saldo dient een voorziening te worden gevormd. Ultimo 2022 bedraagt dit saldo € 63.000.

Voorziening riolering en reiniging
De aanleg en het beheer van de riolering, en het ophalen en verwerken van huisvuil zijn gemeentelijke taken. Om deze taken te bekostigen wordt een heffing geheven. Het totaal van de heffingen mag niet hoger zijn dan de werkelijke kosten die in dit kader worden gemaakt. De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van rioleringen fluctueren jaarlijks dermate, dat geen rechtstreekse kostendekking uit rioolheffingen kan worden verwacht. Om schommelingen in de hoogte van de heffing te voorkomen wordt een voorziening aangehouden voor het onbestede deel van de geïnde heffingen.

De risicovoorzieningen voor tekorten grondexploitaties en debiteuren zijn niet gerubriceerd onder de voorzieningen, maar direct in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief waarop deze betrekking hebben.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	58.484	59.577
Door derden belegde gelden	-	33
Waarborgsommen	5	5
Totaal	**58.489**	**59.614**

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '21	Vermeer-deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31 dec. '22
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	-	-	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	59.577	10.000	11.093	58.484
Door derden belegde gelden	33	-	33	-
Waarborgsommen	5	-	-	5
Totaal	**59.614**	**10.000**	**11.126**	**58.489**

De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt per saldo € 1.508.622.

4.4 Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.284	15.082
Overlopende passiva	10.320	10.768
Totaal	**22.603**	**25.850**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Netto vlottende schulden met een looptijd korter één jaar

De kortlopende schulden zijn als volgt te specificeren:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Opgenomen kasgeldleningen	8.000	9.000
Banksaldi	1.923	2.939
Overige schulden	2.361	3.142
Totaal	**12.284**	**15.082**

De overige kortlopende schulden zijn hieronder nader toegelicht:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Crediteuren	1.450	2.290
Overige kortlopende schulden	911	853
Totaal	**2.361**	**3.142**

De crediteuren betreft het saldo aan geboekte facturen, waarvan de betaling op balansdatum nog moet plaatsvinden.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(€ 1.000)*	31 dec. '22	31 dec. '21
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.615	6.541
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	4.703	4.224
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1	3
Totaal	**10.320**	**10.768**

(€ 1.000)*	31 dec '21	Vermindering	Vermeerdering	31 dec '22
Rijk:				
Min I&W verkeersveiligheid	2.182	138	-	2.044
ToZo	590	117	-	473
Aanpak energiearmoede	-	-	421	421
NPO gelden	60	-	142	202
OAB Middelen	95	-	66	161
Wet Inburgering	-	-	107	107
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	-	-	107	107
Min. BZK Flexwonen	-	-	72	72
Min.SoZa en Werkgelegenheid	71	18	-	53
VWS Sportakkoord	69	17	-	52
Onderwijsroute	-	-	17	17
RRE subsidie	217	217	-	-
SPUK Sport 2020	108	108	-	-
SPUK Sport 2021	93	93	-	-
Toeslagenaffaire	10	10	-	-
Warmtetransitie	21	21	-	-
Provincie:				
Asbest 2021	342	-	-	342
Vloedbeltverbinding	280	-	-	280
Asbest 2022	-	-	206	206
IBP Groene Poort	-	-	59	59
WUP Wensink Zuid	45	-	-	45
Verkeersveiligheid 2022	-	-	31	31
Stadsarrangement	31	-	-	31
Cultuur aan de basis 2.0	11	11	-	-
Overig:				
Totaal	**4.224**	**750**	**1.228**	**4.703**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Waarborgen en garanties

Gemeente Borne staat garant voor een aantal leningen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen directe en indirecte garantstellingen. De indirecte garantstellingen zijn leningen waarvoor de gemeente via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat. Er is hier sprake van een achtervang positie. Dit betreffen de leningen van woningbouwcorporaties. Het totale schuldrestant daarvan bedraagt per ultimo 2022 95,5 miljoen euro (zie onderstaande specificatie).

(€ 1.000) Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen*	Oorspr.bedrag	Perc.borg	31 dec '22	31 dec '21
Indirecte garantstellingen				
Provincie Overijssel	1.680	100,0%	1.680	1.680
Nederlandse Waterschapsbank NV	18.056	100,0%	16.384	16.895
Nederlandse Waterschapsbank NV	33.850	17,5%	5.941	862
Nederlandse Waterschapsbank NV	22.390	0,0%	4	-
nv Bank Nederlandse Gemeenten	69.601	100,0%	63.125	69.160
nv Bank Nederlandse Gemeenten	47.879	17,5%	8.403	5.745
Totaal	**193.456**		**95.537**	**94.342**
Directe garantstellingen				
Garantiehypotheken	732	divers	200	187
Sportverenigingen / nieuw- en verbouw	615	50,0%	50	66
GR Veiligheidsregio Twente	20.000	3,45%	690	690
Totaal	**21.347**		**940**	**943**

Langlopende financiële verplichtingen

In onderstaande tabel zijn de belangrijke, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen opgenomen waaraan gemeente Borne de toekomstige jaren is verbonden.

Nr.	Cred.nr.	Naam crediteur	Omschrijving overeenkomst	Startdatum contract	Einddatum contract	Contractwaarde 2022 incl. BTW (tm31-12-2022)	Contractwaarde 2022 excl. BTW (tm 31-12-22)
1	401050	Twente Milieu	Verbonden partij.	1-1-2014	Onbep.tijd	€ -5.623.221	€ -4.647.290
3	400699	Regio Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-1994	Onbep.tijd	€ -1.387.579	€ -1.146.760
4	400770	Gemeente Hengelo	Gemeenschappelijke regeling.	27-6-2013	Onbep.tijd	€ -2.252.775	€ -1.861.798
5	404461	Veiligheidsregio Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-5-2018	30-4-2028	€ -1.478.077	€ -1.221.551
6	404605	Avi-Twente B.V.	Verbonden partij.	1-7-1997	Onbep.tijd	€ -259.547	€ -214.501
7	406963	Heijmans Infra B.V.	Overeenkomst vervanging Openbare Buitenverlichting incl. Beheer en Onderhoud.	7-10-2019	6-10-2028	€ -70.666	€ -58.402
8	403782	Gemeent. Belastingkantoor Twente	Verbonden partij.	1-1-2009	Onbep.tijd	€ -598.494	€ -494.623
9	401208	Laco Borne BV	Exploitatie zwembad 't Wooldrik.	1-9-2008	31-8-2021	€ -995.501	€ -822.728
10	400425	Brookhuis Taxivervoer	Raamovereenkomst Jeugdvervoer en AOV.	1-7-2019	30-6-2025	€ -492.100	€ -406.695
11	406017	Dura Vermeer Onderh. en Renovatie	Overeenkomst voorzieningencluster De Veste te Borne.	15-6-2018	14-6-2045	€ -320.207	€ -264.634
12	406799	OD Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-2019	Onbep.tijd	€ -529.437	€ -437.551
13	400392	ProRail BV	Vergoeding diverse spoorwegovergangen en onderhoud geluidsscherm.	1-1-1969 11-12-2018	31-12-2099 Onbep.tijd	€ -272.515	€ -225.219
14	401927	Ter Braak Groenvoorziening Haardhout & C	Onderhoud Sportvelden.	1-11-2020	31-12-2026	€ -211.724	€ -174.978
15	404145	Gemeent. Belastingkantoor Twente	Verbonden partij.	1-1-2009	Onbep.tijd	€ -232.010	€ -191.744
16	405171	Greenchoice	Overeenkomst elektriciteit.	1-1-2016	31-12-2021	€ -263.092	€ -217.432
17	403046	Tempo Team Uitzendbureau	Overeenkomst externe inhuur Regio Twente, perceel 2 Payroll.	2-9-2019	1-9-2023	€ -7.301	€ -6.034
18	404607	Twence Bioconversie B.V.	Verbonden partij.	1-7-1997	Onbep.tijd	€ -176.999	€ -146.280
19	405678	In het Veld schoonmaak	Overeenkomst schoonmaak en aanverwante dienstverlening.	1-5-2020	30-6-2026	€ -163.686	€ -135.277
20	401092	Start People B.V.	Raamovereenkomst externe inhuur Regio Twente, perceel 1 Uitzenddiensten.	2-9-2019	1-9-2023	€ -643.874	€ -532.127
21	407001	SEFE Energy Limited (voorheen genoemd: Gazprom Marketing & Trading Retail Ltd.).	Raamovereenkomst perceel 2 Levering CO2 gecompenseerd gas.	1-1-2020	31-12-2024	€ -261.636	€ -216.228
22	407168	ZorgNed Automatisering	Softwarepakket SD	16-7-2020	Onbep.tijd	€ -41.751	€ -34.505
23	406476	Eshuis Registeraccoutants	Accountantsdiensten	1-1-2020	31-12-2025	€ -120.698	€ -99.750
24	406849	De Bedrijfspoli B.V.	Arbodienstverlening	1-4-2020	31-3-2025	€ -28.538	€ -23.585
25	407401	Zorghotel en Retraitehuis Zend. BV	Noodopvang vluchtelingen Oekraine	17-3-2022	Onbep.tijd	€ -1.255.670	€ -1.037.744

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

Een deel van het verlies van De Veldkamp (80/115) zijnde een bedrag van € 16.803.662 wordt gedekt door de gemeente Hengelo. Zie ook de toelichting onder de grondexploitaties.

5. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2022

5.1 Baten en lasten programma Solidair Borne

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Cultuur en vrije tijd	1.555	1.591	1.489	102	V
Economie	3.002	1.358	1.529	-171	N
Educatie	2.323	3.003	2.911	92	V
Gezondheid	1.002	1.050	1.124	-74	N
Maatschappelijke participatie	15.188	16.851	16.889	-38	N
Sport	2.636	4.377	4.531	-154	N
Veiligheid	1.803	1.931	1.808	123	V
Werk en inkomen	10.137	10.661	11.511	-851	N
Totaal lasten	**37.646**	**40.821**	**41.793**	**-972**	**N**
Baten:					
Cultuur en vrije tijd	410	410	437	28	V
Economie	2.631	968	836	-131	N
Educatie	339	486	325	-160	N
Gezondheid	0	20	66	46	V
Maatschappelijke participatie	198	539	863	323	V
Sport	1.085	1.287	1.433	145	V
Veiligheid	0	0	3	3	V
Werk en inkomen	5.165	5.215	4.727	-487	N
Totaal baten	**9.827**	**8.924**	**8.690**	**-234**	**N**
Saldo PR1 Solidair Borne	**-27.819**	**-31.898**	**-33.103**	**-1.206**	**N**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Cultuur en vrije tijd

Aan de lastenzijde is het verschil te verklaren doordat bij het Kulturhus onderhoud en planmatigonderhoud niet of minder is uitgevoerd, dit in verband met de toekomstige verbouwing (€ 53.000) De bibliotheek heeft een taakstelling doorgevoerd voor € 25.000 Hosting bij archief was wel begroot maar niet doorbelast (€ 16.000).

De baten vertoont meer huuropbrengsten bij het Kulturhus. De afspraak was dat kosten van de verbouwing doorbelast worden in de huur (€ 25.000 meer opbrengsten).

Economie

Het nadeel van per saldo € 300.000 wordt verklaard door een verslechtering van de grondexploitatie De Veldkamp van € 310.000 Meer informatie over de grondexploitaties is te vinden in de paragraaf grondbeleid. Het Bedrijventerrein XL verbetert met bijna € 500.000. Besloten is dat deze middelen in de gemeenschappelijke regeling blijven, waardoor er geen winst name ontstaat.

Educatie

De baten zijn € 160.000 lager dan begroot. Dit ontstaat hoofdzakelijk doordat in 2022 ontvangen NPO middelen nog niet zijn besteed (en qua richtlijnen als bate moeten worden toegerekend aan een volgend boekjaar waarin de middelen worden besteed).

De lasten zijn lager dan begroot door niet ingezette NPO middelen. Daarnaast is sprake van hogere kosten dan begroot voor arrangementssubsidies en doelgroepenvervoer.

Gezondheid

De opbrengsten zijn hoger dan begroot, doordat er een bijdrage is ontvangen vanuit ZonMW voor het project Grip op verwardheid en het project gezondheid en leefstijl van de GGD Twente en de bijdrage voor valpreventie vanuit Menzis. Deze baten zijn gerealiseerd, maar niet begroot.
De lasten zijn hoger dan begroot. Dit ontstaat doordat de afwikkeling van het GGiD (digitaal dossier van de jeugdgezondheidszorg) is stopgezet. Hiervoor zijn kosten gemaakt die niet zijn begroot.
Inzet voor streettriage is hoger dan begroot.
Het resterende verschil betreft een aantal kleine afwijkingen.

Maatschappelijke participatie

De lasten zijn € 38.000 hoger dan begroot. Dit betreft het saldo van een aantal onderdelen. De kosten voor nieuwkomers en inburgering zijn € 105.000 lager dan begroot doordat er in de tweede helft 2022 minder inburgeringstrajecten zijn geweest dan verwacht. De lasten voor de Wmo zijn € 45.000 lager dan begroot. Dit voordeel betreft hulpmiddelen en woningaanpassingen, waarvoor de kosten lager waren dan begroot. De lasten voor de Jeugdwet vallen € 170.000 hoger uit dan begroot. Dit verschil bestaat uit: een bijdrage aan jeugdhulpteams op speciaal onderwijs (€ 85.000) die niet is begroot, hogere kosten voor vergoeding kinderopvang (€ 30.000), uitvoeringskosten op gebied van ondersteuning en consultatie/diagnostiek die hoger zijn dan begroot (€ 55.000). In het voorliggend veld zijn de kosten voor mantelzorgondersteuning € 20.000 hoger dan begroot. Dit betreft het mantelzorgcompliment.

De baten zijn hoger dan geraamd vanwege een verrekening van voorgaande jaren van centrumgemeente Enschede voor beschermd wonen ter hoogte van € 300.000. Dit heeft te maken met onvoldoende kunnen uitbreiden van beschermd wonen plekken in de regio vanwege bezwaren van omwonenden.

Sport

De lasten zijn lager dan begroot doordat diverse onderhoudswerkzaamheden (planmatig en regulier onderhoud) in 2022 niet hebben plaatsgevonden. Dit zal in 2023 en verder worden uitgevoerd.
De baten zijn hoger dan begroot door afrekeningen met betrekking tot voorgaande jaren.

Veiligheid

Het voordeel van € 126.000 binnen het thema Veiligheid wordt gerealiseerd door de krapte op de arbeidsmarkt. Er zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor boa's welke niet ingezet konden worden vanwege de krapte op de arbeidsmarkt voor boa's.

Werk en inkomen

De lasten voor werk en inkomen zijn € 700.000 hoger dan begroot. Dit betreft € 1,2 miljoen aan lasten i.v.m. eenmalige energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen. Dit bedrag is door het Rijk gecompenseerd middels de algemene uitkering gemeentefonds (zie thema Middelen). Daarnaast zijn er in 2022 geen kosten gerealiseerd voor de aanpak energiearmoede (€ 400.000) en zijn de kosten voor uitvoering van Participatie lager dan begroot (€ 100.000).

De baten zijn € 400.000 lager dan begroot doordat de specifieke uitkering voor aanpak energiearmoede als baat wordt gerealiseerd zodra de daarmee samenhangende kosten zijn gerealiseerd. Daarnaast zijn de baten vanwege bijstand verlening aan zelfstandigen lager dan begroot.

5.2 Baten en lasten programma Duurzaam Borne

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Duurzaamheid	4.577	4.810	5.291	-481	N
Mobiliteit	2.211	2.219	2.700	-481	N
Omgeving	2.497	2.541	2.611	-70	N
Wonen	11.174	3.974	4.994	-1.021	N
Totaal lasten	**20.459**	**13.544**	**15.596**	**-2.053**	**N**
Baten:					
Duurzaamheid	4.601	4.749	5.561	813	V
Mobiliteit	26	26	526	500	V
Omgeving	29	29	153	124	V
Wonen	10.359	2.934	3.962	1.028	V
Totaal baten	**15.015**	**7.737**	**10.202**	**2.465**	**V**
Saldo PR2 Duurzaam Borne	**-5.444**	**-5.806**	**-5.394**	**412**	**V**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Duurzaamheid

Het Programma Energietransitie kende een deelbegroting van € 170.000 voor 2021. De bestedingen zijn in 2021 ruim € 90.000 onder deze begroting gebleven. De belangrijkste oorzaken voor deze onderbesteding waren: een langere benodigde aanlooptijd in het project om met wijkbewoners te werken aan een Wijk Uitvoeringsplan om Wensink-Zuid aardgasvrij te maken waardoor nog geen extern technisch advies ingehuurd kon worden en daarnaast het uitblijven van grootschalige duurzame opwek initiatieven, waar een budget voor het organiseren van omwonenden participatie voor beschikbaar was, omdat het Toetsingskader voor zonnevelden nog niet vastgesteld kon worden. Dit leidt tot een lager last van € 70.000, daarnaast zijn er voor € 19.000 extra subsidies binnen gehaald.

In 2022 is nog geen doorbelasting ontvangen vanuit Twence voor de bijdrage aan het haalbaarheidsonderzoek Regionaal Warmtenet (begroot op € 30.000).

Op 19 december 2022 heeft het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties de Regeling Reductie Energiegebruik-subsidie definitief voor Borne vastgesteld. Van het toegekende bedrag van € 539.600 is in totaal 330.982 Euro besteed. Het resterende bedrag van € 208.618 dient besteed te worden aan het bereiken van meer huishoudens. De niet begrote kosten RRE worden geheel gedekt door de subsidies.

Van te voren is het lastig in te schatten hoe hoog de saneringskosten met betrekking tot asbest zullen zijn, deze worden echter allemaal gedekt door subsidieontvangsten van de Provincie Overijssel. De saneringskosten waren € 295.000 groter dan begroot, dus de subsidieontvangsten ook.

Mobiliteit

Binnen het thema mobiliteit zijn er voor € 501.000 meer aan baten binnen gekomen, hier staan voor € 482.000 aan aanvullende lasten tegenover. Per saldo resteert er een voordeel van € 19.000.

Er is voor € 356.000 aan achterstallig onderhoud op het gebied van wegen weggewerkt. Tegenover dit nadeel aan de lastenkant staat eenzelfde voordeel aan de batenkant, doordat dit wordt onttrokken uit de voorziening achterstallig onderhoud. Door een ongeval op de Kluft is er daar voor € 73.000 aan schade gemaakt. Tegenover deze onvoorziene uitgave staat ook een schadevergoeding vanuit de verzekering.

De voorziening voor het achterstallig onderhoud op het gebied van wegen dient te worden geïndexeerd. Dit zorgt voor een incidenteel nadeel van € 200.000. Onderuitputting op het reguliere onderhoud van wegen zorgt voor een incidenteel voordeel van € 250.000

Op het gebied van verkeersveiligheid is er voor € 84.000 overschreden, dit wordt gecompenseerd door een subsidie inkomst van € 42.000. Het verschil wordt veroorzaakt door de aanschaf van een verkeersteller en door wat te doen aan de verkeersveiligheid op de Piepersveldweg.

De structurele inkomsten voor lichtreclame zijn € 20.000 hoger dan begroot. Voor gladheidsbestrijding is door de winter begin 2022 € 17.000 meer uitgegeven dan begroot.

Omgeving

Binnen het thema omgeving wordt een voordelig resultaat van per saldo € 54.000 gerealiseerd. Dit ontstaat doordat de hogere baten van € 124.000 de hogere lasten van € 72.000 compenseren. Deze hogere baten worden gerealiseerd doordat er meer anterieure overeenkomsten zijn afgesloten (€ 30.000), vanwege hogere bijdragen voor onderhoud en huren (€ 45.000) en vanwege een subsidie voor de Groene Poort (€ 18.000) en de vrijval voorziening voor het achterstallig onderhoud (€ 30.000). Tegenover deze laatste twee voordelen staan aan de lastenkant ook uitgaven, waardoor dit per saldo budgetneutraal is. De overige nadelen aan de lastenkant worden veroorzaakt door meerkosten voor het bestrijden van de eikenprocessierups (€ 29.000), het moeten betalen van een planschadevergoeding (€ 18.000). Onderuitputting op het structurele budget van de Groene Poort zorgt voor een voordeel van € 18.000.

Wonen

Binnen het thema wonen is er aan de batenkant voor € 621.000 meer aan omgevingsvergunningen binnen gekomen dan begroot. Het overige voordeel aan de batenkant en nadeel aan de lastenkant wordt veroorzaakt door de grondexploitaties. Deze worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

5.3 Baten en lasten programma Verbindend Borne

De ontwikkeling van de baten en lasten binnen dit programma zijn, onderverdeeld naar de onderliggende thema's, als volgt weer te geven:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Bestuur	1.302	1.395	1.475	-80	N
Dienstverlening	1.177	1.228	1.269	-41	N
Totaal lasten	**2.479**	**2.623**	**2.744**	**-121**	**N**
Baten:					
Bestuur	0	0	267	267	V
Dienstverlening	311	364	472	108	V
Totaal baten	**311**	**364**	**739**	**375**	**V**
Saldo PR3 Verbindend Borne	**-2.168**	**-2.260**	**-2.005**	**255**	**V**

In de onderdelen hierna zijn afzonderlijk de ontwikkelingen van elk thema gepresenteerd en zijn noemenswaardige verschillen tussen de realisatie en de begroting toegelicht.

Bestuur

Het nadeel van € 78.000 aan de lastenkant wordt voor het grootste gedeelte (€ 60.000) veroorzaakt door de wachtgelduitkeringen aan oud-wethouders. Deze is echter budgetneutraal, want hier staat een hogere onttrekking uit de voorziening wachtgeld tegenover. Dit zorgt voor een voordeel van € 60.000 aan de batenkant.

Diverse kleine nadelen zorgen voor het resterende verschil van € 18.000. Het resterende voordeel van € 206.000 wordt veroorzaakt door een hogere rekenrente voor de Algemene pensioenwet voor politieke ambtsdragers (Appa).

Dienstverlening

Na het afschalen van de coronamaatregelen in het voorjaar steeg de verkoop van reisdocumenten. Dit heeft geleid tot extra baten voor een bedrag van € 38.000. De leges grafrechten laten een voordeel zien van € 70.000. Het voordeel is ontstaan door een na-ijleffect op de omzetting van algemene graven in koopgraven twintig jaar geleden. Deze twintig jarige graven liepen in 2022 af en zijn opnieuw verkocht aan de rechthebbenden voor tien jaar in 2022.

Borne Algemeen

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Bedrijfsvoering	7.268	8.679	8.722	-43	N
Middelen	3.840	12.678	10.763	1.915	V
Vastgoed	429	1.112	762	350	V
Totaal lasten	**11.537**	**22.469**	**20.247**	**2.222**	**V**
Baten:					
Bedrijfsvoering	56	84	196	112	V
Middelen	46.795	62.232	64.590	2.359	V
Vastgoed	118	118	184	66	V
Totaal baten	**46.968**	**62.433**	**64.970**	**2.538**	**V**
Saldo PR4 Borne Algemeen	**35.431**	**39.964**	**44.723**	**4.760**	**V**

Bedrijfsvoering

De lasten zijn hoger dan begroot door een dotatie aan de voorziening verlofsaldi. De baten zijn hoger dan begroot door de opbrengsten vanuit detachering en UWV-uitkeringen.

Middelen

Per saldo is het voordeel binnen het thema middelen € 4.274.000. Dit positieve saldo kan als volgt worden verklaard:

- De onderuitputting op de Oekraïne middelen bedraagt € 2.476.000 (en hogere baat van € 318.000 en lagere lasten van € 2.158).
- De septembercirculaire 2022 en decembercirculaire 2022 zijn niet vertaald naar de begroting 2022. Per saldo een voordeel ten opzichte van de begroting van € 2.350.000. In deze middelen zit voor ongeveer € 1.700.000 aan energietoeslag. Hiervan is ongeveer € 1.200.000 uitgegeven binnen het programma Solidair Borne.
- Per 1 januari 2022 zijn de fiscale regels voor de verliesverrekeningen landelijk veranderd. Deze wijziging zorgt ervoor dat er eerder Vennootschapsbelasting betaald dient te worden. De uitbreiding van het aantal woningen in de Bornsche maten leidt tot een groter fiscaal voordeel. Dit zorgt voor een nadeel van € 770.000 aan Vpb.
- Het restantsaldo op de stelposten, coronamiddelen, post onvoorzien en algemene middelen is € 643.000. Hiervan wordt een deel via de resultaatbestemming ingezet in 2023.
- Er is minder onttrokken aan de bestemmingsreserves dan begroot. Dit zorgt voor een nadeel van € 595.000 binnen het thema middelen. Dit wordt veroorzaakt doordat er minder groot onderhoud is gepleegd dan begroot. Zie hiervoor het thema vastgoed. Hier staan ook voor eenzelfde bedrag aan lagere onderhoudslasten tegenover binnen de overige programma's en thema's.
- De opbrengsten voor dividend en rente zijn € 231.000 hoger uitgevallen dan begroot. Hier staan ook rentenadelen tegenover van € 50.000.
- De OZB opbrengst was € 116.000 hoger dan begroot. Doordat er meer bezwaar is gemaakt bij het GBT staan hier ook voor € 60.000 aan hogere proceskosten tegenover.
- Het restantverschil van ongeveer € 60.000 wordt verklaard door diverse kleine nadelen.

Vastgoed

Er is in 2022 ruim ingezet op de inkomsten, met name het inzichtelijk krijgen en het opzetten van inkomsten heeft prioriteit gehad. Er is € 40.000 geïnvesteerd die tot structureel hogere inkomsten hebben geleid. De structurele inkomsten komen neer op ongeveer € 60.000 per jaar. De sloop van de gymzaal aan de Woolderweg heeft onvoorzien tot hogere kosten van € 20.000 geleid.

Voor Maria Mediatrix (Bornerbroeksestraat 103) is vanuit 2021 circa € 585.000 aan budget overgeheveld naar 2022. Dit om de toekomstperspectieven van de locatie een nadere vorm te kunnen geven. Door de Russische invasie in Oekraïne is echter de invulling op zeer korte termijn ingrijpend veranderd. Toch is er tussentijd gekozen om een adviesrapport voor de toekomstplannen op te stellen, hieruit is een intentieovereenkomst met de potentiële nieuwe eigenaar uit voortgevloeid. De kosten voor het opstellen van het adviesrapport en het sluiten van de intentieovereenkomst heeft € 175.000 gekost. Hierdoor blijft € 410.000 aan beschikbaar budget over. Onder planologisch voorbehoud, komt hier in de toekomst nog een opbrengst op.

6. Incidentele baten en lasten

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN (* € 1.000)			
Baten/Lasten	**Programma**	**Onderwerp**	**Realisatie 2022**
Lasten	**Programma 1: Solidair Borne**		
	Thema Cultuur en Vrije Tijd	Digitalisering Oud Archief	40
	Thema Economie	Grondexploitatie De Veldkamp	310
	Thema Educatie	Voorbereidingskrediet 't Wooldrik (deel onderwijs)	320
		Swim to Play	30
	Thema Sport	Voorbereidingskrediet 't Wooldrik (deel sport)	965
		Sportbedrijf	55
		Afboeken boekwaarde fase 2 sporthal	402
	Thema Maatschappelijke participatie	Vrijwilligerswerk	50
	Thema Veiligheid	BOA's	30
	Thema Werk en Inkomen	Energietoeslag	1.201
	Programma 2 Duurzaam Borne		
	Thema Duurzaamheid	Voorziening riolering	62
		Bodemsanering	850
	Thema Mobiliteit	Toevoeging voorziening onderhoud kapitaalgoederen	200
		Achterstallig onderhoud wegen	180
	Thema Wonen	Omgevingswet	460
		Grondexploitaties	587
	Programma 3 Verbindend Borne		
	Thema Bestuur	Griffie	31
	Thema Dienstverlening	Ruimen graven	50
	Programma 4 Borne Algemeen		
	Thema Bedrijfsvoering	Wet open overheid	25
		Programma Sociaal Domein	60
		Cybersecurity	75
		iFinanciën/LIAS doorontwikkeling	125
		Voorziening verlofsaldo	62
	Thema Middelen	Opvang vluchtelingen Oekraïne	4.650
		Opvang statushouders	20
		Toevoegingen aan reserves	4.277
		VPB	770
	Thema Vastgoed	Sloop voorm. Twickel	65
Totaal lasten			**15.952**

Baten/Lasten	Programma	Onderwerp	Realisatie 2022
Baten	**Programma 1: Solidair Borne**		
	Thema Gezondheid	Preventieakkoord	50
	Thema Maatschappelijke participatie	Nagekomen opbrengst beschermd wonen	299
	Thema Sport	Nagekomen opbrengsten	146
	Programma 2: Duurzaam Borne		
	Thema Duurzaamheid	Snippergroen	15
		Onttrekking voorziening reiniging	465
		Bodemsanering	754
		RRE Subsidies	217
		Onttrekking voorziening onderhoud kapitaalgoederen	30
		Onderhoudsbijdragen	80
	Thema Mobiliteit	Onttrekking voorziening onderhoud kapitaalgoederen	357
		Verzekeringsgelden	73
		Subsidies verkeersveiligheid	43
	Thema Wonen	Grondexploitaties	55
		Omgevingsvergunningen	621
	Programma 3: Verbindend Borne		
	Thema Bestuur	Voorziening APPA	206
		Voorziening oud wethouders	61
	Thema Dienstverlening	Omzetting koopgraven	108
	Programma 4 Borne Algemeen		
	Thema Bedrijfsvoering	UWV uitkeringen	172
	Thema Middelen	Opvang vluchtelingen Oekraïne	7.418
		Onttrekkingen uit reserves	5.200
		Dividend	231
		Nagkomen opbrengst	195
Totaal Baten			**16.796**
Saldo van baten en lasten			**-844**

De incidentele lasten bedragen € 16 miljoen en de incidente baten € 16,8 miljoen. Dit betekent een incidenteel voordelig saldo van € 0,8 miljoen. De aanname dat het verschil tussen het voordelige jaarrekeningresultaat van € 4,2 miljoen en € 0,8 miljoen aan voordelig incidenteel saldo, zijnde € 3,4 miljoen, dus structureel is gaat niet op.

De algemene uitkering van het gemeentefonds is naar aard structureel. Dat er binnen het gemeentefonds door het Rijk tijdelijk incidentele middelen zijn toegevoegd verandert de structurele aard niet. Dit is de reden waarom bijvoorbeeld de middelen voor de Energietoeslag niet aan de batenkant als incidenteel zijn opgenomen. Hierdoor verandert het beeld aanzienlijk. Zouden we deze middelen wel opnemen verandert ook het kengetal voor structurele exploitatieruimte in de paragraaf weerstandsvermogen van 3% structurele exploitatieruimte naar 1% structurele exploitatieruimte.

7. Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Incidentele en structurele mutaties reserves			Toevoegingen				Onttrekkingen			
Reserve	**Resultaatbestemming 2021**	**I/S**	**Rente**	**I/S**	**Overig**	**I/S**	**Afschrijving**	**I/S**	**Overig**	**I/S**
Algemene reserve	-3.082.000	I			2.002.661	I			160.000	I
Reserve beleidsontwikkeling	14.533.179	I							915.500	I
Algemene reserve grondexploitatie	-1.136.214	I								
Reserve gezondheidscentrum			27.633	S					23.710	S
									48.000	I
Reserve verplichtingen exploitatie									77.500	I
Reserve verplichtingen kapitaallasten							305.264	S		
							216.101	I		
Reserve budgetoverheveling	448.000	I			1.470.000	I			3.508.000	I
Reserve onderhoud vastgoed					205.000	I			16.860	I
Reserve Programma Organisatie									243.000	I
Reserve decentralisaties sociaal domein										
Reserve Totaalvisie										
Reserve Bomenplan					200.000	I			15.000	I
Reserve Noodfonds					400.000	I				

8. Informatie Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Borne van toepassing zijnde regelgeving: Het algemeen WNT-maximum.

bedragen x € 1	E.S.I. ter Koele	G.J. Rozendom	M. Hollander	S.F. Morsink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12		13/6 - 31/12	1/1/ - 9/1
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	0,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja		Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.764		46.359	7.375
Beloningen betaalbaar op termijn	16.549		6.927	312
Subtotaal	*124.313*		*53.286*	*7.687*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000		119.540	5.326
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	**124.313**	**0**	**53.286**	**7.687**
Het bedrag van de overschrijding en de reden				2.361
waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	De overschrijding betreft de uitbetaling van verlofsaldi met betrekking tot bovenwettelijk verlof (78 uur), IKB (96 uur) en wettelijk verlof (40 uur). De afwikkeling van deze verlofsaldi wordt toegerekend aan het jaar waarin de rechten zijn opgebouwd. Derhalve is de overschrijding in 2022 toegestaan.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2021

bedragen x € 1	E.S.I. ter Koele	G.J. Rozendom	M. Hollander	S.F. Morsink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 30/04		1/1/ - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00		1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja		Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102.990	39.513		83.960
Beloningen betaalbaar op termijn	19.301	6.371		14.942
Subtotaal	*122.291*	*45.884*		*98.902*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	68.712		209.000
Totale bezoldiging	**122.291**	**45.884**		**98.902**

bedragen x € 1	S. Heerdink	
Functiegegevens	Raadsgriffier	
Kalenderjaar	**2022**	**2021**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	10/1 t/m 12/7	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7	
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	820	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 206	€ 199
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 193.300	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 168.920	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode		
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 94.243	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	
Bezoldiging	€ 94.243	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	

9. Begrotingsrechtmatigheid

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	Begroot	Werkelijk	Verschil		
1. Solidair Borne	40.821.429	41.792.986	-971.539 (N)	Thema Werk en Inkomen (850k)	Zie hieronder
2. Duurzaam Borne	13.543.569	15.596.324	-2.052.755 (N)	Thema Wonen (1.021k), Thema Duurzaamheid (480k), Thema Mobiliteit (481k)	Zie hieronder
3. Verbindend Borne	2.623.229	2.744.162	-120.933 (N)	Thema Bestuur (80k)	Zie hieronder
4. Borne Algemeen	22.468.932	20.246.849	2.222.083 (V)	n.v.t.	Zie hieronder
Totaal	79.457.159	80.380.303	-923.144 (N)		Zie hieronder

In bovenstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's (overschrijding op lasten) met daarbij de verklaringen in hoeverre de afwijking past in het door de raad geformuleerde beleid. Overschrijdingen van € 100.000 of meer zijn in de tabel per thema toegelicht. Voor een nadere uitleg van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de programmarekening.

Conclusie begrotingsrechtmatigheid

Bij het beoordelen van de analyse van de begrotingsoverschrijding per programma is vastgesteld dat deze begrotingsoverschrijdingen binnen de beleidskaders van de gemeenteraad vallen en niet meetellen in de oordeelsvorming van de jaarrekening.

*Voor de toelichtingen wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

10. Bijlagen

10.1 SiSa bijlage bij de jaarrekening

Jaarlijks dient middels een bijlage bij de jaarrekening verantwoording te worden afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. De verantwoording over de besteding van dit geld verloopt via de zgn. SiSa-systematiek; '*single information, single audit*'. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole met het doel om de verantwoording- en controlelasten verminderen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 0	Ja	€ 0	€ 0	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.950.600	€ 1.917.300	-€ 2.872.546	€ 350.768	€ 0	€ 0
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 0	€ 4.346.122	€ 5.012.289	Nee	

FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	39	0	0	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 0	€ 14.820	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 0	

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 1.919	Nee				

BZK	**C85**	**Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen** Gemeenten		Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C85/01*	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85/02*	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft *Aard controle n.v.t* *Indicator: C85/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C85/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C85/05*	
			1	Stimuleringsregeling flex- en transofrmatiewoningen	0	0	€ 0	€ 72.000	
				Kopie projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C85/06*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator:C85/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85/08*			
			1	*Stimuleringsregeling flex- en transofrmatiewoningen*	Ja	Nee			
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
				€ 0	€ 0	€ 103.126	-€ 49.539	€ 161.074	
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
			1						
			2						
			100						

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 0	€ 0	€ 4.375	€ 0	€ 202.104	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 137.500	€ 293.470	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
		1	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur i	Ja	1	Herinrichting Europastraat		

IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/03*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/04*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	119381	119381	€ 0	€ 0	Ja
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2020/195119	Ja			
IenW	E49B	**Bodemsanering Asbest Overijssel (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E49B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/03*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/05*	
			030004 Provincie Overijssel	€ 754.200	€ 1.124.674	Ja	Ja	
IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
			1 321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)/aantal in	Nee	1	Aanleg vrijliggend fietspad Oonksweg		

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 3.518.784	€ 38.627	€ 293.601	€ 3.087	€ 35.628	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 137.463	€ 12.950	€ 0	€ 632.892	€ 3.704	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b. Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 3.405	€ 64.986	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.734	€ 53.913	€ 3.140
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 217	€ 11.384	€ 1.005
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 2.642	€ 14.233	€ 741
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	-€ 926	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	-€ 1.613	€ 1.693	€ 95
			6	Totaal	€ 0	€ 0	-€ 3.664	€ 81.223	€ 4.981
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0			

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	0	0	0

				Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wor		€ 70.776	€ 147.472	Ja

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 3.273	€ 20.315	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 210.794	€ 361.730					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Kunstgrasveld (krediet 70575)	€ 103.893	€ 103.893	€ 0	€ 0		
		2	Kunstgrasveld (krediet 70592)	€ 69.019	€ 69.019	€ 0	€ 0		
		3	Mengpercentage BTW	€ 28.200	€ 0	€ 0	€ 28.200		
		4	Exploitatiekosten taakveld 5.1	€ 12.424	€ 0	€ 0	€ 12.424		
		5	Exploitatiekosten taakveld 5.2	€ 148.194	€ 0	€ 0	€ 148.194		

VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*	
		1	1042556	€ 37.717	€ 0	€ 54.655	€ 12.664	€ 72.834	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
		1	1042556	Nee					

VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*				
			€ 26.210	Ja	Nee				
VWS	**H16**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**	Betreft jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/01*	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/02*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle R* *Indicator: H16/03*				
		1	2020	n.v.t.	€ 0				
		2	2021	SPUKUZ21R2243	€ 110.083				
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/05*	Besteding (jaar T) per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/06*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H16/07*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H16/08*	Betreft jaar? *Aard controle R* *Indicator: H16/09*	
		1	Laco	€ 141.596	-€ 31.513	€ 110.083	€ 31.513	2021	

10.2 Overzicht baten en lasten per taakveld

(* €1.000)	Saldo	Saldo	Rekening 2022			Verschil
Taakveld	primitief	actueel	Baten	Lasten	Saldo	saldo
0. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	-1.302	-1.395	267	1.475	-1.208	187
0.10 Mutaties reserves	-16	1.819	5.529	4.305	1.224	-595
0.2 Burgerzaken	-738	-737	279	990	-711	26
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-212	-907	641	1.052	-411	496
0.4 Overhead	-7.212	-8.595	196	8.722	-8.526	69
0.5 Treasury	1.081	1.002	1.540	360	1.179	177
0.61 OZB woningen	4.487	4.486	4.807	296	4.511	25
0.62 OZB niet-woningen	2.415	2.415	2.478	39	2.439	24
0.64 Belastingen overig	136	-34	0	33	-33	1
0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitk. GF	36.638	40.258	42.622	17	42.605	2.347
0.8 Overige baten en lasten	-1.786	-393	7.614	4.942	2.672	3.065
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	770	-770	-770
Totaal hoofdtaakveld	**33.491**	**37.919**	**65.974**	**23.002**	**42.972**	**5.052**
1. Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.490	-1.491	0	1.480	-1.480	10
1.2 Openbare orde en veiligheid	-313	-441	3	328	-325	116
Totaal hoofdtaakveld	**-1.803**	**-1.931**	**3**	**1.808**	**-1.805**	**126**
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	-2.141	-2.139	516	2.601	-2.085	54
2.2 Parkeren	-226	-232	10	256	-246	-15
Totaal hoofdtaakveld	**-2.367**	**-2.371**	**526**	**2.858**	**-2.332**	**39**
3. Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	-88	-88	0	87	-87	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-60	-60	808	1.151	-343	-283
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-211	-230	22	270	-247	-17
3.4 Economische promotie	-12	-12	6	20	-15	-2
Totaal hoofdtaakveld	**-370**	**-390**	**836**	**1.529**	**-693**	**-303**
4. Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	-244	-368	11	384	-373	-6
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.051	-1.434	179	1.629	-1.450	-16
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-679	-693	116	879	-763	-70

Totaal hoofdtaakveld	**-1.973**	**-2.495**	**306**	**2.892**	**-2.586**	**-92**
5. Sport, cultuur en Recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	-186	-438	306	656	-350	88
5.2 Sportaccommodaties	-1.365	-2.651	1.127	3.876	-2.749	-97
5.3 Cult.presentatie, -prod. en -partic.	-714	-682	2	688	-686	-4
5.4 Musea	-52	-52	0	53	-53	-1
5.5 Cultureel erfgoed	-70	-142	2	121	-119	23
5.6 Media	-441	-437	0	412	-412	25
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr	-2.245	-2.279	110	2.346	-2.235	44
Totaal hoofdtaakveld	**-5.073**	**-6.681**	**1.546**	**8.150**	**-6.603**	**77**
6. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.320	-1.433	206	1.574	-1.368	65
6.3 Inkomensregelingen	-2.175	-2.253	4.727	8.323	-3.596	-1.344
6.4 Begeleide participatie	-2.445	-2.603	0	2.618	-2.618	-14
6.5 Arbeidsparticipatie	-161	-330	0	304	-304	26
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-1.236	-1.152	10	1.005	-994	157
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-4.947	-5.640	222	5.959	-5.737	-97
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-6.922	-5.877	35	6.014	-5.979	-103
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-107	-110	299	120	179	289
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-586	-2.294	91	2.417	-2.326	-32
Totaal hoofdtaakveld	**-19.897**	**-21.690**	**5.590**	**28.333**	**-22.743**	**-1.053**
7. Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	-1.002	-1.030	66	1.124	-1.058	-28
7.2 Riolering	420	413	1.934	1.332	603	189
7.3 Afval	640	636	2.634	2.036	598	-38
7.4 Milieubeheer	-757	-835	978	1.652	-674	161
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-128	-128	193	279	-87	42
Totaal hoofdtaakveld	**-827**	**-944**	**5.805**	**6.422**	**-618**	**326**
8. Volkshuisv. RO en std. vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	-320	-331	58	380	-322	10
8.2 Grondexpl (niet-bedrijventerreine	0	0	2.885	3.494	-609	-609
8.3 Wonen en bouwen	-860	-1.087	1.072	1.513	-441	647
Totaal hoofdtaakveld	**-1.180**	**-1.419**	**4.015**	**5.387**	**-1.371**	**48**
Totaal	**0**	**0**	**84.601**	**80.380**	**4.221**	**4.221**

11 Controleverklaring

Deel C.: Overig

1 Basisgegevens Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

1. EUREGIO	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
Openbaar belang	Om te komen tot één verzorgingsgebied, zet de EUREGIO zich in voor het wegnemen van grensgerelateerde barrières en ondersteunt 'grensburgers', bedrijven, organisaties en gemeenten om te profiteren van de kansen die de grenssituatie biedt. De activiteiten van EUREGIO zijn onder meer: - Sociaal-culturele en sociaal-economische samenwerking. - Vervullen van de ombudsfunctie. - Omzetten van INTERREG-gelden (Europese subsidies) in concrete projecten. - Ontwikkelen van grensoverschrijdende mobiliteit. Prioritaire gebieden van samenwerking in de EUREGIO zijn (1) Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling, (2) Economie en (3) Maatschappelijke Ontwikkeling. De EUREGIO is draaischijf, platform en spreekbuis.
Deelnemende partijen	123 gemeenten: 25 Nederlandse en 98 Duitse gemeenten/steden, die deels indirect lid zijn via de 6 deelnemende (Land-)Kreise. Er zijn ook 2 (Nederlandse) waterschappen aangesloten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Twee leden en twee plaatsvervangende leden in het AB; twee leden in de EUREGIO-raad.

2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	
Programma	Borne Algemeen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: De gemeente is open over inkomsten en uitgaven zodat het bestuur kan sturen en verantwoording kan afleggen aan de samenleving. Met het oog op beperking van de lastendruk, is het wel van belang dat het GBT een efficiënte uitvoeringsorganisatie is en blijft.
Openbaar belang	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Deelnemende partijen	Het GBT wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het Algemeen Bestuur (AB). Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.

3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben makkelijk toegang tot gemeentelijke diensten, informatie en voorzieningen.
Openbaar belang	Het stichten en exploiteren van één of meer crematoria en ervoor zorgdragen dat de kwaliteit gehandhaafd blijft op minimaal het huidige niveau. Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) is opgericht om de inwoners een keuzemogelijkheid te bieden tussen begraven en cremeren. Het is geen wettelijke taak, maar het aanbieden van deze voorziening kan wel als publieke taak kunnen worden beschouwd.
Deelnemende partijen	In de gemeenschappelijke regeling OLCT nemen 13 gemeenten in Twente en de Achterhoek deel; Almelo, Berkelland, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen, Wierden en Winterswijk.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het AB. Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.

4. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Aanbieden van voldoende kwalitatief hoogwaardige werklocaties.
Openbaar belang	Ontwikkeling grootschalig bedrijventerrein ten behoeve van de (boven)regionale vraag naar kavels voor bedrijven die veel ruimte vragen om op deze wijze de Twentse economische structuur te versterken.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel, gemeente Almelo, gemeente Enschede, gemeente Hengelo (ieder 23%) en gemeente Borne (8%).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.

5. Samen Twente	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
Openbaar belang	Behartiging van de volgende belangen: a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Sociaaleconomische structuurversterking; d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging.
Deelnemende partijen	Gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hellendoorn, Hengelo, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Sturing door geannoteerde agenda te bespreken in college van B en W. Stemverhouding in algemeen bestuur: - Aantal stemmen op basis van inwoneraantal voor: begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal. - 1 Stem per deelnemer voor overige onderwerpen.

6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. Met het Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB) wordt jaarlijks een prestatiecontract gesloten over het inzetten van trajecten om personen met afstand tot de arbeidsmarkt te ontwikkelen naar waardevolle werknemers.
Openbaar belang	De personen met afstand tot de arbeidsmarkt worden met de inzet van ontwikkeltrajecten en via werken & leren waardevolle werknemers naar een duurzame en zo regulier mogelijke baan geleid, passend bij hun talenten. Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan de oude WSW-regeling en het Nieuw Beschut werken.
Deelnemende partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	SWB is een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam). Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.

7. Stadsbank Oost Nederland	
Programma	Solidair Borne - Werk en inkomen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. De Stadsbank Oost Nederland behartigt het belang schuldhulpverlening aan burgers. In het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 is de gemeentelijke visie geformuleerd naast het beleidskader en de uitgangspunten. Het beleidsplan is de leidraad voor de Stadsbank voor de uitvoering van haar taken voor de gemeente Borne.
Openbaar belang	Schuldhulpverlening aan burgers.
Partijen	22 aangesloten gemeenten uit Overijssel en Gelderland.
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Het bestuur komt twee tot vier maal per jaar bij elkaar. Sturing vindt vooral plaats op het gebied van begroting en jaarrekening, maar ook bij het vaststellen van besluiten, verordeningen, het productenboek en andere bank brede aangelegenheden.

8. Veiligheidsregio Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners wonen en leven in een veilige leefomgeving. Samen met de veiligheidsregio Twente worden - middels een adequate crisisorganisatie en zelfredzame inwoners - schadelijke gevolgen bij incidenten, rampen en crisis zo veel mogelijk beperkt.
Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Deelnemende partijen	14 Twentse gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	1 Lid AB. Sturing door geannoteerde agenda VRT te bespreken met portefeuillehouder en/of gemeenteraad. Elk lid van het AB beschikt in de vergadering over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het AB over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt.

9. Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. De uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente draagt vanuit haar visie en missie bij aan de doelen: werken aan werk waar het kan, zorg waar het moet en altijd gericht op participatie.
Openbaar belang	De beperkte gemeenschappelijke regeling is een samenwerking tussen de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen op het volledige domein van sociale zaken.
Partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De gemeenschappelijke regeling is gebaseerd op de lichte variant centrumgemeente constructie. Periodiek vindt er bestuurlijk overleg plaats tussen de wethouders sociale zaken van de gemeenten.

10. Omgevingsdienst Twente	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	De Omgevingsdienst Twente (ODT) is sinds 1 januari 2019 operationeel. Het ODT houdt zich bezig met de uitvoering van de volgende (milieubrede) taken (variant 4): - taakveld Vergunningen; - taakveld Toezicht & Handhaving; - taakveld Specialismen (juridisch, bodem, sloop / asbest en externe advisering); - landelijke en regionale projecten. In 2019 lag voor het ODT de focus op het vormgegeven van een professionele en klantgerichte uitvoeringsorganisatie, overeenkomstig met gemaakte afspraken. Aandacht is besteed aan het inrichten, aanpassen en beschrijven van de werkprocessen, het aantrekken van personeel en de overgang naar een nieuw IT-systeem. In de loop van het jaar werd duidelijk dat er achterstanden ontstonden in de op te leveren producten voor de taakvelden Vergunningen en Toezicht & Handhaving. Deels als gevolg van de opstartproblemen die horen bij een nieuwe organisatie (overgang van fysieke naar digitale dossiers, het implementeren van een nieuw zaaksysteem (ODIE) en het realiseren van een volledige werknemersbezetting) en deels als gevolg de landelijke regelgeving rond Programma Aanpak Stikstof. Hierover hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen ODT en de partners. Tot grote (milieu)risico's heeft dit niet geleid.
Openbaar belang	Een veilige, gezonde omgeving voor alle inwoners in het werkgebied.
Partijen	De 14 Twentse gemeenten en de Provincie Overijssel.

Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente in het AB.

Vennootschappen en coöperaties

1. Cogas NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De deelneming is historisch gegroeid uit gemeentelijke gasbedrijven. Oorspronkelijk doel was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn optimale instandhouding, netbeheer en leveringszekerheid belangrijke pijlers. Ook het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen wordt steeds belangrijker.
Openbaar belang	Cogas NV is de regionale netbeheerder in grote delen van Twente en verzorgt de ontwikkeling, aanleg, onderhoud en beheer van energienetwerken (gas en elektriciteit). Een stabiele energievoorziening dient het publieke belang. Het doel is een betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en publieksgericht energienetwerk. Cogas heeft een strategische visie 2017-2021 vastgesteld waarin de nadruk wordt gelegd op de kerntaak en van daaruit de bestaande netwerken beheren en nieuwe netwerken aanleggen met het doel de energietransitie proactief te faciliteren om zo een bijdrage te leveren aan de duurzame ambities van de aandeelhouders, klanten en andere belanghebbenden in de regio. Kernwaarden van Cogas hierbij zijn veilig, betrouwbaar, betaalbaar, regionaal verankerd en efficiënte organisatie.
Deelnemende partijen	De gemeenten Almelo, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	In het bestuur en de Raad van Commissarissen zit geen vertegenwoordiging van de gemeenten. De gemeenten hebben invloed via het aandeelhouderschap. De aandeelhoudersrol is geregeld in de statuten van de Cogas en het Deelnemingsstatuut (per 1 maart 2014 van kracht). Het college vertegenwoordigt Borne in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

2. Enexis Holding NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren. Deze deelneming komt historisch voor uit de IJsselcentrale in Hengelo en diverse fusies (Essent) en splitsing van het leverings- en netwerkbedrijf.
Openbaar belang	Enexis is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud, het beheer en de ontwikkeling van de energietransport- en distributienetten in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Als netbeheerder is Enexis verantwoordelijk voor de goede en veilige energievoorziening voor ongeveer 2,7 miljoen huishoudens en bedrijven. Enexis onderkent het grote maatschappelijke belang van de energievoorziening. Enexis heeft dit als uitgangspunt genomen bij de vaststelling van de visie, missie en kernwaarden.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn 6 provincies (74% van de aandelen) en 121 gemeenten (26% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

3. NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Programma	Borne Algemeen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Het versterken van de financiële positie van Borne, terughoudend bij verhoging lastendruk.
Openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Door gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50% van de aandelen) en de gemeenten (50% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

4. Twence Holding BV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Twence komt voort uit het gezamenlijke belang van gemeenten op gebied van afvalverwerking. Doel van Twence is het op milieuverantwoordelijke wijze verwerken van afval, herwinnen van secundaire grondstoffen en het leveren van energie. Ook wil Twence een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten.
Openbaar belang	Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen. Het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Deelnemende partijen	De 14 Twentse gemeenten en gemeente Berkelland zijn aandeelhouder van Twence. Daarnaast heeft Noord Groningen nog een klein aandeel en had Attero nog een aandeel dat verkocht is aan een private partij.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

5. Twente Milieu NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimten en de doelmatige inzameling van (huishoudelijk) afval.
Openbaar belang	In opdracht van de gemeente Borne voert Twente Milieu de taken uit op het gebied van afvalinzameling en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De doelen hierbij zijn: - Een bijdrage leveren aan een duurzame, schone en fraaie fysieke leefomgeving. - Milieuhygiënisch inzamelen en distribueren van afval. - Constructief bijdragen aan gemeentelijk milieubeleid op het gebied van afvalscheiding.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn de gemeenten Borne, Almelo, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA. Ter voorbereiding van de AVA wordt er een ambtelijk vooroverleg gehouden. Op operationeel niveau vindt sturing plaats op de geleverde (beeld)kwaliteit. De gemeenteraad wordt met ingang van 2016 jaarlijks door middel van een monitor op de hoogte gehouden van de resultaten van Twente Milieu op hoofdlijnen. Dit betreft klantwaarde, kwaliteit en kosten.

6. Vitens NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Deelneming is historisch gegroeid vanuit WMO (Waterleiding Maatschappij Overijssel).
Openbaar belang	Het doel van Vitens dient een openbaar belang: op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid).
Deelnemende partijen	4 Provincies en 106 gemeenten in het verzorgingsgebied van Overijssel, Gelderland, Friesland, Utrecht, Flevoland.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

7. Wadinko NV	
Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Deze deelneming is historisch gegroeid. De gemeente Borne was aandeelhouder in het drinkwaterbedrijf WMO. Binnen de WMO is Wavin en Wadinko ontstaan. Wavin is verkocht. De opdracht voor Wadinko is als volgt geformuleerd: - Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijvigheid in het verzorgingsgebied van de voormalige WMO door te participeren in het risicodragend vermogen van ondernemingen; - Bijdragen aan de versterking van de economische structuur in het werkgebied, met bijzondere aandacht voor de werkgelegenheid op langere termijn; - Het bevorderen van onderlinge samenwerking tussen ondernemingen waarin wordt deelgenomen, en tussen deze ondernemingen en andere bedrijven en instellingen; - Het stimuleren en laten uitvoeren van kansrijke (bedrijfs)-initiatieven die bijdragen aan gewenste economische en sociale ontwikkelingen in het werkgebied; - Het in stand houden en redelijk laten renderen van het aan Wadinko ter beschikking gestelde vermogen.
Openbaar belang	Bevordering van bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en gemeenten uit de provincies Drenthe, Flevoland en Overijssel.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

Basisgegevens Verbonden partijen

1. Stichting Beheer Dierenpark Borne	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners leven in een schone, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De dierenparken leveren een bijdrage aan mogelijkheden voor passieve recreatie in het dorp. Zowel het groen als de aanwezige dieren dragen hier aan bij.
Openbaar belang	Bevorderen leefbaarheid en educatie, met inzet van buurtparticipatie.
Deelnemende partijen	Gemeente Borne.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Borne neemt deel in stichting met een jaarlijkse bijdrage voor instandhouding van het dierenpark aan de Spechtstraat en het bokkenparkje aan de Van Deinsestraat. Het stichtingsbestuur vergadert enkele malen per jaar. Vanuit de wijken Vogelbuurt en Oldhof worden hand- en spandiensten verricht. De dagelijkse verzorging is door de stichting uitbesteed aan een beheerder.

2 Verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Waarde	Periode
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,9	2021
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	5,1	2021
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	352,0	
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	35%	2021
5.	Overhead	% van totale lasten	11%	
6.	*Verwijzingen Halt*	*Aantal per 10.000 jongeren*	35,0	2022
7.	*Vervallen*			
	Alle diefstallen	*Totaal geregistreerde diefstallen*	320,0	2022
8.	*Winkeldiefstallen*	*Totaal geregistreerde winkeldiefstallen*	15,0	2022
10.	*Diefstallen uit woning*	*Totaal geregistreerde diefstallen uit woningen*	20,0	2022
	Alle misdrijven	*Totaal geregistreerde misdrijven*	795,0	2022
9.	*Gewelds- en seksuele misdrijven*	*Totaal geregistreerde gewelds- en seksuele*	65,0	2022
11.	*Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)*	*Totaal geregistreerde vernielingen en beschadigingen*	75,0	2020
12.	*Vervallen*			
13.	*Vervallen*			
14.	*Functiemenging (verhouding banen-woningen)*	*%*	41,9	2021
15.	*Vervallen*			
16.	*Vestigingen (van bedrijven)*	*Totaal geregistreerde vestigingen*	2010,0	2021
17.	*Absoluut verzuim*	*Aantal Hengelo + Borne*	0,0	2020-2021
18.	*Relatief verzuim*	*Aantal Hengelo + Borne*	241,0	2020-2021
19.	*Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)*	*% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs*		
	Wekelijkse sporters	*%*	51,9	2020
20.	*Niet-sporters*	*%*		
21.	*Banen*	*Aantal banen (fulltimers, partimers en uitzendkrachten) in de leeftijd 15 – 64 jaar*	7280,0	2020
22.	*Jongeren met een delict voor de rechter*	*% 12 t/m 21 jarigen*	1,0	
23.	*Kinderen in uitkeringsgezin*	*% kinderen tot 18 jaar*	2,8	2020
24.	*Netto arbeidsparticipatie*	*% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking*	71,4	2020
25.	*Vervallen*			
26.	*Werkloze jongeren*	*% 16 t/m 22 jarigen*	2,8	2018
27.	*Personen met een bijstandsuitkering*	*Aantal per 10.000 inwoners*	251,0	2021

28.	*Lopende re-integratievoorzieningen*	*Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar*	7,1	2e kwartaal 2022
29.	*Jongeren met jeugdzorg*	*% van alle jongeren tot 23 jaar*	7,4	1e helft 2022
30.	*Jongeren met jeugdbescherming*	*% van alle jongeren tot 18 jaar*	0,9	1e helft 2021
31.	*Jongeren met jeugdreclassering*	*% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar*	0,0	2021
32.	*Cliënten met een maatwerkarrangement WMO*	*Aantal per 1.000 inwoners*	78,0	1e helft 2022
33.	*Omvang huishoudelijk restafval*	*Kg/inwoner*	594,0	2020
34.	*Hernieuwbare elektriciteit*	*%*	33,0	2020
	Hernieuwbare warmte	*%*	31,0	2020
35.	*Gemiddelde WOZ waarde*	*Duizend euro*	313,0	2022
36.	*Nieuw gebouwde woningen*	*Aantal nieuw gebouwde woningen*	180,0	2021
37.	*Demografische druk (grijs)*	*%*	83,4	2021
38.	*Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (eigenaar/bewoner)*	*In Euro's*	769,0	
39.	*Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (eigenaar/bewoner)*	*In Euro's*	769,0	